

PT 1399

Biblioteca Bucureștilor

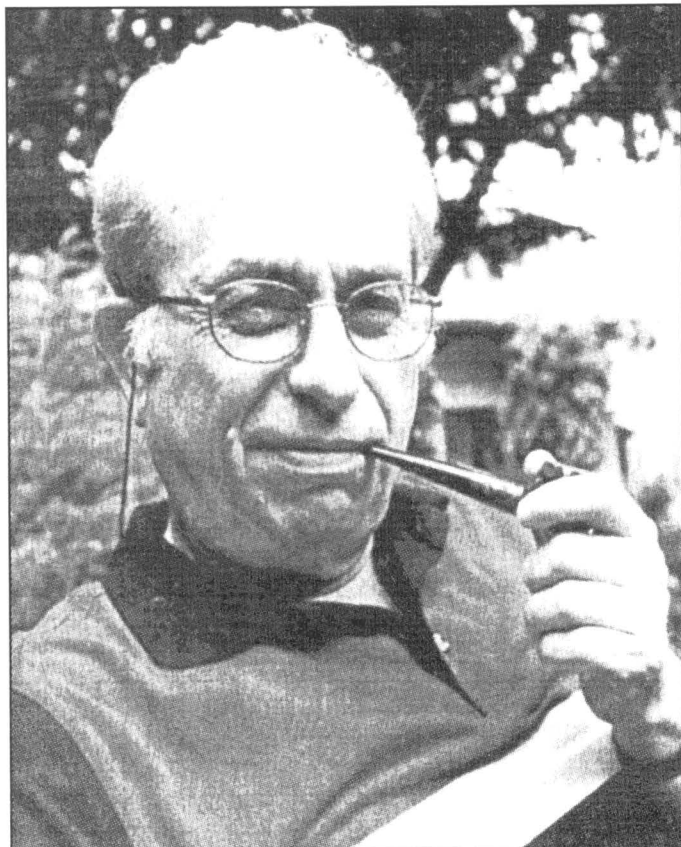
10
tombric
2005

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI

Inventar Nr. 29138

RADU COSAȘU

– 75 de ani –

“... Peste 40 de ani, în decembrie '90, / când omul acela tânăr, în Piața Romană, mi-a strigat: / «creștinii îngenunchează, comuniștii rămân în picioare!», / eu n-am știut ce să fac, eu fiind un evreu care / iubesc și țin Crăciunul, un ateu care crede că Dumnezeu / există precum Don Quijote, iar membru de partid / comunist / n-am fost niciodată fiindcă n-am suportat / transformarea unei idei într-o religie, / și atunci, din toate aceste considerente, am recitat odată / cu mulțimea: / «Don Quijote care ne ești în ceruri, vie împărăția ta, / facă-se voia ta...», / «Pîinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă, Don / Quijote, astăzi...», / «Și ne iartă, Don Quijote, greșelile noastre, așa cum și noi / iertăm Don Quijoților noștri...» / Am rămas într-un picior, acolo, în Piața Romană, / și am stat așa, ca un invalid, ca un beteag, nimeni / nu m-a hulit, eu socotind asta un semn bun pentru / vremea care se apropie, când se va cere ca la «Tatăl nostru» / toată lumea să se roage sfînd, ca-n Chagall, / și în cap, atunci înțelegînd ea că Dumnezeu / e Don Quijotul unui Crist visînd ca Sancho Panza, acolo, / la marginea deșertului din care-l scosese Moise”.

Sumar

Bucureștii de altădată	
<i>Constantin BACALBAȘA</i> – [Bucureștii la 1877]	2
<i>Georgeta FILITTI</i> – Arhive bucureștene – Gastronomia	6
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Memoria caselor – Casa Muzeu Frederick și Cecilia Storck	10
Patrimoniul	11
Istoria cărții	
<i>Jean BAYET</i> – <i>Literatura latină</i>	12
Autografe contemporane	
<i>Vasile ANDRU</i> – Viața e un schimb de sacrificii	14
Meridian biblioteconomic	
Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București	
<i>Radu VLĂDUȚ</i> – Consemnări	16
<i>Horia FRUNZĂ</i> – Noutăți de la Centrul de Tineret	18
EBLIDA – Orizonturi. Programe. Inițiative	19
<i>Liviu BUTUC</i> – Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România (V)	20
<i>Christina JÖNSSON ADRIAL, Johan EDGREN, Jan NILSSON, Susanna MÅNSBY</i> – Un proiect suedez: Ghidul calității în managementul bibliotecilor	27
<i>Ion CONSTANTIN</i> – Anul Internațional George Enescu	30
Conferința internațională “Solidaritatea – 25 de ani. Istorie și actualitate”	33
<i>Nina VASILE</i> – Repere culturale	34
Catalog	36
Agenda culturală	
Întâlnire cu Bucureștiul de altădată	38
Lansarea a două cărți despre istoria Poloniei și relațiile româno-polone	38
Calendar	39

Bucureștii de altădată

(Bucureștii la 1877)

Constantin BACALBAȘA

Moartea lui Ion Heliade-Rădulescu
și a lui Dimitrie Bolintineanu

In ziua de 27 aprilie [1872], la ora 3 după-amiază, a murit Ion I. Heliade-Rădulescu. Duminică, la 30 aprilie, i s-a făcut înmormîntarea națională la care au participat mii și mii de oameni. Corpul i-a fost înmormîntat la biserica Mavrogheni de la șoseaua Kiseleff. S-au rostit, ca de obicei, numeroase cuvîntări, iar marele B. P. Hasdeu a vorbit în numele presei. Discursul și l-a terminat astfel:

“V-am oboșit de emoțiune... nu!... am oboșit de admirațiune! Un cuvînt și am terminat. Se zice că Mircea cel Bătrîn se duse după moarte să bată la poarta raiului. Îi iese înainte sfîntul Petre.

– Ce poștești, omule? întrebă, cu asprime, chelarul paradisului pe viteazul domn al românilor.

– Să văd fața lui Dumnezeu, răspunse marele Mircea.

– Tu, păgînule! Tu care ai făcut mii de păcate și de-abia numai o mănăstire?! Afară!

Auzind zgomot la poartă, se arată însuși Dumnezeu.

– Ce este? întrebă pe sfîntul Petre.

– Iată, așa și așa, Doamne, acest muritor încărcat cu mii de păcate, pe care a crezut că o să le poată răscumpăra cu un petec de mănăstire! Vrea să intre cu orice preț în locașul sfinților.

– Fă-i loc la dreapta mea, zise bunul și dreptul Dumnezeu. Fă-i loc la dreapta mea. Multe au fost păcatele sale și puțin lucru este o singură mănăstire, dar el și-a iubit țara, s-a luptat pentru țara lui, a lucrat pentru țara lui și toate i se iartă”...

La 27 august a murit, în spitalul Pantelimon, după o lungă și crudă boală, în cea mai neagră mizerie, fără familie, fără ajutor de nicăieri, în mijlocul nepăsării generale, poetul Dimitrie Bolintineanu.

Poet al redeșteptării naționale, fost ministru al Cultelor și Instrucțiunii, acest om, asistat, în anii cei din urmă ai boalei și mizeriei sale, numai de un singur prieten devotat, anume Zane, a murit neștiut aproape de nimeni, iar cadavrul lui a stat în spital pînă ce oarecari membri ai familiei l-au ridicat și l-au dus în comuna Bolintinul din Vale, unde a fost înmormîntat.

Nimeni, absolut nimeni n-a urmat trupul neînsuflețit al poetului, nici o coroană, nici chiar ministrul Cultelor și Instrucțiunii n-a trimis măcar un delegat.

Rareori ingratitudinea omenească a fost atît de cinică...

Bucureștii pe vremea rușilor

Rușii, oameni de petrecere, foarte dedați la băutură, mulți din ei plini de parale, umple toate localurile de petrecere

și aruncă banii cu amîndouă mîinile.

Localul de petrecere la modă era atunci grădina Union-Suisse, unde s-a înălțat de cîțiva ani marele Hotel Simplon. Pe vremea aceea era numai un șir de prăvălii mărunte, fără etaj, în cea din mijlocul, care ținea colțul între stradele Cîmpineanu și Sf. Ionică, era instalată în băcănă Sălcianu, iar în celelalte, de obicei, un mic birt ieftin.

Prin strada Cîmpineanu se intra direct în ceea ce se numea Grădina Union, o curte cu cîțiva copaci, apoi o căsuță unde se afla instalat clubul Coloniei elvețiene și o instalație de popice. Acolo veneau să joace popice elvețienii și cîțiva invitați ai lor.

Pentru vară, grădina era închiriată la trupe de cafeu-concert.

Anul acesta, și în prevederea deverului mare ce trebuia să aducă afluența rușilor, luase grădina în exploatare cîntărețul comic I. D. Ionescu și dăduse direcția nominală unei actrițe franceze, cîntăreața Fanelly.

Cîteva cuvinte despre acest cîntăreț care, un număr de 19 ani, a fost copilul răsfățat al Bucureștilor.

Încă de pe la 1873 s-a ivit în București I. D. Ionescu, român transilvănean, comic, cîntăreț după modelul comicilor austriaci.

Înainte lui Ionescu fusese cîntăreț la modă prin cafeurile concertate un oarecare Fillkovsky, care a dispărut repede. Ionescu a cultivat cupletul de actualitate, politic și social, iar autorii acestor cuplete erau Pantazi Ghica, Ion Moșoiu, N. T. Orășanu etc.

În 1877, I. D. Ionescu era în apogeul carierei sale. Grădina Union-Suisse era prea mică spre a putea cuprinde pe toți cei cari veneau să asiste la reprezentație. Mesele erau așezate pînă aproape de trotuarul străzii, iar în fiecare seară erau refuzate din cauza lipsei de spațiu între 200 și 300 persoane.

Ionescu avea cașonetele lui de mare succes.

Satira, împotriva unui bulgar, cîntată pe o arie populară:

Să vezi na Petrana noastră

Cînd iese na portă,

Cum se strînge lume totă

Și se face rotă.

Sau:

Cu o botină

De cea mai fină

Și c-un picior

Foarte ușor...

Colo-n grădină

Văd o blondină,

Ca un amor.

De dînsa mor.

Ionescu cîștiga ce voia la Union-Suisse. În fiecare săptămînă se ducea la Galați și-și depunea economiile la o bancă, iar în fiecare seară, după reprezentație, un șir de 5 – 6 trăsuri lua drumul Herăstrăului vechi: era I. D. Ionescu cu amanta lui și cu un număr de prieteni – întotdeauna aceiași – cari în toate nopțile petreceau pe socoteala artistului.

I. D. Ionescu putea face avere, căci rareori un actor român a avut un prilej mai prielnic, dar a fost mînă spartă; i-a plăcut prea mult petrecerile și a avut prea mulți prieteni dintre aceia pe cari francezii îi numesc *pique-assiette*.

Dar Ionescu nu era singur la Union-Suisse, avea o trupă. Steaua acestei trupe era o cîntăreață franceză cu numele Fanelly. Fanelly era o veche cunoștință a Bucureștilor, era o artistă de talent și foarte inteligentă, de aceea succesele ei nu erau mediocre.

Odată, Gorciakof, cancelarul rusesc, care însoțea pe împăratul Alexandru al II-lea în România, dădu un prînz, sau fu invitat la un prînz. La această masă erau invitați, pe lîngă un număr de generali și alți funcționari ruși, și cîțiva români; printre aceștia Mihail Kogălniceanu, ministrul nostru de Externe și Dimitrie Sturdza, ministru de Finanțe. La șampanie, ușile se deschid zgomotos și un număr de femei de cafeu-concert intră sărind și cîntînd. Și una din ele sare pe genunchii lui Dimitrie Sturdza, pe care îl prinde de gît și-l sărută.

Sturdza, care era pudicitatea pe picioare, s-a roșit, s-a zăpăcit, a pus ochii în pămînt și a rămas mut de groază. Iar toți ceilalți se prăpădeau de rîs.

Aceasta fusese o bună farsă urzită de Mihail Kogălniceanu.

În scurt timp Bucureștiul se umple de parale. În fiecare zi vedem o nouă frumusețe răsturnată într-o birjă luxoasă sau chiar într-o trăsură de casă. Fete de la modiste și croitorese, servitoare frumușele, cocote foarte modeste se înalță deodată, au parale și au lux.

Altele, femei cunoscute, văduve, femei măritate, lucrătoare sau cocote dispar deodată. Toate acestea urmează pe cîte un ofițer rus peste Dunăre, în Bulgaria, sau în vreun oraș de pe marginea Dunării. Rușii plătesc bine, polii imperiali se văd în toate mîinile.

Petrecerile bucureștene urmează și se dezvoltă...

Ziarele cotidiene ale epocii nu erau puține. Aveam: *Românul* și *Telegraful*, ziare liberale, *România liberă* de sub direcția lui D. A. Laurian și prim redactor Ștefan Mihăilescu, cu înclinațiuni junimiste, *Țîmpul*, organul conservatorilor cătărgiști, *Presa*, organul conservatorilor nuanța Vasile Boerescu, *L'Orient*, iar francez scos de către Emile Galli, un francez de curînd venit în țară, care pune ziarul sub direcția nominală a lui Al. Ciurcu, *Națiunea română*, editat de un alt francez, Frédéric Damé și *Războiul*, cel mai răspîndit organ atunci, organ de opoziție crîncenă, editat de tipograful Weiss, dar redactat de către poetul Haralambie Grandea. La 15 noiembrie a mai apărut un ziar liberal în genul *Războiului* lui Weiss, cu numele *Dorobanțul*. Deci 9 ziare cotidiene.

Nici unul din aceste ziare nu mai trăiește astăzi.

Fiindcă toate faptele omenești sunt relative, bătlăile de la 1877, care nu erau decît niște inocente încăierări față de groaznicele bătlăii din ultimul mare război mondial, aveau proporțiile unor întîmplări colosale. Luarea unui singur dra-

pel de către un soldat într-o luptă singulară fu apoteozată în toate felurile, iar soldatul Grigore Ion prezentat ca un erou legendar.

Această înscenare era de altfel impusă, căci trebuia întărit curajul unei armate de țărani, fără tradiții militare, fără cadre solide, fără conștiința valorii sale.

Dar o controversă se ridică repede. Drapelul luat de Grigore Ion fu adus în București de către maiorul Candiano-Popescu însuși, care fu înaintat, decorat și sărbătorit, prezentat fiind ca adevăratul erou al drapelului.

Toate ziarele opoziției dezaprobară cu energie această substituție, iar în public se răspîndi chiar zvonul cum că Candiano-Popescu nu s-ar fi purtat tocmai curajos pe cîmpul de bătaie. Adevărul era greu de aflat, fiindcă patima politicii de partid era amestecată. În adevăr, Candiano-Popescu, fiind un cunoscut liberal-roșu, trebuia să fie ținta atacurilor opoziționiste...

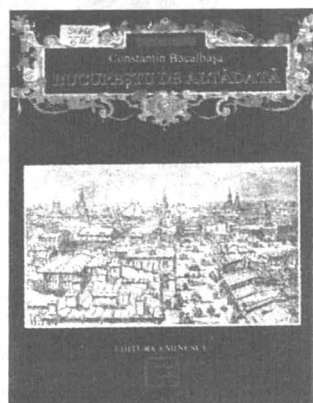
Clipa de la 1877 a fost redeșteptătoare pe toate tărîmurile. Superioară zilelor pe care le trăim, a făcut ca războiul de la 1877 să fie urmat de o perioadă de optimism obștesc. Toate rănile războiului din Bulgaria au fost îndurate cu stoicism și voioșie. Bucureștii aveau înfățișarea unui oraș pur românesc și fericit. Înfățișarea Bucureștiului de astăzi – în urma marelui război care ne-a dat întregirea neamului – murdar, bastard, fără conștiința marii glorii naționale dobîndite, numai cu preocuparea lucrurilor mici și a cîștigurilor mari, era necunoscută Bucureștilor de la 1877 și 1878.

În același timp se impune și Eminescu Bucureștilor.

Eminescu era cunoscut la "Junimea" din Iași, unde avea admiratorii săi, dar nu era decît – spre a întrebuița un termen preferit astăzi – un poet regional. Cu *Scrisoarea a 3-a*, în care poetul a pus toată patima lui politică și toată ura împotriva liberalilor, se relevă și se impune. De aici înainte Eminescu rămîne, căci este consacrat mare poet național.

Alături de cei doi mari poeți de geniu apare, dînd multe speranțe pentru viitor, poetul căpitan Carol Scrob.

Cine cunoștea pînă atunci pe Carol Scrob? Aproape nimeni. Într-o bună dimineată aflăm, din gura lăutarilor, că un oarecare poet Carol Scrob a scris două bucăți care încep să zboare din gură în gură. Aceste două cîntece sunt:

Nicolae Grigorescu – *ASR Carol I*

*Aș dori din piept să-mi scot
Inima cu dor cu tot.
Și s-o pun în pieptul tău
Ca să simți precum simt eu.*

Al doilea:

*Luna doarme, luna doarme
Grațioasă,
Peste dealuri, peste dealuri
Și câmpii.*

Aceste două bucăți plac mult bucureștenilor, aceste două cîntece devin cîntecele la modă; nu este petrecere în Herăstrău, la "Leul și Cîrnatul" sau prin celelalte grădini, unde lăutarii să nu cînte și să nu repete neîncetat operele lui Carol Scrob. Dar poetul, care dădea atîtea speranțe, s-a oprit aci; nimic din ceea ce a mai scris după aceea n-a mai plăcut și n-a mai pasionat.

Asediul Plevnei se prelungește și începe să obosească opinia publică. Încep murmurele, iar încrederea în destoinicia militară a comandamentului rus slăbește. La București, ca și în alte orașe ale țării, dese conflicte izbucnesc prin localurile publice între militarii ruși și publicul român...

Căderea Plevnei

În București, prelungirea asediului Plevnei face ca enervarea populației să crească zi cu zi. Pe de o parte se dădeau asigurări formale că zilele Plevnei sunt numărate, iar

pe de alta se invita lumea ca să aibă răbdare.

Românii aveau alte succese, ocupau Nicopole, Lom Palanka, biruiau la Rahova, însă Plevna nu cădea.

Într-o zi, o bombă: ziarul lui Frédéric Damé, *Națiunea română*, publică o telegramă din T. Măgurele cum că Plevna a căzut. A fost ca o scînteie electrică. Mașinile tipografice nu mai pridideau ca să tragă, publicul asedia intrarea tipografiei și cerea foi, instantaneu se scot drapelele, grupurile de manifestanți se succed ca valurile mării, orașul este în delir.

Însă, după cîteva ore, o știre sinistă străbate mulțimea: știrea ziarului *Națiunea română* nu era exactă, Plevna nu căzuse.

Aceeași mulțime care două ceasuri mai nainte n-avea destule laude pentru ziarul care știuse să dea fericita noutate, acum alerga să spargă geamurile redacției.

A doua zi guvernul a impus lui Frédéric Damé să înceteze apariția acestui ziar.

Dar la 28 noiembrie, pe la orele 3 după-amiază, sosește știrea că, de astă dată, Osman-pașa, făcînd o ieșire cu toată armata sa spre a se retrage spre Vidin, a fost silit să capituleze după o luptă vitejească de 4 ore și după ce a fost rănit la picior.

Știrile ulterioare arătau că lupta a ținut de la 8 jum. dimineața pînă la 1 jum. după-amiază. Ieșirea s-a făcut prin trei părți. Osman-pașa comanda ieșirea în persoană.

De astă dată bucuria populației bucureștene este fără păreche. Toată lumea este pe străzi, drapele, torțe, muzici, procesiuni. Podul Mogoșoaiei rămîne plin pînă noaptea tîrziu.

Un mare grup de manifestanți se duce la locuința lui C. A. Rosetti spre a-l aclama. Rosetti iese în balcon, răspunde manifestanților și cu acest prilej a rostit cuvintele pe care conservatorii i le-au imputat pînă ce a murit; Rosetti a spus: "Domnilor, am luat Plevna externă, e adevărat, acum, însă, ne mai rămîne ca să luăm Plevna internă".

Plevna internă era înfrîngerea definitivă a reacțiunii și realizarea reformelor democratice...

Anul 1878

Dacă anul 1877 a fost anul entuziasmului, al speranțelor mari și al victoriilor, în schimb anul 1878 fu anul decepțiilor și al deziluziilor.

Țara începea să se umple de răniți. Cele două ziare ilustrate și de format nr. 4, *Războiul* și *Dorobanțul*, dedeau fotografiile ofițerilor morți și răniți.

Spitale peste tot. Mulți particulari pusese la dispoziție cîte o cameră din locuința lor și cu paturile trebuincioase pentru căutarea răniților. Văduvele celor căzuți începeau să ceară pensii, fiindcă nu mai aveau cu ce trăi, polițele victoriei încep să devie exigibile.

Bucureștiul se umple și de prizonieri turci care, pe o iarnă cumplită, au fost aduși pe jos, goi și flămînzi. Erea o jale să vezi pe acești nenorociți.

La începutul anului, Regimentul 13 dorobanți din Iași-Vaslui este trimis acasă de pe front. Pentru vitejia purtării sale la Plevna în ziua de 27 august 1877, domnitorul decorează drapelul regimentului cu "Steaua României". Fiind răcit, ceremonia s-a făcut la Palat, în sala tronului. Cu acest prilej au fost decorați mai mulți ofițeri. Doamna le-a pus însemnele pe piept...

[Intrarea triumfală a armatei române în București]

În ziua de duminică 8 octombrie armata română își face intrarea triumfală în Capitală.

Programul a fost următorul:

La ora 8 dimineața, 21 lovituri de tun.

La ora 12 Măria-Sa Regală Domnul și Doamna au venit la Băneasa unde, în mijlocul trupelor, erea un altar de câmp. Împrejurul altarului ereau trofee luate de la inamic.

Mitropolitul primat a oficiat.

La capul șoselei Kiselef a fost ridicat un arc de triumf, iar la dreapta și la stînga tribune pentru corpul diplomatic, autoritățile înalte etc.

După terminarea serviciului divin, M. S. Regală Domnul s-a pus în capul trupelor, a trecut pe sub arcul de triumf și a intrat în Capitală. Aci a fost întâmpinat de către primarul Capitalei și delegațiunile județelor și comunelor.

Garda orășenească și societățile de tir erau înșiruite în bătaie pe ambele lature ale șoselei.

Domnul a primit defilarea pe Piața Teatrului. Domnul a condus însuși defilarea...

Tunurile luate trofee aveau ghirlande de stejar cu inscripția bătăliei unde au fost cucerite.

În acea epocă Capitala nu avea primar, locul îl ținea ajutorul de primar I. Procop Dumitrescu.

Tot orașul erea bogat gătit cu drapele și lampioane, o lume imensă alergase din toate colțurile României, așa că pe Podul Mogoșoaiei nu se mai putea circula.

Niciodată Bucureștii nu au avut un atît de sărbătoresc aspect. Seara iluminățiune din belșug.

Cu acest prilej primăria a schimbat numele cîtorva strade.

Podul Mogoșoaiei a luat numele de Calea Victoriei; strada Tîrgoviștei: calea Griviței; Podul de Pămînt: calea Plevnei; strada Craiovei: calea Rahovei; actuala stradă Clemenceau, care nu avea nume: strada Corăbiei; strada Germană: strada Smîrdan.

Arcul de triumf, ridicat la rondul al 2-lea de la Șosea. Pe capitel, sub statuia Victoriei, erea inscripția: "Apărătorilor Independenței", apoi dedesubt: "Orașul București".

Mai jos, de o parte și de alta numele: Grivița, Opanez, Plevna, Rahova, Arcer-Palanka, Lom-Palanka, Smîrdan, Vidin. Dedesubt datele bătăliilor. De o parte și de alta, între două colonade, literele MM. LL. regale Domnul și Doamna și fama cu trîmbița ei...

Din timpul rușilor

Societatea bucureșteană a oferit în timpul acestui război un contrast: pe de o parte devotamentul și spiritul de sacrificiu al tuturor claselor, iar pe de alta înflorea viața de petreceri și de afaceri, ce se dezvoltau zilnic sub influența potopului de ruble rusești.

Administrațiile rusești erau corupte din felul lor, iar corupția se ipertrofia acum cu atîtea prilejuri oferite de război.

Erau în București – în afară de puținele cluburi ale epocii, două sau trei – și un număr de case de joc înființate de ocazie. În aceste case clandestine, ofițerii ruși, mai ales cei din fruntea intendențelor, veneau să reverse valurile de poli impe-

Oscar Obedeau – Dorobanț în viscol

riali de aur. Acum era momentul jocului de cărți, al băuturii, al femeilor cu viața ușoară și al fraudelor pe scară întinsă.

Toate atelierele de croitorie, modiste, rufărie etc. începeau să se golească de lucrătoare.

Prin aceste ateliere nu mai rămăsese decît lucrătoarele bătrîne, cele cu totul urite și oarecare ucenice prea copile; toate celelalte ereau în brațele ofițerilor ruși.

Același deficit în lumea servitoarelor. În fiecare zi, gospodinele se plîngeau că le-a dispărut servitoarea, cînd era tînără și curățică; peste cîteva zile o vedeau la Șosea, răsturnată într-un muscal, alături de un ofițer rus...

Sufletul omenesc are ciudate manifestări și complexe complicații.

Deși românii se băteau contra turcilor și aveau de tovarăși pe ruși, totuși toate simpatiile populare mergeau către turci. Prizonierii turci aduși în București erau obiectul tuturor solitudinilor, după cum am mai spus, iar presa sărbătorea pe Osman-pașa, eroul apărător al Plevnei. Afară de rusofilii din clasa aristocrată, ceilalți români nu iubeau pe ruși. Fiindcă cu nimic în purtarea și în manifestările lor sufletești nu se impuneau admirației. În război se arătase militari inferiori, în viața publică și socială nu excela decît prin prevaricațiuni, excese de băutură, joc de cărți și luxurie.

Vechea admirațiune a unora din clasele noastre față de puterea moscovită pierise.

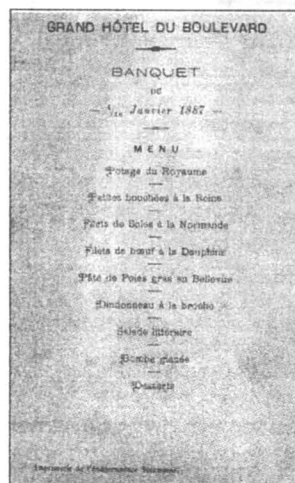
Dar chestia Basarabiei dete lovitura de grație influenței rusești în România...

(Fragmente din *Bucureștii de altădată*,
ediție îngrijită de Aristița și Tiberiu AVRAMESCU,
vol. I 1871 – 1877, vol. II 1878 – 1884,
Editura Eminescu, 1987, 1993)

Arhive bucureștene

Gastronomia

Georgeta FILITTI

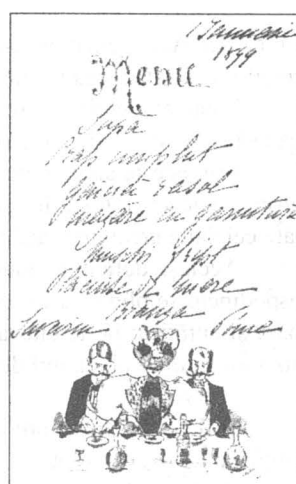
1

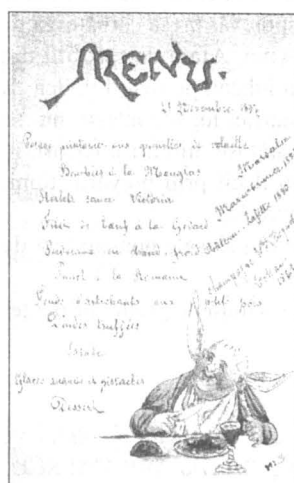
2

3

4

5

6

Sintagma *București, micul Paris* a fost totdeauna folosită cu încântare de români. Și înainte de a fi formulată – în perioada interbelică – asemănarea orașului de pe malurile Dâmboviței cu cel de pe Sena era posibilă în câteva compartimente ale vieții cotidiane. Bucătăria, mai ales în casele boierești, unde zilnic existau musafiri, și în marile restaurante copia rețete franțuzești iar *menu*-urile erau scrise mai totdeauna în limba lui Voltaire. Câteva zeci de cartoane, unele pictate de mână și unicate, păstrate la Biblioteca Națională, mărturisesc apetitul bucureștenilor, pofta de viață, graba cu care evenimentele politice își fac loc în descrierea dejunurilor ori a dineurilor; în același timp ele delimitează foarte limpede categoria socială care consumă lista de bunătăți înșirate pe ele. Să le răsfoim.

Un anume snobism și speranța evidentă de atragere a unei clientele cât mai variate a făcut ca multe hoteluri să tipărească pentru restaurantele lor doar *menu*-uri în limba franceză. E și cazul cu *Grand Hotel du Boulevard*, aflat, ca și azi, la colțul dintre bd. Elisabeta și Calea Victoriei. Surprinde însă modestia cartonului, mai ales că e vorba de un banchet, ca și absența băuturilor alcoolice. (Foto 1)

Casa *Capșa*, atentă la modă și la faptul că oficialitățile încurajau producția românească iar tonul îl dădea chiar palatul regal, introduce în *menu*-uri vinuri românești. Ba antreul, chiar dacă e scris în franțuzește, îți aduce în față mizilicul prețuit de eroii lui Caragiale: unt, ridichi, sardale, cârnăciori, heringi, măsline. De observat că e vorba de o masă oferită Comisiei Europene, instituție, cum se vede, revenită periodic pe meleagurile noastre. (Foto 2)

Că masa însemna un adevărat ceremonial, care se cerea anunțat cu cochete invitații desenate cu îndemănare de vreun membru al familiei ori obișnuit al casei, o dovedesc cele trei *menu*-uri franco-române rămase de la Anicuța Deșliu care în ultimii ani ai secolului XIX ținea casă deschisă la București. Cine le privește atent vede că desenul face mai mult decât promisiunea gastronomică. De Sf. Dumitru 1897 drăguța gazdă oferă un dejun care se găsea și la birtul lui Iordache în Covaci: jumări, tocană de cartofi, costiță de purcel pe varză, prăjituri, pâine și brânzeturi. (Foto 3)

Nici la Sf. Vasile coana Anicuța nu pare să exagereze cu felurile rafinate. (Foto 4)

Al treilea *menu*, și pentru că e scris în franțuzește, pare mai prețios. Deși cel care are azi curiozitatea să afle cum erau preparate fileul de vacă *à la Godard* ori bușeurile *à la Monglas* trebuie să caute îndelung în cărțile franțuzești din epocă spre a se lămuri. (Foto 5)

Capșa rămâne, desigur, restaurantul cel mai prestigios al Capitalei. Dar și aici se puteau strecura mici licențe cum ar fi preparatele *Jockey Club*. În *menu*-ul care urmează e vorba de înghețata cu acest nume, care nu avea nimic deosebit. La fel stăteau lucrurile, după spusa unor membri ai clubului ca Alex. Paleologu, Manole Filitti ori Const. Bălăceanu Stolnici, cu *potage Jockey Club* sau *oeufs Jockey Club*. (Foto 6)

La Buzeni restauratorul se supune modei de a prezenta un *menu*. Ba, ca să-l personalizeze, pune chiar fotografia hotelului-restaurant, dar lista o scrie cu mare caznă. Iată-o în ortografia acestuia:

Dejun: cartofi cu smântână, ciuperci cu pui. *Fripturi*: biftăc garni și pui prejit, frigărui de mușchi. *Salate*: vinete tocate. Ardei copci. *Desert*: brânză de burduf. Cașcaval. *Compoturi* de vișin și caise. *Prejitur* de casă și cofetărie.

Dineu: bulion cu crotoane. Mâncăruri: căprioară roșie cu măsline. Mazăre sote cu crochete. *Fripturi*: jigo de berbec. Pui la frigare. *Salate*: castraveți acri, sala[tă] verde. *Desert*: brânză de Brăila, sfeiter și cașcaval. *Compoturi* zarzăre, mere și vișine. *Prejitur* de casă și cofetărie. (Foto 7)

Un *menu* care trebuie să dateze din prima decadă a secolului XX fiindcă include o tartă *russo-japonaise*, amintind de războiul purtat în 1904 – 1905 în Extremul Orient, provine din arhiva pictorului Gabriel Stănescu-Arephi și mai cuprinde, între altele, *oeufs nationaux* (sic!). Fetișcana care îmbie însă la masă e plină de grație și acuarela aparține pictorului. (Foto 8)

Iată și un *menu* fix de la *Hotel Continental*, existent și azi, unde semnalăm șampania *Mumm* cu 15 franci. Peste mai puțin de 50 de ani, în 1941, sticla aceasta va ajunge 3.000 de lei, cum vom vedea mai departe. (Foto 9)

Cum observam și mai sus, autoritățile caută să impună limba română în înșirarea felurilor, mai ales la mesele aniversare. Așa face președintele PNL și prim ministru în funcție la 1903, D. A. Sturdza. Iată ce a servit *Casa Capșa* când acesta a împlinit 70 de ani: *Țuică*; *Supă de Primăvară*; *Saumon de Rin Sauce Remoulade*; *Muschiu cu ciuperci*; *Punch de Portocale cu Curaçao*; *Șuncă de Praga cu Aspic*; *Claponi de Mans la Frigare*; *Salată de Țelină cu Trufe*; *Înghețată de Fructe*; *Brânzeturi*; *Prăjituri Capșa*; *Fructe*, *Compoturi*, *Bonbone*; *Cafea*; *Liqueur* și *Fine Champagne*; *Sherry vechiu*; *Drăgășani*, *Dealul Mare*, 1896; *Château Laroque St. Emilion*; *Champagne Charles Arnould St. Marceaux*.

Aceeași sobrietate, dusă chiar spre meschinărie, fiindcă *menu*-ul e bătut la mașină pe o hârtie ordinară, ce mai păstrează urme de la masă, apare la prânzul oferit de Școala de Cavalerie din Târgoviște lt. col. Oprescu la 6 sept. 1909. (Foto 10)

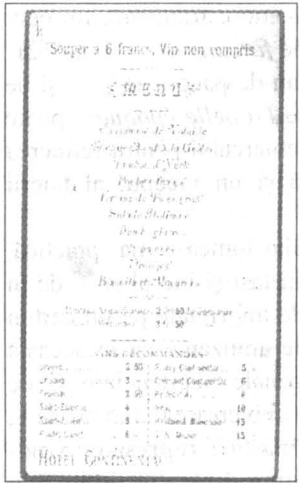
Dacă restaurantele erau atente să angajeze bucătari cât mai iscusiți, ceea ce însemna păstrarea și sporirea permanentă a clientelei, limba franceză era uneori lăsată pe seama unui știutor al acesteia după ureche. Așa, de pildă, în 1916, la banchetul dat pentru promovarea lui N. Algiu ca inspector judecătoresc se strecoară în *menu*-ul de la Capșa un *parfait paraliné*. (Foto 11)

7

8

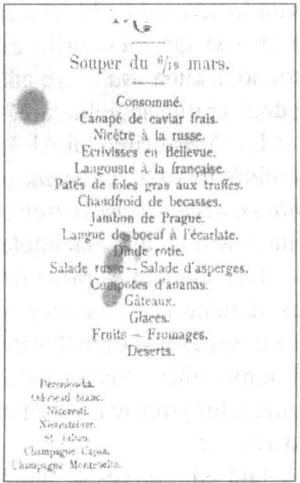
9

10

11

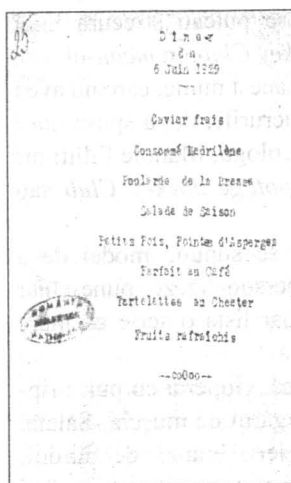
12

13

14

15

Mai hilară e oferta aceluiași restaurant – nedată – cu *nicêtre à la russe*, cuvânt românesc franțuzit, așa cum odinioară Coana Chirița vorbea de *furculision*... (Foto 12)

Iată un *menu* din ultimul an de pace – 1915 – și de fapt de încheiere a ceea ce fusese *La belle époque* – poate mai puțin interesant în sine cât remarcabil pentru reținerea modei feminine care marchează și un început al tăierii poalelor la rochii. (Foto 13)

După primul război mondial lumea e mai practică, mai grăbită; masa pierde mult din fast și lucrul se vede în primul rând din *menu*-urile banale imprimate pe un carton ordinar. Nu lipsesc însă accentele amuzante ca în această invitație a Cercului de studii penale penitenciare și de poliție științifică, probabil pentru aniversarea unui an de la înființare: **Țuică preventivă** cu măslina **repressive**; **Sandwich bolșevic** cu mazăre nouă **comunistă**; **Pui minori** cu fasole verde franceză; **Pui majori osândiți** la frigare cu cartofi paille; **Căpșune puse în libertate**; **Înghețată** de fragi **fabricată în beciurile poliției**; **Cafea Béranger**; **Vin recidivist** de Drăgășani.

Athénée Palace acceptă în saloanele sale un ceai dansant în scopuri de binefacere unde tratația, cum se vede, e un pretext iar bacșipurile trebuie înțelese tot ca un obol pentru societatea *Materna*, căci domnișoarele care serveau erau doar grațioase voluntare. (Foto 14)

La sărbătorirea lui Al. Lapedatu, Restaurantul *Boulevard* oferă, în 1926, un *menu* franco-român unde *consommé double en tasse* *Piroscky* trebuie înțeles ca o ceașcă de supă de vită având alături plăcințele rusești umplute cu icre.

Este evident că piesa de greutate în *menu*-urile interbelice rămâne cea a icrelor negre moi (*caviar frais*), așa cum o dovedește și dineul doamnei Moschuna Sion din ziua de 6 iunie 1929. Scena galantă de pe copertă nu poate ascunde felul prozaic de invitare: *menu*-ul e băutut la mașină! (Foto 15)

Iată și cu ce se lăuda în 1932 Municipality Bucureștilor în fața omologilor de la Budapesta: *Caviar frais*; *Consommé en Tasse*; *Triangles au Chester*; *Filets de Merlan Nantua*; *Dindonneau rôti*; *Salade de Saison*;

Asperges Sauce Hollandaise; *Glace Aiglon*; *Gaufrettes*; *Corbeilles de fruits*; *Café*; *Dragășani*, *Dealul-Mare*, *Champagne Capșa-Brut*.

La patru ani de la Restaurație regele Carol al II-lea oferea un dejun menit, am zice, să păstreze silueta comese-nilor: *Consommé en Tasse*; *Esturgeon à la Parisienne*; *Sauce Rémoulade*; *Filet de Boeuf Rôti aux Primeurs*; *Salade Américaine*; *Glace Tutti-Frutti*; *Gaufrettes*; *Fromages*; *Corbeilles de Fruits*.

Și, în încheiere, iată ce se putea mânca într-un restaurant bucureștean în 1941 (când venitul lunar mediu era 7.000 – 8.000 lei), primul an al unui război care avea să pună pentru mult timp o cortină peste viața de zi și de noapte a localurilor capitalei:

Micul dejun complet

Ceai, cafea cu lapte sau ciocolată / Cornuri / Unt / Frișcă / Marmeladă / Șuncă / 2 ouă la pahar – sau ouă cu bacon / Fructe, total 120 lei; Cafea cu lapte, ceai sau ciocolată complet, 90 lei; Cafea cu lapte simplu, 40 lei; Ceai cu lămâie, 35 lei; Ciocolată cu frișcă, 60 lei; Schwartz, 35 lei; Filtru, 60 lei; Cafea turcească, 25 lei; Mazagran, 40 lei; Lapte supliment, 5 lei; Lapte cald, 12 lei; Lapte rece, 10 lei; Unt, 20 lei; Frișcă supliment, 20 lei.

Înghețată, 45 lei; Parfait, 60 lei; Café glacé, 70 lei; Ciocolată și caramel frapat, 70 lei; Cupe speciale, 80 lei; Prăjitură, 30 lei; Tarte cu fructe, 35 lei; Cozonac, 20 lei; Cornuri, 6 lei; Franzelă cu lapte, 10 lei; Cakes, 30 lei; Toast, 2 felii, 25 lei; Siropuri, 25 lei; Jus de citron, 60 lei; Citronade, 25 lei.

Aperitive și gustări

Țuică bătrână de Văleni, 20 lei paharul; Mastică, 30 lei; Spumă de drojdie, 40 lei; Amalfi cocktail, 45 lei; Tomato cocktail, 120 lei; Cocktail diverse, 150 lei; Vermouth alb sec, 30 lei; Vermouth roșu sec, 30 lei; Vermouth cu sifon, 30 lei; American, 50 lei; Dubonnet, 70 lei; Vodka Zubrowka, 40 lei; Porto Sandeman, 150 lei; Porto, 40 lei;

Malaga, 50 lei; Sherry, 50 lei; Fernet Branca, 50 lei; Pelin, 25 lei; Rhum Cointreau, 40 lei; Gin Fizz, 70 lei.

Ouă fierte, 10 lei; Jumări, 40 lei; Ochiuri cu bacon sau șuncă, 60 lei; Șuncă, 50 lei; Șuncă cu aspic, 80 lei; Pateuri cu carne și brânză, 20 lei; Pateuri specialități, 25 – 40 lei; Pailie parmesan, 10 lei; Sandwich cu ouă, salată, mezeluri ș.a., 20 lei; Sandwich cu șuncă, 30 lei; Sandwich cu specialități, 25 – 35 lei; Măslina-aperitive, 20 lei; Chipps de cartofi, 15 lei; Salată rusească, de pește, aspicuri diverse, galantine, pateuri – după sezon.

Vinuri românești [Schimbările listei de vinuri se datoresc dificultăților provizorii de transport]

Hamburg, paharul 25 lei; Hamburg, sticla 1/2 litru 100 lei; Fetească 1939, paharul 25 lei; Fetească 1931, Fetească carafon, Fetească 1921, Ruginiu 1928, Ruginiu carafon – lipsește; Cotnari vechi, sticla 300 lei; Șpriț Fetească, 20 lei; Blanc Chardonnay 1936, sticla 200 lei.

Vinuri străine

Medoc Darvant, sticla 900 lei; Haut Sauternes 1936, 900 lei; Imperial Hannapier, 800 lei; Pommard Jacquinet, 900 lei; Liebfraumilch Silberkopf, 1.300 lei.

Șampanie

Rhein very dry, 450 lei; Rhein extra, 650 lei; Rhein brut, 650 lei; Mumm Cordon Rouge, 3.000 lei; Bere München.

Liqueurs românești

Cognac Cointreau, 60 lei; Cognac Domeniile Co-roanei; Cognac Ambrosi; Perfect dry gin, 60 lei; Cherry Brandy, 60 lei; Crème de menthe, 60 lei; Bénédictine Ambrosi, 50 lei.

Liqueurs străine

Cognac Hennessy, paharul 160 lei; Courvoisier Napoleon 20 ans, 160 lei; Martell Cordon bleu, 160 lei; Fine Castillon, 350 lei; Whisky Black and White, 200 lei; Whisky John Haig, 200 lei; Whisky White Label, 200 lei; Maraschino Luxardo, 120 lei; Strega, 100 lei; Bénédictine Véritable D.O.M., 180 lei; Grand Marnier Lapostolle, 200 lei; Grande Chartreuse Garnier, 200 lei; Bels Curaçao E.O. Genevier, 200 lei; Schlichte Steinhagen, 60 lei.

Restaurantele cu *menu*-uri scrise în românește și franțuzește erau frecventate mai ales de oameni bogați. Mahalații, adică populația lucrătoare a Bucureștilor, era mai la îndemână în bodegi, cârciumi, lăptării iar vara în grădini. Se poate vorbi de o adevărată instituție în acest sens și simpla înșiruire a câtorva, dincolo de pitorescul numelui, dovedește că românii știau să petreacă: Grădina cu cai, Eliad (unde se ținea și bălci. Locuitorii din jur veneau cu mâncare și băutură de acasă, mai ales pentru “priveală”, pentru că acolo căseau gura la “panorame”, circ și bărci...), Castrișoia și Sistad, Opler, Luther, Tirul german, Scufa, Procopoaia, Geafer (cu toate “distracțiile timpului”), Bordei, Creangă, Lăptăria, Giagoga, a lui Marcu, Gramont,

Oracici, Sans-Souci (cu prețuri cam pipărate, de unde și vorba: *on y entre sans souci, on en sort sans six sous*), La 7 nuci, Pariziana, Luzana, La leul și cârnatul, La 7 craci (pentru că una din chelnerițe era șchioapă), Tiriplic (de aici porneau de Sf. Gheorghe și de Paști breslele orășenești cu steagul corporației și muzica în frunte către periferie) – mai ales spre Bordei, unde după spusa lui Bacalbașa “bărbații dezbrăcați la jiletcă ori la cămașă, femeile cu testemelele desfăcute, cu coadele resfirate, toți înviorați de băutură, vorbeau deodată ori cântau; câteodată aceste petreceri se sfârșeau și cu strașnice părueli.

Lăutarii, nelipsiții lăutari, cântau la ureche, de inimă albastră; din când în când auzai un oftat prelung, chiote, glasuri răgușite. Când soarele începea să apună, grupurile se sculau și începeau să plece, lăutarii se mai țineau după câte unii mai damblagii iar pocnetele oalelor sparte răsunau neîncetat până ce grădina se deșerta”.

Alte grădini erau: Spirea, Stavri (în apropiere de Universitatea de Arhitectură de azi, unde se făceau tot anul nunți), Zdrafcu, Alcazar, Enescu, Blanduziei sau Cu tei (aflată în preajma lacului, cu cârciumă și produse pe măsură: pește proaspăt, crap la proțap ori la grătar, plachie, saramură de burtă de crap, de biban, de roșioară. Amatorii de raci se puteau ghiftui acolo stropindu-i din belșug cu mujdei. Să amintim că nelipsitul ingredient își datora numele inventivității lingvistice naționale prin stâlcirea franțuzescului “mousse d’ail”...).

Dacă marile restaurante practicau segregatia socială – care presupunea de multe ori un nume, bani, ținuta vestimentară riguroasă – la localurile populare atmosfera era degajată. Mulți boieri se lăsau cucerii de farmecul ei. Pentru cei care se instruiu în străinătate, ca Matila Ghyka, Bucureștii păreau, la 1910, rămași undeva în anii celui de al doilea Imperiu francez și “unde casele, în majoritate cu un singur etaj, aveau grădini imense, a căror umbră răspânda o răcoare amintind de pământul stropit; uneori, seara, luam masa cu tata, pe care nu-l văzusem de opt ani, în restaurante de vară, cu grădini și ele; trei sau patru țigani cântau nostalgic o muzică cu totul nouă pentru mine, nouă ca și felurile gustoase de mâncare ale bucătăriei românești compuse din salata de ardei gras, vinete, icre negre, crap ori știucă, fripturi la grătar sub cerul liber...”.

Pe muzicanți era amuzant nu doar să-i auzi ci să-i vezi pentru că, de obicei, ca semn distinctiv purtau haine negre și pălării la fel – luate de la hala de vechituri ori primite pomană de la vreun mort. De aceea și aveau, de o parte și de alta a calotei, pe bor, găuri amintitoare ale cuielor cu care fuseseră fixate pe capacul sicriului.

Amestec de rafinament gastronomic extrem cu neașele mâncări tradiționale românești, ținută ce presupunea corsetul chinuitor pentru femei ori gulerul tare la bărbați, cu iie, fotă și bariș sau nădragi și surtuc, muzica lui Strauss și cea a lui Barbu Lăutaru ori Ciolac au făcut din București un oraș al contrastelor, iubit deopotrivă de locuitorii săi și de străinii care l-au vizitat și au rămas aici. Când această sta-tornicire va reîncepe, Bucureștii vor redeveni ceea ce au fost atâta vreme: un popas atrăgător între Orient și Occident.

Memoria caselor

Casa Muzeu Frederick și Cecilia Storck

Ana Maria ORĂȘANU

Un univers artistic complex, integrat spațiului arhitectural al unei locuințe unifamiliare. Astfel putem defini casa soților Frederick Storck și Cecilia Cuțescu-Storck, din strada Vasile Alecsandri 16, zidită în 1913 după planurile arhitectului Clavel, cu contribuția evidentă a proprietarilor și devenită după 1951 muzeu al celor patru artiști din familia Storck.

Casa, respectiv locuința propriu-zisă împreună cu două ateliere de creație și curtea, încântă vizitatorul cu ambianța sa romantică, liberă de constrângeri stilistice, dar etalând valori patrimoniale emblematiche principalelor stiluri.

Eclectică în esență, arhitectura exterioră a acestei construcții cu două niveluri definește o volumetrie dinamică, compusă fără simetrii sau repetiții. Suprafețele de zidărie sunt zugrăvite în alb sau roșu englez, străpunse de ferestre cu

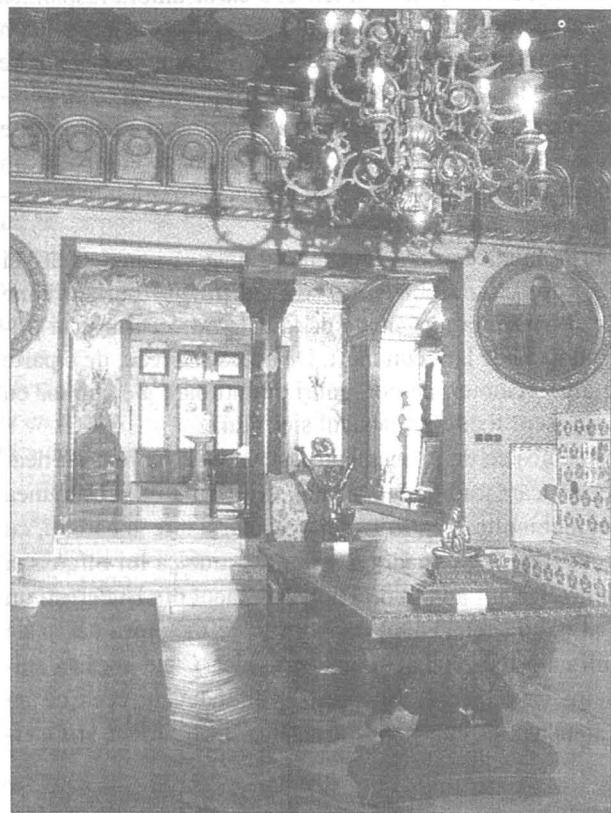
ancadrame neogotice având desene și mărimi diferite, sau decorate fie cu bârne aparente, fie cu basoreliefuluri dispuse în frize fragmentare.

În interior, încăperile au pereții acoperiți cu tapete speciale, stucaturi poleite sau picturi murale și decorați cu elemente din piatră sau stucomarmură. Atmosfera rafinată prin culoare și relief este îmbogățită de efectele luminii filtrate de vitralii. Motive decorative românești, germane și bizantine se îmbină și creează ambientul exponatelor. Opera artiștilor Storck este prezentă prin lucrări de sculptură, pictură și desen care, alături de documente, manuscrise și obiecte de artă decorativă, relevă valoarea artistică a exponatelor dar și contribuția la decorarea unor importante edificii și locuri bucureștene.

Karl Storck (1826 – 1887) a fost primul profesor de sculptură al Școlii de arte frumoase din București, autor, printre altele, al sculpturilor cuprinse inițial în frontonul Universității și al fostului Teatru Național, precum și al monumentului Domniței Bălașa păstrat în fața Bisericii cu același nume.

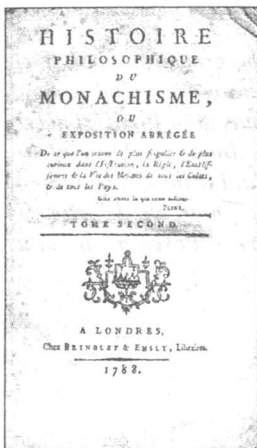
Fiul său cel mare, Carol Storck (1854 – 1926), este reprezentat prin câteva statuete și portrete, iar mezinul Frederick Storck (1872 – 1942) prin numeroase sculpturi și portrete în marmură. Cecilia Cuțescu, autoarea frescei *Istoria negoțului românesc*, aflată în amfiteatrul ASE, expune tablouri de șevalet, panouri murale, desene în cărbune și tuș.

Toate aceste valori culturale conferă un farmec aparte Casei Storck și o înscriu în intinerariile de memorie comunitară ale Capitalei.

Patrimoniu

Din colecția de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane București

Histoire philosophique du monachisme, ou exposition abrégée
Tome second. A Londres, Chez Brindley & Emsly, Libraires, 1788

Nous ne considérons point ici les Ordres Religieux dans toutes leurs différentes modifications, dans toutes les réformes particulières qu'ils ont éprouvés, suivant les divers pays où ils se sont établis. Nous suivons le gros de l'armée dans sa marche; nous tâchons de ne point perdre de vue les corps les plus considérables; mais nous ne pouvons nous écarter avec tous les détachements de cette Milice Monastique, séparés du corps principal...

CARMEN SYLVA, *Robia Peleşului*

Traducere de Elena Radu Rosetti, Editura Librăriei Storck & Müller, Bucuresti, 1897

... Era chiar regele și cu mine, și aproape de noi o fată frumoasă, Maria copilul nostru, așa cum era să fie azi – vai! – strălucitoare de grație și de noblețe. Mai erau împrejur o mulțime de alți copii dragălași, tot copiii noștri, dintre care pe cel din urmă îl țineam în brațe. Drăguțul! Avea buclele blonde și privirea dulce, parc'că era un înger de Rafael. Dar la vedenia aceasta căzui fără suflare.

Cînd îmi venii în fire, Peleşul îmi mîngîia tîmplele cu undele lui reci și bine-făcătoare...

Haig ACTERIAN, *Pretexte pentru o dramaturgie românească*

Cuvînt înainte de Edward Gordon Craig, Editura Vremea, MCMXXXVI

Azi reluăm întrebarea din secolul trecut: dece teatrul românesc, avînd evidente posibilități, din 1879 nu a creat o tradiție artei dramatice românești vreme de o jumătate de veac și mai bine? Pentru că nu este tradiție jocul câtorva personalități, pentru că o tradiție însemnează o metodă de lucru artistică, o tradiție este stil, fapt care lipsește din jocul specific scenelor astăzi active. Când în capitolul precedent optam pentru o acțiune binefăcătoare a artei dramatice germane sau rusești față de cea franceză, este deoarece aceste două arte sunt singurele care au o metodă...

Istoria cărții

JEAN BAYET – LITERATURA LATINĂ

LITERATURA
LATINĂ
JEAN BAYET

univers

... De la Homer, timp de aproape trei mii de ani, latina după greacă și, apoi, limbile romanice, germanice, anglo-saxone și slave au sporit fără încetare un capital comun de omenie, de dragoste, de preocupări morale și de înțelegere a frumuseților lumii; și acest capital viu, permanent identificabil și permanent creator, unește întregul Occident în căutarea neobosită a rațiunii, a dreptății, a criticii și a unei comuniuni fraterne. Și nimeni nu-l poate nesocoti, chiar în momentele – și poate mai ales atunci – marcate de crize de revoltă în căutarea noii exprimări a unui fond mai bun și mai potrivit. Parcă ne-am afla sub constrângerea unei continuități imposibil de întrerupt.

Jean BAYET

Notă asupra ediției

Volumul de față reprezintă versiunea românească a uneia din cele mai repute istorii ale literaturii latine. Traducerea s-a făcut după ultima ediție franceză: Jean Bayet, *Littérature latine*, Collection "U" Librairie Armand Colin, Paris, 1965...

E o carte pentru toți, în sensul calitativ al cuvântului. Specialiștii vor găsi în ea un instrument de informare, sugestii de studiu și un îndreptar pedagogic. Cei doritori de a se instrui, – o călăuză în cunoașterea valorilor latinității. Toți iubitorii de frumos – satisfacția de a descoperi vigoarea unei culturi mereu proaspete.

În traducere am urmărit fidelitatea, cu efortul de a pătrunde și a reda gândul și expresia, adesea foarte strânsă, a lui Bayet. Textele antologice au fost traduse direct din latinește, ținând seama firește și de versiunea și interpretarea autorului francez. În unele cazuri, când nu ne-a stat la îndemână ediția utilizată de Jean Bayet, am adoptat o lecțiune diferită. Am încercat și noi, cum se arată în *Cuvîntul înainte* al autorului, să redăm deosebirile de stil între opere scrise de-a lungul a șapte veacuri...

În studiul introductiv, am încercat o plasare a personalității și a cărții lui Jean Bayet în tradiția filologiei clasice și a istoriilor literaturii latine, cu accentul pus pe contribuția școlii franceze, în scopul de a fixa, și pe plan teoretic, valoarea operei pe care o prezentăm...

M. N.

Jean BAYET, *Literatura latină*, în românește de Gabriela CREȚIA, traducerea versurilor de Petre STATI, studiu introductiv de Mihai NICHITA, Editura Univers, București, 1972.

Jean Bayet își însușește cele mai bune achiziții ale acestei tradiții, personalitatea sa întrunind laolaltă acribia filologului, perspectiva istoricului și sensibilitatea literatului. Savant multilateral, el a produs de-a lungul a 55 de ani de activitate cca 350 de lucrări (cărți, articole și comunicări, rapoarte și recenzii), din cele mai diferite domenii ale filologiei clasice, de la edițiile de texte pînă la sinteze de filozofie a culturii antice și probleme ale învățămîntului clasic.

Ca formație spirituală, Jean Bayet este în primul rînd un produs al spiritului francez, în cîteva din permanențele sale istorice: metoda, evidența adevărului, spiritul critic constructiv, capacitatea de sinteză și bunul gust...

În studiul literaturii, istorismul lui Jean Bayet ne apare în reconstituirea procesului de creație. Scriitorii latini sunt surprinși la masa de lucru, în fața modelului grec, în efortul de realizare artistică. Studiile dedicate lui Lucrețiu, Catul, Titus Livius și mai ales Vergiliu conchid la originalitatea romană a acestora pe baza formației și a evoluției lor creatoare.

Înțelegerea istorică a literaturii înseamnă pentru savantul nostru și plasarea ei în perspectiva viitorului, ca istorie a receptării operelor literare datorită valorii lor permanente. Istoria literară capătă astfel un caracter nelimitat, deschis unor noi cuceriri. "Să mergem mai departe" este concluzia care însoțește recenziile fixînd contribuția lucrărilor analizate în tradiția bibliografică. "Gîndirea dinamică" a cercetătorului transformă orice rezultat obținut în instrument de investigație viitoare. Aceasta, în numele adevărului relativ în materie de judecată literară, concepție afirmată deja în Franța de Villemain, Sainte-Beuve și Lanson.

În sfîrșit, rezultatul ultim al activității istoricului este adevărul, reconstituirea realității vii, a omului plasat în mediu și epocă; dincolo de "faptul cronologic" trebuie descoperit "faptul psihologic". Este și aceasta o concepție veche și foarte răspîndită în tradiția franceză a istoriei și criticii literare din care descinde și Bayet...

Mai presus de erudiție și de cercetare, "contactul imediat de gust și de entuziasm cu cele mai frumoase texte" constituie mijlocul educativ cel mai eficient. De aceea unul din meritele principale ale cărții sale este bogata antologie de texte, inclusă organic în ansamblul lucrării, însoțită de un comentariu viu, cu aparență de oralitate, ecou al lecțiilor sale, "un dialog permanent și plin de încredere" cu cititorul, așa cum a procedat o viață întreagă cu studenții săi. Principiul antologic, de la citatele extinse pînă la crestomațiile independente este și el în spiritul tradiției franceze a "literaturilor". Ceea ce aduce nou însă Jean Bayet, prin selecție și prezentare, este bucuria de a descoperi și comunica frumusețea adevărului. E în același timp un semn de generoasă încredere față de contribuția cititorului, și de modestie a savantului. "Cel mai mare critic, cel mai inventiv este și cel mai modest. Ori de cîte ori îl citim ne stîrnește rîvna de a reveni la textul original"...

Mihai NICHITA

TACIT

Dizgrația lui Seneca

Moartea lui Burrhus a zdrobit puterea lui Seneca: partida binelui era slăbită de dispariția unuia dintre cei doi fruntași ai ei, iar Nero înclina către cei răi. Aceștia încep să lovească în Seneca, găsindu-i tot felul de vini: că-și sporește mereu averile imense, care și așa depășesc măsura unui particular; că se străduiește să-și atragă simpatiile poporului; că vrea să-l întrecă pe împărat cu frumusețea și somptuozitatea grădinilor și conacelor sale. Îi mai imputau și că se socotește singurul orator talentat și că scrie mai des poezii de când l-a cuprins și pe Nero această pasiune. "Iar distracțiile împăratului le birfește cu voce tare, nu recunoaște că Nero mină caii cu multă pricepere și-și bate joc de vocea lui, când cântă. Pînă cînd orice lucru mare făcut în țara asta va fi atribuit iscusinței lui Seneca? Copilăria lui Nero s-a sfîrșit, fără nici o îndoială el se află acum în plină vigoare a tinereții, să se descotorosească odată de acel dascăl: are, ca să-l învețe, profesori mult mai mari, pe strămoșii săi".

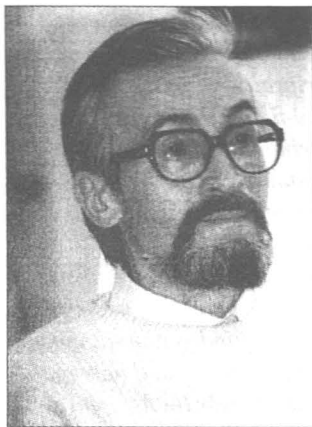
Seneca cunoștea bine toate aceste învinuiri, pentru că îl preveniseră cîțiva inși care mai țineau întrucîtva la onoare și pentru că vedea că împăratul evită din ce în ce mai mult să-l vadă între patru ochi. Atunci cere o audiență și, primind-o, vorbește astfel: "Sunt aproape paisprezece ani, Caesar, de cînd am fost chemat lîngă tine, speranța țării, și aproape opt de cînd domnești. În timpul acesta m-ai încărcat cu atîtea onoruri și cu atîtea averi, încît nu mai lipsește altceva nimic fericirii mele, decît măsura. Îți voi da cîteva exemple ilustre, dar nu din rangul meu, ci din al tău. Străbunul tău August i-a îngăduit lui M. Agrippa să se retragă la Mitilene, lui Mecena să afle, chiar în Oraș, un loc de tihnă și de liniște. Cel dintîi, sprijin în războaie al împăratului, celălalt, hărțuit, la Roma, de nenumărate treburi, au primit răsplăți însemnate, e drept, dar pe măsura neprețuitelor lor merite. Eu însă ce ți-am putut oferi în schimbul dărnicii tale? Nimic altceva decît învățături înflorite, să spun așa, în umbră, și care au dobîndit strălucire numai fiindcă se pare că ți-am stat alături, în cele dîntîi încercări ale tinereții tale – prea înaltă răsplată pentru atît de puțin! Dar tu mi-ai dăruit un imens prestigiu, o avere fără margini, încît mă-ntreb adesea în sinea mea: «Să fiu oare eu acela care, născut în provincie și simplu cavalier, mă număr astăzi printre cei mai mari oameni ai Statului? Am putut eu oare, un om nou, să ies la lumină între atîția nobili care se mîndresc cu o străveche vază? Unde e sufletul acela mulțumit cu puțin? Grădinile acestea el le-a împodobit, el se plimbă din vilă în vilă și nu mai încap de atîtea moșii și de atîtea cîștiguri?» Am o singură scuză: nu aveam dreptul să nu accept darurile tale. Dar amîndoi ne-am împlinit măsura: și tu mi-ai dat cît poate da un împărat unui prieten al său, și eu am primit cît poate primi un prieten de la împăratul său. Mai mult ar stîrni pizma. E drept că darurile acestea, ca orice lucru pieritor, nu ating înalta măreție a ta. Dar asupra mea apasă; eu am nevoie de ajutor. Așa cum, dacă aș fi un soldat sau un călător ostenit, aș cere sprijin, tot așa, pe acest drum al vieții, îmbătrînit și neînstare să mai port pe umeri o grijă cît de mică, simțind că mă frîng sub povara averilor mele, îți cer

ajutorul. Poruncește să fie administrate de procuratorii tăi, să facă parte de aici înainte din bunurile tale. Asta nu înseamnă că mă las singur pe drumuri, ci îndepărtînd bogăția a cărei strălucire îmi ia ochii, voi cîștiga, în folosul sufletului meu, tot timpul pe care-l pierdeam cu îngrijirea grădinilor și a vilelor mele. Tu ai putere cu prisosință, și timp de atîția ani ai văzut cum se cîrmuiește Statul. Noi, bătrînii tăi prieteni, putem să-ți cerem acum îngăduința de a ne odihni. Și însuși faptul că ai înălțat pe cele mai de sus trepte oameni care se puteau mulțumi și cu puțin îți va aduce o glorie sporită".

La acestea Nero a răspuns cam așa: "Ție trebuie să-ți mulțumesc pentru acest dar: că pot răspunde pe nepregătite unei cuvîntări îndelung gîndite de tine, fiindcă tu m-ai învățat să mă descurc și cu un răspuns pregătit, și cu unul nepregătit. Străbunul meu August a îngăduit într-adevăr lui Agrippa și lui Mecena să se retragă după atîtea osteneli, dar era el însuși la o vîrstă cînd autoritatea cîștigată făcea indiscutabilă orice hotărîre a lui, oricum ar fi fost ea; și apoi nu l-a lipsit pe nici unul dintre ei de darurile pe care i le făcuse. Da, își cîștigaseră dreptul la ele în războaie și primejdii; între acestea s-a petrecut tinerețea lui August. Dacă aș fi dus războaie, și eu m-aș fi putut bizui pe brațul și pe sabia ta. Așa însă, mi-ai dăruit ceea ce era necesar atunci și mi-ai hrănit copilăria și apoi tinerețea cu înțelepciunea, cu sfatul, cu învățăturile tale. Aceste daruri ale tale mă vor însoți veșnic, cît timp voi trăi. Cele pe care le ai de la mine, grădinile, ve-niturile, vilele, sunt supuse întorsăturilor sorții. Și chiar dacă par numeroase, sunt destui care stăpînesc și mai multe fără să aibă cîtuși de puțin însușirile tale. Mi-e și rușine să amintesc numele tuturor liberților care sunt, în văzul tuturor, mai bogați decît tine. Roșesc cînd mă gîndesc că, fiind cel mai drag inimii mele, nu ești încă tu omul cel mai avut. Tu ești în plină putere, în stare să faci față treburilor tale și să te bucuri de roadele lor; eu îmi fac abia acum primii pași pe drumul împărăției. Cred că nu te socotești mai prejos de Vitellius, cel care a fost de trei ori consul, iar pe mine mai prejos de Claudiu. Și nici nu-ți închipui că dărnicia mea nu poate înfăptui pentru tine ceea ce a dobîndit Volusius într-o viață întreagă de economii. De ce, dacă tinerețea mea alunecă cumva în afara drumului drept, să nu fii aici ca s-o aduci înapoi, și ca să sprijini și mai mult, cu ajutorul tău, puterea pe care tu ai crescut-o? Nu cumînțenia ta, dacă te lipsești de averi, nici dorința ta de liniște, dacă mă părăsești, ci numai lăcomia mea și teama de așa-zisa cruzime a mea vor fi pe buzele tuturor. Chiar dacă va fi înălțat în slăvi cumpătarea ta, unui filozof nu-i stă bine să-și clădească propria glorie pe ceea ce întunecă bunul nume al prietenului său". Spunînd așa, îl îmbrățișează și-l sărută, căci era din fire și prin îndelung exercițiu în stare să-și învăluie ura în mîngîieri mîncinoase. Seneca – așa se sfîrșește întotdeauna convorbirea cu un stăpin! – îi mulțumește. Însă își schimbă obiceiurile vechi, de pe cînd era puternic: nu mai îngăduie să vină mulțimea de clienți să-l salute, nu vrea să mai fie însoțit pe stradă, iese rar în oraș, zicînd că sănătatea lui șubredă sau studiile de filozofie îl țin acasă.

Autografe contemporane

Vasile ANDRU

Biobibliografie

Născut la 22 mai 1942, în Bahrinești – Bucovina. Studii de Filologie Romanică, la Iași. Masterat în Filozofie la Trivandrum, în India, cu bursă Sivananda.

7 ani lector universitar; 27 de ani redactor la "Viața Românească". Două mandate șeful secției de proză la Asociația Scriitorilor București. Membru în Consiliul Uniunii Scriitorilor.

Din 2000, cooptat în Fundația internațională "Balkanika" pentru promovarea culturii în Estul Europei.

a) Nuvele, povestiri

Iutlanda posibilă, 1970

Arheologia dorințelor, 1977

O zi spre sfârșitul secolului, 1983

Un univers cu o singură ieșire, 1997

Cel mai îndepărtat Paradis, 2001

b) Romane

Mirele, 1975

Noaptea împăratului, 1979

Turnul, 1985

Progresia Diana, 1987

Muntele Calvarului, 1991

Păsările cerului, 1999 – Premiul internațional "Balkanika" 2000

c) Scrieri sapiențiale

Viață și semn, 1989

Terapia destinului, 1994

Mistici din Carpați, 1998

Psihoterapie isihastă, 2000

Isihasmul sau meșteșugul liniștii, 2002

d) Memorialistică, jurnale

Memoria textului, 1992

India văzută și nevăzută, 1993

Istorie și taină la Sf. Munte Athos, 2001

Întâlniri cu maeștrii și vizionari, 2001

Yatra. Jurnal în India, 2002

Viața e un schimb de sacrificii

Este un alt anotimp. Este un alt an. Calea Moșilor s-a reconstruit aproape în întregime. Când o parcurgi, îți vine să zici: este cu totul alt oraș! Un om care nu cunoaște istoria, care ar apărea aici peste noapte, sau care se va naște aici, va vedea fațada văruiată frumos și va crede că fațada este realitatea. Memoria, din durere devine informație, și astfel viața e suportabilă, cosmosul e suportabil.

Cei ce se nasc după noi răscumpără cruzimea istoriei și a noastră, prin candoarea lor, prin fracturarea memoriei.

Peste rană au crescut arbori, iarbă.

Peste demolări s-a netezit pământul, au apărut blocuri albe.

Finisările au stagnat, din lipsă de materiale, tot cartierul este nelocuit. Blocuri multe, albe, nefinisate, goale.

Trecem și azi pe aici. Un autobuz străbate acest cartier pustiu și oprește în stații unde nu urcă și nu coboară nimeni.

Sunt cu fetița mea Dana, venim de la aeroport. Avionul n-a zburat nici astăzi, că a fost ceață. Măine o luăm de la capăt. Dana zice:

– Tata! Dacă toată viața va fi ceață la aeroport? Eu vreau să venim în fiecare zi, și milițienii să ne controleze, și noi să așteptăm cer senin... Și seara să ne întoarcem acasă.

Fetița mea va pleca în Occident, de tot. Va crește acolo, se va comporta în stilul de viață al acelei lumi, se va înscrie la școală într-un oraș din lume.

– De ce sunt pustii blocurile astea? Întrebă ea. Unde sunt oamenii?

Ea mă ține de mână, mergem spre casă. Are un reflex de frică prin acest cartier pustiu, se strânge lângă mine.

– Tata, sunt bucuroasă că-i ceață și că nu zboară avioanele. Sunt bucuroasă că dorm în patul meu, cu ursul polar lângă mine, cu bunica. N-aș vrea să zboare nici mâine avioanele. Și nici poimăine. Dar mă bucur că m-a chemat mama la ea. Vreau la ea. Tu de ce nu vii? Nu te temi să rămâi singur aici?

– Omul se adaptează și trăiește. Frica este ca să te întărești.

Deodată ea se oprește și mă întreabă cu gravitate:

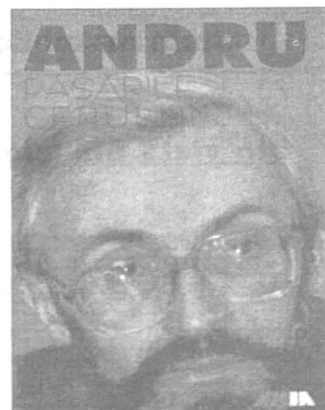
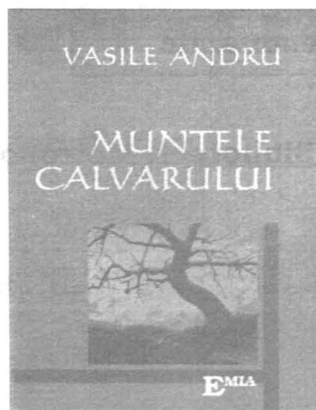
– Dacă mama pățește ceva pe acolo, prin Franța, și dacă ea moare, tu cu cine te însori?

– Mama nu pățește nimic, copil drag. Mama nu moare...

– Dar dacă moare, cu cine te însori?

Moartea simbolică a mamei este pedeapsa inconstiență pe care copilul i-o dă pentru absența ei, pentru plecarea ei departe! Doamne, ce exact se reflectă suferința prin cuvinte... Copilul o iubește atât de tare, și iubirea ei este pedeapsa ei. Copilul nostru ne va pedepsi pentru iubire, și vom trăi pedepsiți, și asta va fi drama noastră, pe planetă. Toți trei vom trăi pedepsiți, căci suferă și cel ce dă pedepse, și cel ce le primește, acesta este lanțul cauzalității din care nu mai ieșim.

– Hai, tata, de ce nu răspunzi? Cu cine te însori dacă

moare mama?

– În primul rând, ea nu moare. În al doilea rând, eu nu mă însor. Am un drum, am mersul meu...

– Dar dacă tot este să te însori vreodată, să nu te însori cu vreo străină. Promiți? Să te însori cu Mica...

Mica este bunica ei, evident.

Așadar, ea a pus în fața mea tot conflictul ei lăuntric, pe care se va clădi viața.

Ceață. Este a treia zi cu ceață. Avionul nu zboară.

Mergem tăcuți. Dana nu suportă când sunt tăcut. Nu-i place să vorbească de una singură.

– Tată, aș vrea să-ți spun ce-a făcut Dumnezeu în ziua a treia a creațiunii! zice ea, știind că, prin treceri subite la teme religioase, mă poate acapara.

– Bine, spune-mi.

– În a treia zi, El a făcut iarba, sămânța ierbii, pomii, sămânța pomilor și... pe tine!

Ea râde. E atâta tristețe în acest loc, iar râsul ei purifică lumea din temelii.

Ai dreptate, zic. Nici nu știi câtă dreptate ai! Adică noi toți, prin memoria ascunsă, datăm de la începutul creațiunii, și avem o legătură cu sfârșitul ei.

– Tată, știi ce mă gândesc eu? Că și mâine va fi ceață. Și nici un avion nu va zbura, cât trăim noi. Ceața este prietena mea. Mica este Mica mea. Ursul polar este prietenul meu. Tată, dacă ar fi să te cumpăr, aș da pentru tine trei mii de planete!

Acesta e prețul cel mai mare care s-a dat pentru mine vreodată. Și acela a fost momentul când relația noastră era perfectă. Ce buni prieteni eram noi atunci! "Oedip pozitiv", zicea profesional mama ei, mulțumită, de departe.

Strada e goală. Într-o zi va fi ultima zi.

Muțenia lui Sandu Tariverde și dispariția Tofanei sunt repetiții pentru ultima zi.

În cartierul alb, selenar și gol, cade noaptea. Vedem iarba, copacii făcuți de Dumnezeu astăzi, în ziua a treia. Și vine noaptea, și vine încet ziua a patra – când Dumnezeu a făcut Soarele. Ca trupul omului să vină pe soare. Sufletul subzistă oricum, de la începutul lumii; dar trupul are o istorie, și istoria lui începe într-o zi cu soare.

Soarele va fi plăsmuit miercuri.

Ajungem acasă, intrăm.

Acum scriu aceasta. Dana doarme în patul ei, cu ursul polar alături. O privesc cum doarme, îmi vine s-o mângâi în somn, numai în somn, cum făceau părinții noștri cu noi.

Îmi cer iertare, în gând, de la ea. Îi cer iertare pentru că ne rupem unul de altul. Deși asta nu repară nimic, nu vindecă rana rupturii de tată. Copilul meu cu două țări, cu părinți

presărați pe planetă.

Și când ai două țări, mereu îți va lipsi Țara lăuntrică. Cel care are două țări este fără de țară.

Și când pierzi țara înainte de a câștiga planeta te afli într-un tunel de tristețe... pe care trebuie să-l treci cu cineva purificat de toate.

Mereu îi va lipsi jumătate de lume. Și nu va ști cum se numește revolta ei. Ea nu va ști numele neadaptării, cheia conflictului va fi îngropată adânc. Se va înfuria pe părinți, îi va respinge, neștiind că aceasta este chiar expresia iubirii – că iubirea este lacomă de prezența obiectului iubirii, lacomă de prezența fizică, altfel e durere și pedeapsă. Și vom trăi toți trei pedepsiți, căutând cheia conflictului, peste mări și oceane. Și toată înțelepciunea lumii va deveni zadarnică până ce culpa nu se resoarbe.

Privesc încă o dată spre copilul dormind, ținând la piept ursul polar.

Este miezul nopții. Dorm patru ore, mă trezesc. Afară e ceață, dar noi vom merge și azi la aeroport, că poate ceața se va ridica. Obligația noastră este să fim acolo. Dana spune că vom rămâne toată viața în ceața patriei, și nici un avion nu va decola, vom fi claustrați și lirici. Mama ei va aștepta la Orly, mereu la ora 13.30, cu ochii pe panoul de afișaj al aeroportului.

Intru în camera copilului. Doarme, are fața cu desăvârșire calmă. Liberă pornind spre lumea liberă. Vin zorile și ritmurile trupului meu sunt urcătoare. Adaptarea este maximă, dimineța.

De aceea, găsesc tăria să-i spun adevărul: și ceața care te ține închisă aici, și soarele care te va lăsa să zbori au partea lor de șansă și de frustrare. Ceața te lasă tatălui, soarele te redă mamei. Pierzi într-o parte, ai o rezervă de salvare în alta, să ne sprijinim de puținul bine din marele rău. Mereu îți va lipsi jumătate de lume, jumătate de casă. Jumătatea din trupul și sufletul tău vor suferi, neștiind de ce suferă, compensând prin respingere, prin răzvrătire. Și iubirea ta va avea forma ciudată a pedepsei, până la ceasul când flăcări misterioase ard durerea.

Este ora 7 dimineța.

– E timpul să te scoli. Mergem la aeroport! zic.

Se scoală, se pregătește. Face cuminte tot ce trebuie să facă. Pornim, de mână. Mergem la aeroportul Otopeni. Ea are în brațe ursul polar. Peste România este ceață. Ceața e prietena noastră... Și este ziua a patra.

(Fragment din romanul *Păsările cerului*,
prefață de Gheorghe CRĂCIUN,
Editura ALLFA, 1999)

Meridian biblioteconomic

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Consemnări

Radu VLĂDUȚ

Moromeții anilor 2000**– Ziua Filialei “Marin Preda” –**

Joi, 6 octombrie 2005, cu prilejul Zilei Bibliotecii “Marin Preda”, filială a Bibliotecii Metropolitane București, puternica personalitate a patronului spiritual al acestui așezământ a fost omagiată în cadrul unei acțiuni culturale sub titulatura generică *Moromeții anilor 2000*. Proiectul a fost realizat de coordonatorul filialei, d-ra Marilena Chiriță, în colaborare cu bibliotecarii Aurora Petrila și Cătălin Gavrila, iar organizarea a aparținut Serviciului Relații Publice al Bibliotecii Metropolitane, condus de d-l Sergiu Găbureac. Sponsorul manifestării pentru premii și protocol a fost Editura Biblioteca Bucureștilor, iar afișele și invitațiile au fost realizate de Serviciul Relații Publice.

Proiectul face parte dintr-un program amplu intitulat **Pași spre Biblioteca Metropolitană**, iar obiectivul acțiunii a fost, pe lângă marcarea Zilei Filialei “Marin Preda”, și popularizarea Bibliotecii Metropolitane, a filialelor sale și a serviciilor oferite. Grupul-țintă a fost constituit, și de astă dată, de utilizatori și colaboratori, precum și de membrii comunității din zona de acoperire.

Programul s-a desfășurat în ambianța deosebită a Bibliotecii de Francofonie “Elena Văcărescu”, aceeași care a mai găzduit atâtea alte manifestări culturale de înaltă ținută, în prezența multor cititori, invitați și reprezentanți ai Bibliotecii Metropolitane. Scriitorul Gim Laurian a susținut o aplaudată alocuțiune intitulată *Spiritul și psihologia țaranului român*, cu ample trimiteri la împlinirea, în acest an, a 50 ani de la apariția romanului *Moromeții* și a 30 ani de la tipărirea controversatului roman *Delirul*, ambele reprezentând un imens succes de public al lui Marin Preda, atât în țară cât și peste hotare.

A urmat acordarea premiilor anuale pe 2004, astfel:

Cel mai fidel utilizator: Lucia-Cornelia Codreanu

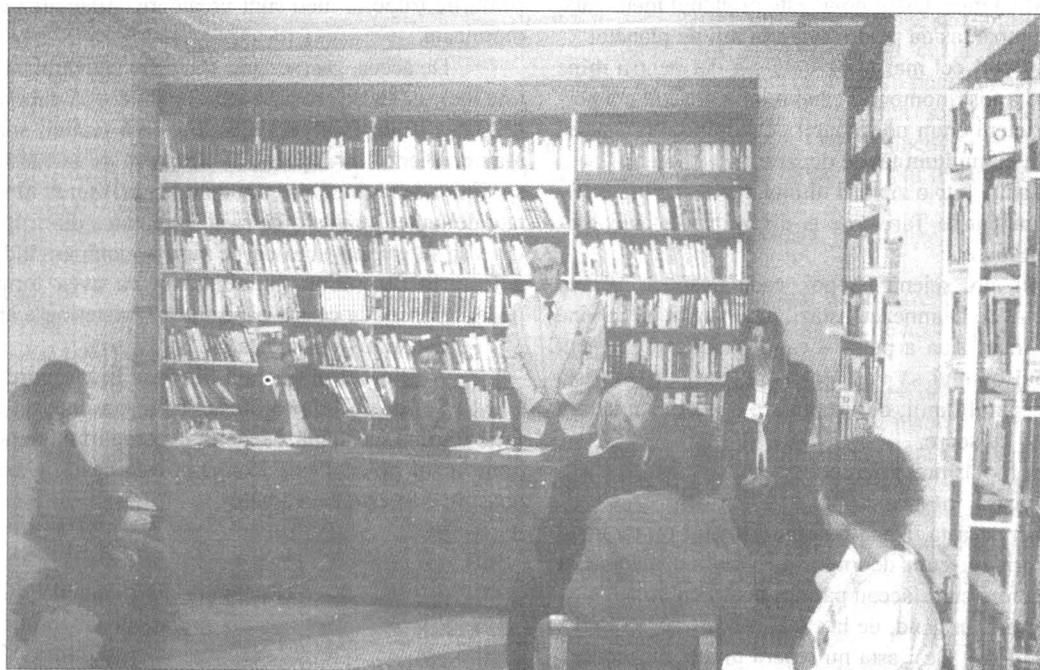
Cel mai bun utilizator: Silvia Dumitrache

Cel mai activ voluntar: Alexandra Staicu

Cel mai generos sponsor: Editura Corint

Cel mai activ colaborator: Mircea Coloșenco

O dată în plus, colectivul Bibliotecii “Marin Preda” s-a dovedit a fi la înălțime în ceea ce privește pregătirea amănunțită a unor astfel de manifestări, și la final a primit felicitările tuturor participanților. Este îmbucurătoare consecvența cu care Biblioteca Metropolitană organizează activități culturale de real interes, mai ales în conjunctura actuală, prea puțin favorabilă acestui gen de acțiuni.

Biblioteca Publică "Liviu Rebreanu"

În sectorul 3 al Capitalei, la intersecția străzii Lucrețiu Pătrășcanu cu Bulevardul Basarabia, se află Biblioteca "Liviu Rebreanu", filială a Bibliotecii Metropolitane București, cea mai mare bibliotecă publică din sector, atât ca spațiu, cât și ca dotare cu unități biblioteconomice.

Filiala s-a înființat în anul 1959, "pe lângă Casa de Cultură a Raionului 23 August", ce își avea sediul în Calea Moșilor nr. 290, fiind "o unitate de sprijinire a cercurilor de recitatori", dar mai apoi, mărindu-și fondul de publicații, devine "biblioteca publică de cartier, având ca principală funcție împrumutul de carte".

În anul 1966 biblioteca se mută în actuala clădire, considerată propice pentru amenajarea unui așezământ de cultură: locație favorabilă, spațiu și rafturi pentru organizarea colecțiilor. De-a lungul timpului biblioteca a fost gestionată de: Cristina Arsenie, Florentina Vasile, Liliana Apostol, cărora multe generații de elevi le datorează dragostea pentru carte.

An după an, la volumul de unități biblioteconomice existent s-au adăugat constant noutăți, în funcție de politica de achiziție, necesități și cerințe (lucrări de referință, bibliografie școlară, lucrări aferente tematicilor cerute de utilizatori etc.). Ele sunt luate în evidență primară și individuală, iar la îndemâna utilizatorilor se află catalogul alfabetic și cel sistematic, regulat actualizate. Mai există un catalog al noutăților și un catalog tematic; totodată, se lucrează la un catalog al colecției de carte în limbi străine.

Două vitrine expoziționale promovează colecțiile și expozițiile tematice, ultima dintre ele fiind *Șt. O. Iosif – 130 de ani de la naștere*. Deschiderea a avut loc în data de 11 octombrie 2005, cu participarea unor cititori fideli și a câtorva reprezentanți ai Bibliotecii Metropolitane. Expoziția cuprinde 40 de volume și își așteaptă zilnic vizitatorii.

Spațiul generos și condițiile oferite de Biblioteca "Liviu Rebreanu" favorizează organizarea de activități diverse. Anul 2005 este bogat în evenimente, și vom aminti doar câteva dintre ele.

1 Martie a adus spectacolul *Tradiții de primăvară*, organizat împreună cu Grupul Școlar "Nichita Stănescu". În program: montaj literar-artistic, eseuri și referate ale elevilor, acordare de diplome de merit. Partenerul media a fost Radio România Cultural, iar sponsori Editura Pestalozzi și McDonald's.

Școlile nr. 16 și nr. 93 au venit după o săptămână, de 8 Martie, pentru a cinsti Ziua Mamei cu un spectacol cuprinzând un montaj literar-artistic, lucrări ale elevilor și vernisajul expoziției *Primăvară, primăvară*.

Ziua filialei s-a desfășurat pe 15 aprilie și s-a constituit într-o evocare a patronului spiritual al bibliotecii. Manifestarea a avut invitați speciali, printre care istoricul literar Nicolae Gheran, care și-a dedicat ultimele patru decenii studiului vieții și operei lui Liviu Rebreanu. Programul a cuprins o evocare a romancierului, recital de versuri, eseuri având ca temă comună "Noi și Europa", precum și o expoziție de desene cu aceeași temă realizate de elevii Școlii nr. 16.

Pe 21 aprilie, în mijlocul unei mulțimi de invitați și

prieteni statornici ai bibliotecii, s-a sărbătorit *Ziua bibliotecarului*, cu sesiune de comunicări și festivitate de premiere. Sponsori principali au fost BCR și Banc Post.

Ultima acțiune importantă a bibliotecii a fost organizarea conferinței *Cornel Dumitrescu – salvatorul a mii de evrei*. A conferențiat dr. ing. Neagu Florea și s-a inaugurat expoziția documentară *Proceduri adaptive ale lui Cornel Dumitrescu*.

Tot la "Liviu Rebreanu" se desfășoară regulat sesiuni de comunicări ale Bibliotecii Metropolitane București și activități cu elevii din școlile și liceele sectorului 3. D-na Florentina Dobrogeanu-Ipsilante, coordonatorul filialei, și ceilalți bibliotecari, cu mai multă sau mai puțină experiență în domeniu, își fac o datorie de onoare din a atrage în acest așezământ cultural cât mai mulți cititori de toate vârstele și profesiile.

Adresa: Str. Lucrețiu Pătrășcanu nr. 13, Sector 3, Tel. 340.01.10.

Mijloace de transport: metrou – stația C. Georgian; tramvaiele 16, 40; autobuzele 102, 253; troleibuzele 70, 79.

Program: Luni – Vineri 9.00 – 19.00, Sâmbătă 9.00 – 13.00.

Colectiv: Florentina Dobrogeanu-Ipsilante, coordonator, Anca Badea, Dana Gheorghe, Emma Janosy, Cristian Radu. Zona de acoperire: Sector 3.

Număr de volume: 30.000 carte, 48 casete video.

Număr de cititori: 6.065 cititori înscriși.

Noutăți de la Centrul de Tineret al Bibliotecii Metropolitane București

Campania KARTIER (faza a II-a)

Pe baza unui protocol de colaborare stabilit cu Primăria Capitalei, Centrul de Tineret al Bibliotecii Metropolitane București a lansat etapa a doua a proiectului **KARTIER**, care se adresează grupurilor de tineri pasionați de hip hop, break-dance și arta graffiti din cartierele bucureștene. În cadrul campaniei **KARTIER** sunt organizate concursuri, concerte, spectacole de cultură urbană, precum și dezbateri privind acest fenomen. Trebuie subliniat faptul că inițiativa Centrului de Tineret al Bibliotecii Metropolitane București a fost apreciată pozitiv și de Prefectura Municipiului București, care, în urma semnării unui protocol de parteneriat, se angajează să sprijine această inedită campanie la care vor participa, până la jumătatea anului 2006, aproximativ 17.000 de tineri. Un success deosebit l-a avut participarea grupului de graffiti ai campaniei **KARTIER** la evenimentul *Cow Parade Bucharest 2005*, care s-a desfășurat în această vară, tinerii reprezentanți ai Centului obținând un trofeu special, alături de Prefectura Capitalei.

O veste bună este și faptul că Centrul de Tineret a câștigat licitația de programe pentru noua grilă a postului de televiziune SENS0, unde va realiza o emisiune săptămânală intitulată *Fenomenul Underground*, dedicată subculturilor de tineret. Cu această ocazie vor fi invitați în studioul sociologi, psihologi, analiști culturali etc., care vor dezbate problematica actuală a tineretului.

Mai trebuie spus că un alt partener important din proiectul **KARTIER** – Agenția Națională Antidrog – a decernat o diplomă specială Centrului de Tineret pentru activitățile desfășurate în vederea prevenirii consumului de droguri.

Printre acțiunile importante din această toamnă se

numără și participarea echipelor noastre muzicale la lansarea primului post de radio pentru studenți din România – STUDENT FM, în cadrul unui megaeveniment desfășurat în campusul Regie pe 16 octombrie, unde Centrul de Tineret a organizat și o tombolă cu cărți.

Menționăm că de la declanșarea campaniei și până în prezent, evenimentele sub sigla **KARTIER** au fost intens mediatizate în presa scrisă și audio-vizuală. Totodată, studentul Roman Vlad, organizator de acțiuni culturale în cadrul Centrului, a prezentat campania **KARTIER** la reunitățile instituțiilor și organizațiilor care fac parte din proiectul internațional ISTR (Improving STudents Reading Abilities), de tip Comenius 3, ce a avut loc la sfârșitul lunii octombrie în Danemarca.

Alexandru Horia FRUNZĂ

Coordonator Centrul de Tineret al BMB

Tel: 313.46.00

Mobil: 0744 425 662

E-mail: alexhoria@yahoo.com

Reproduceri din
expoziția de
scenografie a
artistei plastice
HRISTOFENIA
CAZACU,
Galeria Galateea,
octombrie 2005 –
pp. 18, 29, 33, 35.

Foto:
Elena Constantinescu

European Bureau
of Library,
Information and
Documentation Associations

P.O. Box 43300
2504 AH The Hague
The Netherlands

EBLIDA

Orizonturi Programe Inițiative

Copyrightul și drepturile de proprietate intelectuală

Studiu despre managementul colectiv al copyrightului

Comisia Europeană a publicat pe 7 iulie a.c. un studiu despre modul în care copyrightul pentru operele muzicale are licența de utilizare pe Internet. Studiul analizează structurile actuale pentru managementul colectiv transfrontalier al copyrightului în furnizarea serviciilor muzicale on line (inclusiv cele oferite pe Internet, cum ar fi transmisia simultană, transmisia pe web, retragerea de informații, serviciul "la cerere" on line și cel oferit de telefoanele mobile) și propune o serie de principii pe care statele membre trebuie să le respecte pentru a dezvolta noi structuri pentru managementul colectiv transfrontalier al copyrightului.

Principalul obstacol în dezvoltarea legală a serviciilor on line în Uniunea Europeană îl reprezintă dificultatea de a proteja conținuturile în exploatarea lor on line. Structurile actuale ale managementului colectiv transfrontalier al copyrightului în domeniul muzical – care au fost dezvoltate pentru mediul analogic – împiedică muzica să își îndeplinească potențialul de driver pentru serviciile on line.

Studiul se încheie cu următoarea concluzie: cel mai eficient model pentru formarea de noi structuri este de a permite deținătorilor de drepturi să autorizeze o societate de colectare să le administreze operele în întreaga Uniune Europeană. S-ar putea crea astfel un stimulent serios pentru aceste societăți în a oferi servicii optime tuturor deținătorilor de drepturi, indiferent de locul în care se află, și s-ar asigura, totodată, plata transfrontalieră a copyrightului.

Poziția EBLIDA față de managementul colectiv al copyrightului

În contextul consultărilor inițiate de Comisia Europeană cu privire la managementul colectiv al copyrightului, EBLIDA și-a formulat poziția printr-un raport trimis pe 27 iulie a.c., pe care îl prezentăm pe scurt în continuare. Textul întreg se află la <http://www.eblida.org/position/index.htm>.

EBLIDA dorește să atragă atenția Comisiei Europene asupra a două aspecte care privesc domeniul bibliotecilor.

În primul rând, deși cunoaștem acordurile mutuale dintre societățile colectoare teritoriale, bibliotecile plătesc deseori taxe de licență fără a ști, în schimb, în ce măsură aceste taxe contribuie la venitul societăților colectoare din statele membre și nici scopul pentru care sunt folosiți banii. În lumina principiilor statutare care asigură existența societăților colectoare, avem convingerea că este nevoie de standarde mai mari de transparență.

În al doilea rând, capitolul special *Copyrightul la răscruce de drumuri* atrage atenția asupra «multitudinii de societăți colectoare». Pentru un consumator care dorește să se supună legii copyrightului, numărul mare al societăților colectoare produce confuzii. Deși scopul acestor societăți este să asigure un singur centru pentru obținerea licenței, documentul în discuție arată că în Marea Britanie, de exemplu, există în jur de douăzeci de astfel de centre, toate acordând licență pentru un repertoriu variat de drepturi. Nu cunoaștem nici o

țară membră UE care să aibă un singur centru. Este un termen neadecvat, din moment ce există atâtea societăți colectoare.

Am fost de acord cu propunerea Comisiei de a da deținătorilor de drepturi libertatea de a alege să autorizeze o singură societate colectoare pentru a oferi licențe și a monitoriza utilizările variate ale operelor în întreaga Uniune Europeană. Acest lucru ar prezenta unele avantaje în motivarea societăților colectoare de a fi eficiente. Cu toate acestea, nu vedem cum această propunere va reuși să creeze o transparență mai mare în structura taxelor pentru consumatori, de tipul bibliotecilor. De asemenea, nu credem că va reduce neapărat numărul societăților colectoare în relația lor cu beneficiarii, de vreme ce deținătorii de drepturi sunt liberi să încheie contracte direct cu societatea pe care o aleg. Astfel, o bibliotecă britanică, în căutarea de informații despre copyright, se confruntă nu numai cu cele douăzeci de societăți colectoare existente dar, în ceea ce privește anumiți deținători de drepturi, și cu alte societăți colectoare aflate în orice parte a Uniunii Europene. Această situație se poate înrăutăți pentru consumatori.

Salutăm eforturile de a ameliora eficiența societăților colectoare și credem că politicile de dezvoltare orientate către îmbunătățirea protecției și a managementului copyrightului ar trebui să fie armonizate cu politicile care să încurajeze acordarea licenței de copyright. Suntem de părere că «indiferența publică sau chiar ostilitatea» față de copyright este legată de dificultățile pe care le întâmpină un consumator onest în utilizarea operelor. O mare parte dintre acestea vor rămâne neexploatare, până când consumatorii nu vor vedea ameliorări în posibilitățile legale de utilizare a materialelor aflate sub incidența copyrightului. Utilizarea sub capacitate a operelor, atunci când tehnologia oferă noi oportunități interesante, nu este în spiritul societății informaționale. De vreme ce dezvoltarea societății informaționale depinde nu numai de protejarea adecvată a operelor având copyright, dar și de încurajarea utilizării lor legale, credem că problemele care trebuie rezolvate sunt de ajuns pentru a justifica intervenții în strategie care merg dincolo de propunerile dvs, pentru a veni în sprijinul consumatorilor.

Atragem atenția în mod deosebit asupra concluziei de la p. 37 a documentului în discuție, potrivit căreia «regulile unei bune administrări pot fi dobândite acum de managementul copyrightului, fără intervenții reglementative». Această concluzie se bazează pe o evaluare a relației bipartite între deținătorii de drepturi și societățile colectoare, care nu ia în considerare relațiile contractuale ale societăților cu beneficiarii și rolul lor crucial în diseminarea și folosirea (sau nediseminarea și nefolosirea) operelor. Această viziune este, în opinia noastră, prea îngustă.

(Din buletinul EBLIDA "Hot News",
iulie – august 2005)

Traducere de Julieta MOLEANU

Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România

- V -

Liviu BUTUC

5.4. Radioul și Radiodifuziunea

Radio – conform MDE – (*radius* = rază) – element de compunere care indică referirea unei mărimi, a unui aparat etc. la radiația electromagnetică cu frecvențe plasate între anumite limite sau la radioactivitate; aparat de recepție radiofonică, radio-receptor. La început, radioul era considerat doar un substitut al telegrafiei fără fir.

Evoluție istorică

1873: Fizicianul englez James Clark Maxwell (1831 – 1897) elaborează teoria electromagnetică a luminii și deduce existența undelor electromagnetice (*Tratat de electricitate și magnetism*, 1873).

1887: Fizicianul german H. R. Hertz (1857 – 1894) demonstrează experimental existența undelor electromagnetice, iar în anul 1888 produce unde radioelectrice (hertziene), punând astfel bazele tehnicii frecvențelor înalte și ale telegrafiei fără fir. De asemenea, el a realizat primul emițător și receptor cu eclator de unde hertziene și a măsurat viteza undelor, descoperind că este aceeași cu cea a luminii.

1890: Francezul Edouard Branley realizează primul radio-conductor.

1892: În SUA încep activități privind utilizarea undelor hertziene pentru telefonie fără fir, dar din lipsa unui detector adecvat cercetările trenează.

1892: Nicolae Tesla (1856 – 1943), român din Croația stabilit în SUA, pune bazele teoretice ale radiocomunicațiilor.

1893: Nicolae Tesla a sugerat o modalitate de realizare a transmisiei semnalelor prin mediul terestru și a inventat elementele de bază ale radiotransmițătoarelor. (În anul 1943, Curtea Supremă de Justiție a SUA îi acordă paternitatea asupra radioului, Marconi și Popov rămânând cei care au perseverat și au dus invenția până la punerea ei în exploatare pe piața mondială)¹¹⁹.

1894: Guglielmo Marconi (1874 – 1937) începe experimentele sale la Bologna (Italia), la distanțe foarte mici între emisie-recepție.

1894: Rusul Aleksandr Popov, inginer genist din marina țaristă, inventează antenna radioelectrică pornind de la intenția inițială de a detecta furtunile atmosferice.

1894: Fizicianul englez Lodge construiește un receptor de unde hertziene cu un tub conținând pilitură de fier, pe care îl numește "coeror", dar receptorul lui Lodge va funcționa doar pentru uz pedagogic.

1895: Marconi utilizează generatorul lui Hertz și reușește să transmită semnale pe distanța de 400 m și apoi pe 2.400 m. În Anglia, Oliver Lodge demonstrează existența undelor hertziene cu ajutorul unei invenții proprii, denumită "coheror".

1896: Căpitanul englez Henry Jackson pune în funcțiune un telefon fără fir maritim.

1896: Marconi pleacă în Anglia (de unde era originară mama sa) și obține primul brevet al unui sistem de telegrafie pe bază de unde radioelectrice.

Septembrie 1896: Marconi realizează o radiotransmisie pe o distanță de 6,4 km în prezența oficialităților de la General Post Office, autorităților navale și ale armatei.

Guglielmo Marconi

1897: H. Jackson și Marconi încep să colaboreze în realizarea echipamentelor radio adaptate mediului maritim.

1897: Joseph J. Thompson descoperă electronul.

1897: În localitatea La Spezia (Italia), Marconi stabilește comunicații cu nave italiene pe distanțe de 19 km. În același an realizează comunicații la 25 km.

1898: Armata britanică îi comandă lui Marconi un prim echipament TFF, cu ocazia războiului cu burii.

1899: Marconi stabilește prima legătură radio între Franța și Anglia, transmitând salutări omului de știință francez Edouard Branley (distanță 50 km). În același an, nave de război britanice schimbă mesaje la distanțe de 120 km. Marconi își perfecționează sistemul, asigurându-i sintonia, adică perfectă concordanță între antenele receptoare și antenele emițătoare.

1901: În marina engleză funcționează deja 100 de stații radio Marconi-Jackson. Marconi încearcă emisia la mare distanță și reușește să transmită peste Atlantic semnalul literei "S", între localitățile Poldhu (Anglia) și Signal Hill (America). În același timp, alți cercetători mergeau pe urmele lui Marconi: Popov, în Rusia, Slaby, Arco și Braun în Germania; în Franța, inginerul Eugène Ducretet asigură, în 1898, o legătură între turnul Eiffel și Panteon (4 km); apoi, locotenentii de marină Camille Tissot și Maurice Jeance, căpitanul de geniu Gustave Ferrie (1868 – 1932) și alții¹²⁰.

1901: Reginald A. Fessenden (1866 – 1932) inventează modulația de amplitudine pentru comunicații telefonice radio, iar germanul Karl Ferdinand Braun inventează detectorul cu cristal de galenă (sulfură de plumb și un vârf metalic fin).

1902: Marconi transmite un mesaj întreg peste Oceanul Atlantic, utilizând o lungime de undă de 100 m. 70 de nave comerciale engleze sunt echipate cu aparatură radio și pot corespunde cu 25 de stații de coastă. Are loc prima transmisiune a vocii umane, coerorul fiind înlocuit cu cristal de galenă și cască telefonică.

Heinrich Hertz

pune la punct detectorul cu siliciu. Fessenden radiodifuzează primul radioprogram cunoscut prin stația sa experimentală de la Bramnt Rock, Massachussets, în ajunul Crăciunului (selecții muzicale, un poem, o expunere). Recepția programului a fost făcută de amatori care și-au construit singuri radioreceptoare. Distanța de recepție: câteva mile¹²¹.

1906: Începe și practica de radioamatori în SUA.

1908: De Forest pleacă împreună cu soția, pianistă, la Paris, unde organizează difuzarea unui program sonor din Turnul Eiffel. El va fi recepționat la 800 km depărtare. În Franța, Colin și Jeance experimentează radiofonia.

1909: Marconi primește, împreună cu K. F. Braun din Germania, Premiul Nobel pentru fizică, pentru telegrafia fără fir.

1909: Grație arcului electric "cântător" al danezului Valdemar Poulsen, germanii au reușit să transmită sunete pe o distanță de 40 km.

Ianuarie 1910: De Forest difuzează direct de la Metropolitan Opera un spectacol avându-l pe Caruso cap de afiș. În SUA se dă o lege pentru obținerea autorizațiilor de emisie.

1912: Datorită telegrafiei fără fir, David Sarnoff, un tânăr telegrafist de la American Marconi, recepționează mesajul de salvare al Titanicului și alertează toate vapoarele din raza de emisie. Se construiesc primele amplificatoare cu triode.

1912: În SUA se dă "Radio Act" prin care se acordau diferite tipuri de licențe.

1913: Meissner și E. H. Armstrong introduc triodele cu vid pentru generarea undelor de înaltă frecvență, amplificare și detecție în emițătoare și receptoare radio.

1914: Marconi instalează stații de radiotelegrafie în diferite puncte ale Imperiului Britanic, incluzând și Singapore.

1915: AT&T transmite experimental prin radio vocea umană peste Oceanul Atlantic. Prima conversație transatlantică radiotelefonică are loc între Arlington (SUA) și Turnul Eiffel (Franța).

1916: David Sarnoff propune înființarea radio-music box și prezintă obiectivul ca în fiecare casă să existe un radioreceptor. El va pune bazele radiodifuziunii (broadcasting) în SUA, transformând radioul în aparat casnic la fel ca pianul și fonograful.

1917: Datorită războiului mondial, compania Bell demonstrează comunicația radiotelefonică avion – sol și apoi sol – avion și între avioane. Administrația SUA eliberează circa 8.500 autorizații de emisie, numărul de receptori ajungând acum la 125.000. Din acest an stațiile emițătoare se multiplică în lumea întreagă.

1918: Armstrong creează radioreceptorul superheterodină.

1919: La Haga, în Olanda, încep transmisiile regulate de radiodifuziune. Din Olanda se radiodifuzează peste Atlantic două ore de program (voce umană și muzică, artista lirică Nellie Melba).

1920: Intră în funcțiune prima stație comercială de radiodifuziune, la Pittsburgh. De asemenea, se introduce primul receptor radio civil și începe producția de serie la Westinghouse. În 1922 apar

1903: La inițiativa lui Marconi se stabilesc legături permanente de telegrafie fără fir între Europa și SUA.

1904: Marconi descoperă proprietățile directive ale antenelor orizontale și începe să utilizeze dioda termoionică cu vid descoperită de englezul John Ambrose Fleming (1849 – 1945) în același an.

1905: Turnul Eiffel se transformă în antenă pentru un emițător militar sub comanda lui Ferrie.

1906 (1907?): Lee De Forest descoperă trioda cu vid pe care o denuște audion. În același timp, Greenleaf Pickard

450 de stații noi de emisie. Întrebuințarea socială a radioului s-a modificat fundamental: rolul său de vector al transmisiei maritime este acum secundar. Radioul devine un mijloc de comunicare în masă. Comentatorii epocii subliniază imediat caracterul de masă al audienței TFF. Radio Broadcast Corporation arată, în septembrie 1923, că un discurs al președintelui Harding a putut fi ascultat de peste un milion de persoane. În noiembrie 1921, RCA transmite reportajul meciului de box Carpentier – Dempsey. Peste 100 de teatre și music-hall-uri sunt echipate cu receptoare radio pentru audiții colective.

1921: Marconi oferă legături radiotelefonice pe 3 MHz între Anglia și Norvegia.

1921 – 1929: Boom-ul radioului în SUA. De la 50.000 aparate în 1921 se ajunge la 10 milioane în 1929. În 1930, veniturile din publicitate însumează 60 milioane dolari.

1922: Constituirea British Broadcasting Company, care mai târziu va deveni British Broadcasting Corporation (BBC). În Elveția este transmis primul concert prin radio de la emițătorul aeroportului din Lausanne – Champ-de l'Air. Încep să funcționeze posturile de radiodifuziune după cum urmează: Canada (1920), Australia (1921), Noua Zeelandă, Danemarca (1921), Franța, URSS (1922), Belgia, Cehoslovacia, Germania și Spania (1923), Finlanda și Italia (1924), Norvegia, Polonia, Mexic și Japonia (1925), SUA (NBC – 1926), Bombay și Calcutta în India (1927).

1922: Apare la New York – WEAF – prima stație radio finanțată de publicitate, iar în Franța apare o societate privată de radio (Radiola), viitoarea Radio Paris.

1924: Marconi realizează prima legătură între Londra și Sidney pe unde scurte.

1925: 19 țări din Europa au posturi de radioemisie și emit regulat. În aprilie 1925, la inițiativa lui Reith (BBC) și a lui Ramberl (Radio-Genève) a fost creată la Geneva Uniunea Internațională a Radiodifuziunii (UIR), grupând țările europene, cu excepția URSS și a Luxemburgului.

1927: A doua "Radio Act" din SUA, prin care se creează FRC (Comisia Federală Radio) compusă din 5 membri numiți de către președintele SUA.

1930 – 1938: În Italia ia un mare avânt dezvoltarea radiodifuziunii ca mijloc de propagandă fascistă. Crește numărul aparatelor de recepție de la 85.000 (1930) la un milion (1938); se extinde audiența colectivă prin aparate distribuite în școli, uzine, locuri publice și în mediul rural.

1933: Edwin H. Armstrong inventează sistemul de modulație în frecvență (FM), primele experimente în 1935.

1933: În Germania, odată cu venirea la putere a Partidului Socialist German condus de Hitler, propaganda nazistă prin radio, susținută de Goebbels, ministrul Propagandei, devine un instrument esențial al puterii naziste și de glorificare a fuhrerului.

1935: Se brevetează principiul radarului de către A. Taylor și L. J. Janski pune bazele radioastronomiei și se remarcă dezvoltarea comunicațiilor radio cu modulație de frecvență, invenție a lui Edwin H. Armstrong.

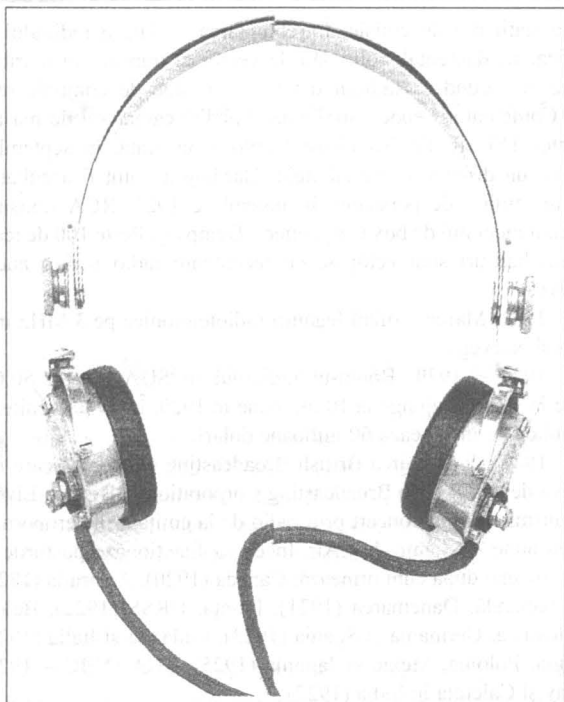
1936: Existau în total 56,7 milioane de aparate radio, din care 27,5 milioane în Europa și 22,9 milioane în SUA.

1937: Patentarea modulației de cod a impulsurilor de către Sir Alec Reeves, inginer de la ITT din Franța.

1939 – 1945: Radioul devine o armă psihologică prin intoxicarea adversarilor (acesta era rolul "radiourilor negre" care-și deghizau originea pentru a influența opinia publică a țărilor dușmane). Se introduce bruiajul pentru împiedicarea ascultării emisiunilor din străinătate.

1940: General Electric fabrică primele emițătoare în frecvență modulată.

1944: În acest an existau 1.900 posturi de radiodifuziune pe continentul american (majoritatea în SUA), 155 în Australia, 416 în Europa, 173 în Asia și 43 în Africa. În 1961 se ajunsese la un total de 12.700 de stații emițătoare în întreaga lume, din care: 5.700 în America de Nord; 2.800 în Europa; 410 în URSS; 1.900 în America de

Sud; 250 în Oceania; 1.200 în Asia și 400 în Africa¹²².

23 decembrie 1947: John Bardeen, William Shockley și Walter Brattain demonstrează funcționalitatea primului tranzistor.

21 mai 1953: Primul patent de circuit integrat al cărui autor este Harwick Johnson de la RCA.

1954: Începe producția industrială a tranzistoarelor la Texas Instruments.

1954: Patrick E. Haggerty, folosind tranzistorul, construiește primul aparat de radio miniaturizat. În anul următor se vânduseră deja primele 100.000 de astfel de receptoare.

1945 – 1989: În timpul războiului rece – 1945 – 1989 – apar “radiourile gri” – posturi de radio de opoziție îndreptate împotriva URSS și a sateliților ei socialiști (Vocea Americii, 1945, Europa Liberă, 1950, Radio Liberty, 1953) – susținute de CIA. URSS ripostează prin rețele de bruiaj puternice până în 1988.

1955: John R. Pierce face propuneri privind un domeniu nou: comunicațiile satelitare.

1961: Are loc prima transmisiune MF Stereo, în SUA.

1971: Firma Intel anunță realizarea microprocesorului (Intel 4004) proiectat de Federico Faggin. În domeniul frecvențelor radio se manifestă tendința de a se trece de la banda îngustă la banda largă.

1992: Existau în lume 2,177 miliarde de aparate receptoare radio inegal repartizate, de exemplu: SUA, 2 aparate/locuitor, Rwanda, 1/16 locuitori.

1995: Încep primele emisiuni audio digitale, în general prin cablu, funcționând în banda L (1.500 MHz), integrat sistemului Eureka 147.

2000: Apariția radioului Internet (sau webcasting) care face accesibile posturi de radio de oriunde prin Internet. La nivelul acestui an, peste 300 de radiostații emiteau numai prin Internet, iar 3.000 foloseau și webcastingul. Au apărut și posturi Internet de recepție radio, care nu includ neapărat un PC, astfel încât putem afirma că industria tradițională radio se găsește în plină transformare.

În ultimele decenii ale secolului XX, radioul trece printr-un reflux al audienței datorită dezvoltării fără precedent a televiziunii, precum și a noilor medii și suporturi de stocare audio-vizuale concurente. Acest fapt impune marilor concerne de radiodifuziune măsuri de reorientare și de parcelare a audienței, de adresare către grupuri țintă delimitate (*classmedia*) prin emisiuni tematice, specializate sau personalizate. Atracția radioului se menține atât prin emisiuni cât mai variate de informare și divertisment, cât și prin autonomia și libertatea de mișcare pe care acesta le oferă utilizatorului spre

deosebire de televiziune, care, dependentă de senzorul vizual uman, îl ținut pe telespectator.

Radioul continuă să seducă și să se dezvolte în țările din lumea a III-a în absența unei televiziuni bine clădite, a unei prese libere și a unei rate mari de alfabetizare. În aceste țări din Africa, Asia sau America Latină, radioul răspunde mai bine tradițiilor de oralitate și analfabetismului endemic, dar este și un mijloc eficace de întreținere și perpetuare a unor puteri discreționare de tip dictatorial. În țările foste socialiste se dezvoltă rapid radiourile locale și private, are loc o acțiune de liberalizare care pune capăt monopolului de stat; internaționalizarea comunicației a dus la reducerea dimensiunii politice a radioului și la dezvoltarea laturii economice, supunându-se legii pieței nu numai echipamentele, ci și programele; alături de televiziune, radioul devine din ce în ce mai interactiv, antrenând nu numai integrarea opiniei publice, ci și reacțiile sale, ducând astfel la mutații comportamentale și de mentalitate.

* * *

Încă nu se sfârșiseră ecourile experiențelor lui Marconi și Popov când românul Dragomir Hurmuzescu (1865 – 1954) le repetă la Iași, în anul 1901. Într-o conferință publică (4 noiembrie 1901) el prezintă o stație de emisie-recepție explicând: “Cu ajutorul aparatelor instalate aici în fața dumneavoastră putem să vă demonstrăm diferitele experiențe de telegrafie hertziană, dar – precizează în continuare – mai trebuie încă câteva perfecționări dibace pentru ca omul să pună stăpânire și pe această miraculoasă aplicație a electricității”. În anul următor, la primul Congres de științe din România, care a avut loc la Iași, D. Hurmuzescu a prezentat o lucrare despre coerori, propunând un dispozitiv propriu de detecții cu coeror¹²³. În primele două decenii ale secolului XX, Hurmuzescu împreună cu Vasilescu-Karpen (care în 1915 a construit o stație de telegrafie fără fir) și cu Emil Giurgea vor pune bazele telegrafiei fără fir românești și vor milita pentru introducerea radioului în societatea românească. Între anii 1920 – 1925, deși în majoritatea țărilor europene, ca și în multe alte țări de pe celelalte continente, radioul devenise cel mai răspândit mijloc de comunicare în masă, România se afla încă în stadiul de experimente, de promoționare și de receptare a unor emisii ale posturilor străine, în special cel vienez, care era mai accesibil. În atenția guvernanților vremii era extinderea rețelei radiotelegrafice și dotarea acestora cu aparate imprimante model Teletype, instalarea unui tub pneumatic pentru aducțiunea telegramelor la telegraful central și la centrul radio, inaugurarea a două noi posturi în Parcul Herăstrău, care puteau servi și pentru emisiunile radiofonice, construirea noului post de recepție de la Văcărești, dotarea CFR cu 7 posturi radiotelegrafice pentru satisfacerea nevoilor serviciilor sale de exploatare etc. Concomitent cu dezvoltarea rețelei radiotelegrafice se constată și preocupări sumare pentru emisiuni radiofonice încă din anul 1921, dar cu o intensitate mai mare între anii 1924 – 1925, când se emiteau știri, conferințe, muzică de cameră etc. Piața de aparate de recepție era deschisă firmelor străine (Telefunken, Lorenz, Tungsram, Ericsson etc.), care nu ezitau să își facă reclamă prin expoziții, magazine și demonstrații de persuadare. Și, în ciuda faptului că un receptor era destul de scump (circa 22.000 lei), erau destui

amatori care să achiziționeze “cutia vorbitoare”, “colivia ermetică”, așa cum eufemistic era denumită noua minune a tehnicii. Era Marconi sau epoca “presei vorbite” se instalează în România cu destulă timiditate prin experimentele unor entuziaști profesori de la Institutul Electrotehnic Universitar, care organizaseră un laborator în fosele grajduri din strada Victor Emanuel. Aici, la începutul deceniului III al secolului XX, s-au făcut primele demonstrații de ascultare a unor posturi străine. “La ședințele acestea – spune Dragomir Hurmuzescu, pionier al radiodifuziunii naționale – venea mulțimea curioșilor pentru a se convinge de minunea de a asculta muzica și cuvântul, aduse prin văzduh, de unde electromagnetice, din țări depărtate la mii de km. Și lumea curioasă, doritoare de a cunoaște acest mister, era atât de numeroasă, încât umplea nu numai sala, dar chiar și curtea din fața laboratorului în serile destinate ședințelor de recepție”. Acestea sunt evenimente care se petreceau la finele anului 1924 și ele anticipau trecerea de la audiții la transmisii radio. Între timp, curentul pro radio, inițiat și întreținut de specialiști de la Institutul Electrotehnic al Universității din București (Dragomir Hurmuzescu, Emil Giurgea, E. Petrașcu, G. Coltescu, C. Bușilă etc.) și susținut de numeroși radioamatori și oameni de cultură ai vremii, ia amploare și pune bazele asociației “Prietenii radiofoniei” (martie 1925), care își propune să accelereze constituirea societății de difuziune, să lărgască numărul pasionaților de noua tehnologie de comunicare, să editeze reviste științifice și de popularizare de specialitate și să inițieze cicluri de conferințe de publicitate a radiotelefoniilor și a binefacerilor acesteia. Roadele acestor demersuri încep să se vadă pe parcursul anului 1925, când se organizează o expoziție de vizionare cu aparate de radio unde participă peste 23 de firme care, deși tinere, își câștigaseră un binemeritat nume; se formează “Comisiunea radio” care autoriza instalarea posturilor de recepție și fixa taxele și abonamentele în funcție de elementul detector (pe cristal sau pe lămpi). Astfel, numai în anul 1925 s-au autorizat peste 173 de receptoare, din care unele aparțineau: “Societății Radio-Române, Companiei române de radiofonie București, generalului Moșoiu, mareșalului Fortunescu, Primăriei orașelor Brăila și Târgu Mureș, Uzinei electrice Sibiu, lui G. Tătărăscu, Automobil clubului regal român, lui E. Bădărău, ziarelor Viitorul și Universul etc.”¹²⁴

În iulie 1925, cu prilejul expoziției “Luna Bucureștilor”, se efectuează prima emisie în limba română de către firma Electrophoebus cu un post Levy de 20 W și se înființează “Radio clubul român”, iar două luni mai târziu (13 septembrie 1925) apare publicația de profil “Radio-Român” (înființată de ing. Nicolae Lupaș), hebdomadar pentru răspândirea telegrafiei și telefoniei fără fir în România. Este urmată imediat de o alta, “Radiofonia”, publicată sub îngrijirea asociației “Prietenii Radiotelefoniilor” (15 octombrie 1925), având colaborări de la prestigioase personalități precum D. Hurmuzescu, G. Negrei, S. Condrea și alții. Așa se face că, în primul pătrar al secolului XX, în România existau două reviste de radio, la fel ca în Danemarca, în vreme ce în Australia, Olanda, Norvegia, Ungaria ș.a. exista doar una, dar România nu avea încă o lege a

radiodifuziunii și nici un centru național de radioemisie. În aceste condiții, spre sfârșitul anului 1925, se promulgă “Legea pentru instalarea și folosința stațiilor și posturilor radiotelefoniilor”, care reglementa dreptul de audiție, preconiza înființarea “Societății de difuziune radiotelefonice din România”, impunea monopolul statului asupra dreptului de transmisie și recepție și organizarea serviciilor radio-electrice de stat și particulare. Însă lipsa fondurilor necesare va întârzia aplicarea prevederilor legii. În acest context, asociația “Prietenii Radiotelefoniilor”, în colaborare cu Institutul Electrotehnic Universitar, își asumă transmiterea unor programe periodice în anii următori. La 2 decembrie 1925 se transmite un program experimental pe 600 m lungime de undă care a cuprins “cântece interpretate de dna Feraru acompaniată de dl. Ackerman”¹²⁵.

În anul următor, asociația “Prietenii Radiotelefoniilor” își formează filiale în principalele orașe: Craiova, Cluj, Timișoara, Brăila, Constanța, Brașov și militează în continuare, cu mai mult aplomb, pentru înființarea “Societății de difuziune radiotelefonice”. Acțiunea de propagandă atrage și mulți intelectuali de vază ai vremii care se vor solidariza cu radiofilii asociației, publicând articole favorabile și cu puternic accent vizionar. Astfel, Mihail Sadoveanu, după o audiție în casa profesorului Ion Simionescu, descrie elogios și cu entuziasm evenimentul în articolul “Radiofonie”, publicat în revista “Lumea”: “Aseară (8 martie 1926), la un ceas destul de târziu ne-am adunat câțiva intelectuali la profesorul și prietenul nostru Ionel Simionescu, având între noi și pe Brătescu-Voinești... Ne-am adunat ca să ascultăm un haut-parleur (receptor), un instrument ultramodern de radiofonie instalat într-o frumoasă odaie națională, conservatoare, veche și patriarhală – amintind vremurile bunicilor noastre, a droștelor, cu rezoare de Viena și cu 4 cai înaintași, a surugiiilor și slujitorilor în costume albaneze, a lenei și a taclalelor orientale, a muzicii lui Barbu și a celor dintâi valsuri revoluționare. Contrastul între decor și instrumentul acela simplu și straniu a pus în mine cea dintâi împunsătură de ac. Domnul locotenent Zapan, specialist în asemenea drăcării, a întors puțină vreme spre noi masca lui de zâmbet și tăcere, căutându-i anume inele, butoni și încheeturi. Dintr-odată, în cornetul mort, vopsit și lăcuit, percepurăm o voce vie. O voce care suspina melodios și dulce romanța regelui din Thule. O cânta în aceleași clipe o soprană, în actul al II-lea din Faust, la Opera din Viena. Și noi o auzeam la Iași, în Sărărie... Trebuie să mărturisesc că eram nou, la cea dintâi audiție... Armonia și simfonia moale a orchestrei s-au izolat în urechea mea și simultan a lucit în mine conștiința minunii... Nu-i mașinăria gramofonului, nu sunt umbrele cinematografului – ci e vibrarea vieții, e contact direct cu omul, fratele meu din depărtare. Deci e suprimat spațiul. Dar aceasta e numai o formulă fizică... Că nu este spațiu decât pentru neștiință și nemărginirea noastră, pare evident. Că și timpul va fi o convenție, iarăși se poate. Că poate noi înșine de la începutul părinților celor de demult și până la cel din urmă din viitorul convențional nu suntem decât o undă ori un fir din marele tot – iarăși de ce nu s-ar putea?... Desigur. S-ar putea auzi tot ce-i sunet. Și dacă undele acestea trec în spații infinite – atuncea ce auzim noi acum sună

în veșnicie; nu se stinge niciodată. Nu se vor stinge nici glasurile noastre... curând vom avea lângă aparatul radiofonice și aparatul care să ne înfățișeze imaginile și mișcarea. Lucrul e realizat în laborator... Și imaginile ca și sunetele sunt tot nemuritoare, în raport cu infinitul în timp și spațiu". Previziuni și reflexii filosofice în stilul inconfundabil al marelui povestitor, care rămăsese marcat sentimental de întâlnirea cu undele hertziene!¹²⁶.

Și în anul 1926, propaganda pro radio se desfășoară susținut sub forma unei adevărate campanii, prin presă, filme de specialitate și demonstrații publice. La cele două reviste existente se adaugă acum colecția "Biblioteca radioamatorului", cu scheme și indicații practice pentru construirea unui radioreceptor, inițiată de inginerul Paul Popescu Mălăiești. Un eveniment important în cadrul acestei campanii de promovare este primul "Congres al radiofoniștilor români", care și-a desfășurat lucrările la 13 iunie 1926. În urma acestuia, precum și a numeroaselor articole curajoase din presa vremii, la 15 noiembrie 1926 s-a deschis o subscripție publică pentru înființarea Societății de radiodifuziune care, însă, nu va reuși să acopere capitalul necesar. În ciuda amânării, din lipsă de fonduri, a înființării unui post național, funcționau posturile radiofonice ale marinei (primul încă din 1908) și armatei de uscat, postul din Herăstrău destinat telegrafiei fără fir și două emițătoare experimentale, unul în Laboratorul de Căldură și Electricitate, celălalt la Institutul Electrotehnic. De altfel, acesta din urmă, coordonat de D. Hurmuzescu, va emite în anii 1926 – 1927, cu o oarecare periodicitate, iar din 1927 începe să funcționeze și al doilea emițător pe unde scurte. În același an se realizează și primele comunicări radiofonice cu America, "transmisiunile plăcilor de gramofon prin doză electromagnetică fiind auzite clar la Boston"¹²⁷.

În fine, după trei ani de tergiversări, în ianuarie 1928 se înființează "Societatea de Difuziune Radiotelefonică", a cărei activitate începe în luna martie în locația din strada General Berthelot nr. 60, devenită ulterior "Casa Radiofoniei" din strada Nuferilor. Conducerea era asigurată de un consiliu de administrație în frunte cu D. Hurmuzescu, secondat de renumitul sociolog D. Gusti. Pentru achiziția tehnologiei necesare (o stație de 18 KW) s-a încheiat un contract cu firma Marconi's Wireless Telegraph Company Ltd din Londra. Până la intrarea în funcțiune a stației de 18 KW, firma engleză a instalat un post de 120 W cu care, în același an, s-au făcut emisiuni de probă, iar "joi, 1 noiembrie 1928, la ora 17", s-a inaugurat postul național de radio România. Alocuțiunea inaugurală a fost rostită de ctitorul radiofoniei românești, profesorul D. Hurmuzescu, care a spus, printre altele: "Să nu se creadă că radiofonia este o chestiune numai de distracție. Radiofonia este de o mare importanță socială, cu mult mai mare decât teatrul, pentru răspândirea culturii și unificarea sufletelor, căci se poate adresa la o lume întreagă, pătrunzând în coliba cea mai răzleată a săteanului. În curând va deveni criteriu de judecată a gradului de dezvoltare a unui popor"¹²⁸. Cuvinte profetice, pentru că viziunea lui D. Hurmuzescu se va împlini în următoarele decenii, când radioul se va transforma în cel mai important mijloc de comunicare în masă, cu un impact social nebănuț, cel puțin până la dezvoltarea televiziunii publice.

Această primă emisiune a continuat cu versuri, muzică de dans, informații de presă, cântece interpretate de solista Băicoianu, buletinul meteorologic și știri sportive. Primul program radiofonic se difuza zilnic între orele 17 – 19 și 20.30 – 24 și cuprindea muzică, știri, lecturi literare sau conferințe și buletine meteo. Fascinat de primele emisiuni românești de radio, marele profesor universitar Tudor Vianu va scrie concludiv: "Comunicația dintre oameni devine de o ușurință și repeziciune care lasă în urmă tot ce s-a putut închipui mai înainte. Tot ce ni se părea depărtat și străin devine dintr-odată apropiat și familiar, prin simplul fapt al ușurinței cu care putem stabili comunicația. Din primul moment s-a întrevăzut că o asemenea anulare a spațiului va aduce o apropiere între elementele variate din care este alcătuită omenirea"¹²⁹.

Abia la 1 septembrie 1929 este pus în funcțiune postul de 18 KW pe unde medii comandat, în 1928, firmei londoneze Marconi. Pentru instalarea acestui post, a cărui putere era similară celei de la Budapesta și Viena, s-a achiziționat la Băneasa un teren de 10 ha și s-a construit o clădire specială, cu doi piloni antene de 90 m înălțime, iar legătura cu studioul din București se făcea printr-un cablu subteran cu șapte circuite pupinizate, lung de 10 km. Tot acum se instalează cabluri pentru transmisii directe de la Ateneul Român, Operă și Teatrul Național. Transmisiile ireproșabile ca și audiția bună au făcut ca numărul aparatelor de recepție să crească, ajungând la 1 ianuarie 1930 la circa 60.000 de unități, iar numărul abonaților la 30.206. De la 1 iunie 1930 începe să emită și postul pe unde scurte al Institutului Electrotehnic, care mai funcționase temporar în anii 1927 – 1928, astfel că până la sfârșitul anului 1930 funcționau patru stații de emisie. În cadrul programelor o mare pondere o aveau "Buletinele de știri", "Jurnalele radio", radioreportajul și radiointerviul, primele ore de limbi străine și "Ora satului". Din 1 martie 1930 încep emisiunile "Universitatea Populară Radio" și "Radiofonia școlară", cu accent pe educație și cultură, beneficiind de colaboratori de prestigiu ai culturii vremii precum Nicolae Iorga (ale cărui conferințe radio au fost adunate în volumul *Sfaturi pe întunec*), D. Gusti, G. C. Giurescu, P. P. Panaitescu, S. Mehedinți, C. Rădulescu-Motru, O. Goga, M. Eliade, T. Arghezi și alții. Conștient de utilitatea și importanța radioului, poetul de la Mărțișor va întrezări ceea ce astăzi este un banal fapt cotidian: "Nu este departe ziua când conștiente de lărgirea parlamentelor până la fruntariile țării, guvernele vor propune legile, reformele și inovațiile de microfon". Tot în această perioadă se introduc și emisiuni de divertisment ca: "Teatrul radiofonic", "Radio-cabaret", "Ora veselă" și "Ora copiilor".

Începând cu luna ianuarie 1936 a intrat în emisie un alt post de radio cu o putere de 150 kw (inițial în 1934, cu numai 20 KW) în antenă, pe unde lungi, la Bod, lângă Brașov, iar din 1940 un post de 2 kw pe unde ultrascurte. În urma noii legi din 10 ianuarie 1936, "Societatea de Difuziune Radiotelefonică" trece în subordinea Ministerului de Interne și își schimbă denumirea în "Societatea Română de Radiodifuziune" care, în 1938, va ajunge la 274.000 de abonați.

După cel de-al doilea război mondial, postul națio-

nal de difuziune, grav deteriorat de bombardamente, va fuziona cu "România Liberă", stație de emisie clandestină în timpul conflictului. La 31 august 1944, erau în funcțiune posturile București 1, București 2, Bucegi și Carpați, iar din 15 octombrie 1944 își va relua activitatea postul Bod. La 22 septembrie 1944, SRR este trecută în subordinea Comisiei Militare Aliate (Sovietice),

delegatul militar fiind desemnat maiorul N. P. Krasnov, iar cenzura militară va fi coordonată de maiorul Kancenکو. În august 1945, întreaga conducere a radioului este schimbată cu concursul PCR, iar funcțiilor tradiționale li se adaugă cea politico-informativă și agitatoric mobilizatoare. Odată cu naționalizarea de la 11 iunie 1948, pe fondul instalării regimului comunist cu aportul ocupantului sovietic, radioul devine, sub numele de Societatea Română de Radiodifuziune Națională, principalul mijloc de propagandă al noii puteri. Pentru acest scop trebuiau resuscitate posturile de emisie și dezvoltate industrii pentru componente și aparate de recepție. O fabrică de montaj a receptoarelor radio, sucursala firmei Philips în România, funcționa încă din anul 1933 la Oradea. În anul 1934, fabrica este mutată la București (strada Luther), în localul unei foste fabrici de tricotaie. Problema fabricării în țară a aparatului radio, cu destinație pentru public sau militară, s-a pus înainte de cel de-al doilea război mondial, când, între anii 1934 – 1938, fabrica Philips din Olanda a reușit să construiască în strada Baicului din București câteva ateliere sinonime pentru montajul radioreceptoarelor comerciale. În anul 1939, atelierele Philips asamblaseră peste 10.000 de aparate receptoare și peste 2.000 de șasiuri. În timpul conflagrației, fabrica se va reprofila pe jucării de lemn sau tablă, cutii de cremă de ghețe, blacheuri etc.

După naționalizare, prin fuziunea atelierelor Philips cu SAR Radiomet, Starck și Tehnica Medicală, s-a realizat întreprinderea Radio-Popular, care va produce primul tip de radio – "Record" – cu seturi de piese importate din URSS, în anul 1949. Până în anul 1958, industria electronică românească era dependentă parțial sau total de subansambluri din import. În acest an, însă, apare primul radioreceptor cu tuburi electronice – Opereta 9572 A2 – proiectat în întregime de inginerii întreprinderii Radio-Popular. După această izbândă tehnică, apar în serie noi aparate: Concert, Victoria, Romanța și Balada. Astfel că între anii 1948 – 1960 s-au fabricat aici nu mai puțin de 900.000 RR într-o gamă cuprinzând 50 de tipuri. În paralel, întreprinderea Electromagnetica produce și ea câteva tipuri (Pionier, Festival etc.).

În anul 1960 apar primele radiouri portabile complet tranzistorizate (Solistor, Sport, Litoral, Turist) în care procesul de integrare cu piese românești a ajuns la 96% și tot acum radioul "Enescu", primul receptor românesc de clasă

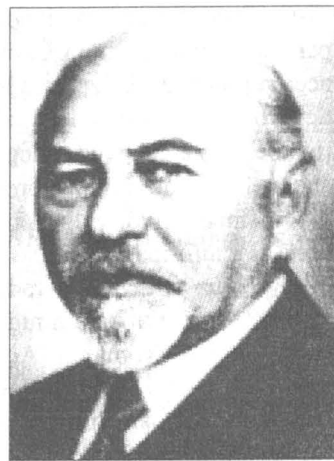
superioară. Spre sfârșitul anului, Radio-Popular își schimbă numele în "Electronica" și din anul următor începe și producția de receptoare TV.

În anul 1963, apare radioul staționar tranzistorizat "Delta" cu 3 lungimi de undă și casetă plastică și primele RR tranzistorizate de buzunar. În 1965, este fabricat tipul "Mamaia" cu componente de proveniență japoneză și cu 4 lungimi de undă, continuat cu formatele:

Perla (1968), Simonetta (1969), Oscar Major (1969) și Universul (1969). Simultan cu fabricarea RR tranzistorizate s-a continuat producția de RR staționare cu tuburi electronice: Opera (1961), Rapsodia (1961), Tomis (1962), Nord (1962), Darclee (1962), Eforie (1969), Traviata (1969) etc. A urmat, după anul 1972, o perioadă de optimizare a performanțelor, vârful fiind atins de receptoarele portabile "Gloria", precum și fabricarea RR auto "Predeal", apt să fie montat în orice tip de autoturism. Tot în deceniul opt intră în producție și Fabrica "Tehnoton Iași", care va produce radiouri portabile miniaturizate și primul casetofon românesc.

La sfârșitul deceniului VII și începutul deceniului VIII, Radiodifuziunea Națională dispunea de 46 de stații emițătoare, de cinci studiouri teritoriale (Cluj, Iași, Craiova, Timișoara, Târgu Mureș) și de un studio sezonier – "Radio Vacanța" din Mamaia, precum și de emisiuni în 13 limbi ale etniilor conlocuitoare. Numărul abonamentelor crește de la 276.825 în anul 1940 la 2.240.948 în anul 1970. Din anul 1971 se instituie un control sever al PCR prin Comitetul de Radiodifuziune și Televiziune cu indicații stricte în privința conținutului emisiunilor și mesajelor ce trebuiau transmise. Începe epoca în care Radiodifuziunea Română devine instrumentul principal al politicii clanului dictatorial Ceaușescu. În preajma evenimentelor din decembrie 1989, SRR a emis 30.148 de ore/an. După revoluția decembristă, cel mai imediat eveniment a fost resuscitarea comunicării interumane, în speță a comunicării mediatice și a comunicării prin intermediul noilor tehnologii. În acest sens, se poate spune că revoluția română a reprezentat nu numai o mișcare socială, ci și debutul revoluției comunicării. Industria mediatică a cunoscut o adevărată explozie, prefigurând societatea informațională *in statu nascendi*.

În acest context, și în Radiodifuziunea Română se produc clivaje și mutații care diminuează devansul față de țările dezvoltate și orientează domeniul radiocomunicațiilor spre abordarea noilor tehnologii și concepte metamorfozante. Încă din primii ani postdecembriști, are loc liberalizarea pieței naționale a audiovizualului și apariția posturilor private și locale cu oferte de programe monovalente, cu consecințe nefaste pentru sistemul public de radio, care, pierzând din audiență, a trebuit să se adapteze din mers,

Dragomir Hurmuzescu

să-și diversifice și să-și specializeze canalele, mergând până la mimarea programelor de tip comercial; concurența acerbă a dus la realizarea unor emisiuni de calitate, dar în defavoarea programelor cultural-educative și civilizaționale; dependența de rating și de publicitate, ca principal suport financiar, a impus programe dominate de muzică și divertisment frivol-vulgar în defavoarea culturii de excelență și a informației utile.

Noua structură a radiodifuziunii românești relevă existența în continuare a radioului public cu 5 canale, din care "numai România Actualități (acoperă 95% din teritoriu), Radio Cultural (acoperă 8%) și Radio Tineret (acoperă 16%) au difuzare națională, în timp ce Antena satelor acoperă o parte din sudul țării, iar Radio Muzical numai aria metropolitană. Aceștia li se adaugă un canal internațional. De asemenea, SRR posedă 6 studiouri teritoriale"¹³⁰. Anual a crescut și numărul de ore de emisie de la 52.309 ore în 1990 la 96.033 ore în anul 2000.

SRR se află, începând cu anul 1990, în competiție cu alte 239 posturi de radio comerciale care au emis în anul 2000 un total de 1.789.029 ore, din care 9% au fost ocupate de publicitate. Pe de altă parte, conform Consiliului Național al Audiovizualului, în anul 2003 erau înregistrate 400 de licențe acordate, din care 308 în vigoare și 290 de decizii de autorizare¹³¹.

Dintre posturile cu vădit comportament comercial și care suportă cu bine competiția amintim: Europa FM (acoperă 85% din teritoriu); Pro FM (cu 17 stații proprii și 15 afiliate, 16% din teritoriu); Radio Contact (11 stații proprii și 17 afiliate, 27% din teritoriu); Radio 21 (13 stații locale și 6 afiliate, 11% din teritoriu) și Mix FM (35 stații în 17 orașe).

Harta dezvoltării radiourilor reflectă disparitățile economice. Astfel, în București sunt 11 stații de emisie, iar în județe ca Brașov (17 stații), Hunedoara (16 stații), Cluj (13 stații), Olt, Botoșani, Tulcea, Mehedinți (una sau două stații)¹³². Modernitatea se prefigurează în domeniul radio prin diversificarea și specializarea serviciilor, utilizarea tot mai frecventă a transmisiilor în bandă FM, introducerea CD-urilor performante pentru stocarea și arhivarea emisiunilor, transmisiile prin satelit, digitizarea transmisiilor și crearea de site-uri muzicale pe Web. Preocupări în acest sens există și în România, un prim exemplu fiind apariția în anul 2004 a unui post de emisie pe Internet. Din punct de vedere al comunicării interumane, radioul face un salt cantitativ și calitativ. De pildă, prin radiodifuziune se optimizează comunicarea orală la mari distanțe și, spre deosebire de telefon, se reconstituie instantaneu și simultan vocea mai multor persoane. În comparație cu presa, radioul redă evenimentul sincron cu producerea lui sau imediat după ce acesta s-a consumat. Bazat pe simțul auzului, radioul permite libertatea de mișcare în limitele acuității auditive sau în timp aferat altor activități (bunăoară, este un

bun partener sonor în timpul conducerii autoturismului). Este în general un mijloc de informare și divertisment unilateral și non-interactiv, dar se poate crea interactivitate prin emisiuni de genul întrebări și răspunsuri.

Radioul este un foarte bun mediu de manipulare și influențare în masă, fapt care l-a scos în evidență încă de la început și a fost folosit chiar abuziv în acest sens de regimurile dictatoriale (Musolini, Hitler, Stalin, Ceaușescu ș.a.).

Învățămintul românesc de profil a beneficiat încă de la începuturile radiodifuziunii de aportul unor profesori savanți, cu contribuții semnificative la dezvoltarea acestei tehnologii de comunicare. Pe parcursul lucrării au fost citați fondatorii radiofoniei românești: Dragomir Hurmuzescu și Vasilescu Karpen. Aceștia li s-a alăturat Emil Giurgea, cu cercetări în domeniul telegrafiei fără fir și realizarea primelor posturi experimentale de radiodifuziune pe unde medii (1927); Emil Petrașcu, care în anii 1920 a predat și editat un curs de telegrafie fără fir, a participat la realizarea primului post de radiodifuziune și a predat mulți ani la UPB cursul "Tuburi și circuite electronice"; Tudor Tănăsescu (1901 – 1961) este recunoscut ca fondatorul școlii de electronică, cu studii în domeniile telecomunicațiilor și radiocomunicațiilor și primele lucrări din România în domeniul antenelor direcționale; Emil Geleş (1891 – 1976) cu brevete în domeniul electrocomunicațiilor; Mihai Konteschweller (1897 – 1947), inginer și inventator în domeniul telemecanicii, autor al primelor experimente de telecomandă a unui vaporas (1934); Gheorghe Cartianu (1907 – 1982) a realizat primele instalații românești de emisie cu modulație în frecvență, și alții¹³³.

Bibliografie și note

119. Vâzdoagă, V. O. – *Extraterestrul român*, Craiova, Editura Obiectiv, 2004.
120. Albert, P.; Tudesq, A. J. – *Istoria radioteleviziunii*, Iași, Editura Institutului European, 2003.
121. Drăgănescu, M. (coord.) – *Ibidem*.
122. Albert, P.; Tudesq, A. J. – *Ibidem*.
123. Drăgănescu, M. (coord.) – *Ibidem*.
124. Enciu, Gheorghe – *Ibidem*.
125. Cîmpeanu, Pavel – *Radio, televiziune, public*, București, Editura Științifică, 1972.
126. Enciu, Gheorghe – *Ibidem*.
127. Crăciun, Victor – *Scena undelor*. În: "Radio și radiofonia", nr. 7, 1928.
128. Pasailă, V. – *Ibidem*.
129. Pasailă, V. – *Ibidem*.
130. Coman, Mihai – *Mass media în România postcomunistă*, Iași, Editura Polirom, 2003.
131. Coman, Mihai – *Ibidem*.
132. Coman, Mihai – *Ibidem*.
133. Drăgănescu, M. – *Ibidem*.

Un proiect suedez: Ghidul calității în managementul bibliotecilor

Christina JÖNSSON ADRIAL, Johan EDGREN,
Jan NILSSON, Susanna MÅNSBY

Christina Jönsson Adrial este Președinte al Grupului de Interes Special pentru Managementul Calității și Statistică al Asociației Suedeze a Bibliotecilor. Este funcționar superior al Departamentului pentru Coordonare și Dezvoltare Națională al Bibliotecii Regale a Suediei, responsabil pentru evaluare, calitate și statistică. De asemenea, este membru al grupurilor de lucru ISO implicate în standardizarea internațională privitoare la statistica de bibliotecă și indicatorii de performanță. A fost coordonator pentru controlul calității la Biblioteca Universității din Stockholm. Ca participant suedez la proiectul EQUINOX al UE, a fost implicată în dezvoltarea metodelor pentru evaluarea performanțelor în mediul bibliotecii digitale.

Johan Edgren, Jan Nilsson și Susanna Månsby sunt membri ai Grupului de Interes Special pentru Managementul Calității și Statistică al Asociației Suedeze a Bibliotecilor.

Johan Edgren este managerul Bibliotecii Publice din Hisingen, Gothenburg, Jan Nilsson este bibliotecar șef, Serviciile Academice, Universitatea din Malmö, Susanna Månsby a fost manager al Bibliotecii Publice a Spitalului Universitar din Sahlgrenska, Gothenburg.

Managementul calității este o necesitate într-o lume în continuă dezvoltare. Din partea consumatorilor există cereri pentru servicii diversificate și oferte noi. De asemenea, organismele financiare cer eficiență și evaluarea resurselor financiare. Un mod de a întruni aceste cereri este de a perfecționa cunoștințele privind activitățile bibliotecare și de a obține mijloace pentru îmbunătățirea activității. Proiectul suedez *Ghidul calității* susține bibliotecile în acest sens. Cel mai important rezultat al proiectului este acela de a fi direcționat 50 de biblioteci suedeze spre însușirea unui management sistematic al calității.

Indicatorii de performanță utilizați în cadrul proiectului:

1. Satisfacerea utilizatorului.
2. Orarul de funcționare comparativ cu cererile utilizatorilor.
3. Procentul atins al populației țintă.
4. Procentul atins al populației țintă care accesează serviciile electronice ale bibliotecilor.
5. Numărul de operațiuni al fiecărui serviciu electronic de bibliotecă în raport cu fiecare membru al populației țintă.
6. Vizitele la bibliotecă în raport cu fiecare membru al populației țintă.
7. Numărul cererilor de informații în raport cu fiecare membru al populației țintă.
8. Frecvența la programe/activități în raport cu fiecare membru al populației țintă.
9. Timpul mediu pentru achiziția documentului/timpul mediu pentru prelucrarea documentului.
10. Proporția dintre împrumutul interbibliotecar și împrumutul total.
11. Returnarea colecției.
12. Așezarea la raft.

Rezultate

Cel mai important rezultat al proiectului este acela de a fi direcționat 50 de biblioteci suedeze spre însușirea unui management sistematic al calității.

Una dintre ideile proiectului este aceea că nu doar rezultatele sunt importante, ci și calea prin care s-au obținut. Un proces în care membrii personalului sunt implicați și în care nici un obstacol nu rămâne de netrecut va asigura o perfecționare a cunoașterii modului în care organizația funcționează. Competența și interesele personalului vor crește.

Avem convingerea că cel mai bun mod de perfecționare a cunoștințelor nu este informarea continuă – ci a învăța să faci. A realiza acest proiect în colaborare cu alte biblioteci și a învăța unii de la alții înseamnă mai multe beneficii. Noi credem că aceasta este direcția corectă pe care trebuie să o urmăm.

Există motive suplimentare în ceea ce privește managementul calității în biblioteci. Rezultatele vor trezi un mare interes. Mulți oameni, incluzând deopotrivă utilizatori și autorități, precum și colegi din organizație și din alte biblioteci, se vor folosi de rezultate, le vor cerceta atent și vor face comparații, urmând să aducă laude sau să critice. Va crește interesul în ceea ce privește obligațiile bibliotecilor și modul în care acestea sunt îndeplinite.

Cincizeci de biblioteci de diferite tipuri și din diferite zone ale Suediei participă la acest proiect, inițiat în ianuarie 2002, după un an și jumătate de pregătire. Proiectul include 32 de biblioteci publice de diverse mărimi și din diferite zone ale Suediei, 5 biblioteci de spitale și 13 biblioteci de cercetare. Acest an, 2004, este al treilea și ultimul al proiectului.

Scopul proiectului *Ghidul calității* este de a ajuta bibliotecile suedeze, în toate zonele sectorului public, să realizeze un management sistematic al calității, utilizând indicatorii de performanță. Proiectul intenționează să fie o rampă de lansare pentru bibliotecile interesate în a se angaja în îmbunătățirea calității activității lor.

Cooperarea se bazează pe colectarea de date pentru 12 indicatori pe o perioadă de trei ani și pe compararea rezultatelor, luând în considerație și rezultatele altor biblioteci. Bibliotecile participante la proiect dobândesc astfel competență în evaluarea activității și mijloace prin care pot dezvolta managementul calității.

Indicatorii – selecție și criterii

Indicatorii de performanță provin din standardele de performanță și proiecte, de ex. Organizația Internațională pentru Standardizare (Standard Internațional, Informare și Documentare – Indicatori de performanță pentru biblioteci, ISO 11620:1998(E)), IFLA (Poll: *Measuring Quality*, IFLA Publications 76, 1996) și proiectul EQUINOX al UE (Library Performance Measurement and Quality Management System, <http://equinox.dcu.ie>). Criteriile au fost selectate pe baza faptului că sunt adecvate oricărui tip de bibliotecă și acoperă activitățile variate care se desfășoară într-o astfel de instituție. Ele ar trebui să fie utilizate relativ simplu. Au fost selectate 12 criterii,

existând posibilitatea reutilizării lor pe parcursul a trei ani consecutivi. Au fost identificați în jur de 40 de indicatori, care au fost trimiși managerilor de bibliotecă și afișați pe liste e-mail, pentru a fi votați. Respondenților li s-a cerut să aleagă indicatorii cei mai relevanți pentru biblioteca lor. A fost obținută o rată foarte bună a răspunsurilor, iar cei 12 indicatori selectați au constituit baza *Ghidului calității*. Setul de indicatori a corespuns astfel criteriilor de acoperire a activităților. Datorită unor motivații practice, unul dintre indicatorii aleși (Rata răspunsurilor corecte) a fost schimbat cu un altul privind serviciile de referință.

Obiectivele selecției indicatorilor sunt următoarele:

- Să se afle ce gândesc utilizatorii bibliotecilor despre activitățile acestora. (Este inclusă realizarea unui chestionar).
- Să se obțină informații despre modul în care sunt utilizate bibliotecile. În afara utilizării tradiționale, bibliotecile trebuie să cunoască cum sunt utilizate propriile colecții digitizate și cum este asigurată educația utilizatorului în bibliotecă.
- Să furnizeze organismelor noastre de finanțare descrieri ale activităților noastre în termeni care arată ce și cât se obține pentru acești bani. Biblioteca se dezvoltă astfel încât obiectivele stabilite sunt atinse în costul efectiv?
- Să se afle cât de eficiente sunt procesele care au loc într-o bibliotecă. Să măsoare cât durează achiziționarea și catalogarea unei unități. Să măsoare cât de eficient funcționează procesele de circulație și de referință. Să se reușească nu numai de a se face lucruri bune, dar și de a le face bine.

Organizarea proiectului

Activitățile de măsurare sunt coordonate de un comitet. Bibliotecile comunică prin lista e-mail. Ele raportează rezultatele printr-un formular web, care apoi sunt publicate pe pagina web a proiectului. Lansarea proiectului a avut loc în 2002 iar un seminar din noiembrie 2004 a marcat sfârșitul proiectului. A fost evidențiat faptul că fiecare bibliotecă trebuie să aibă propriul manager de proiect care este responsabil de implicarea tuturor membrilor personalului în managementul calității.

Proiectul este evaluat în fiecare an iar o evaluare finală a rezultatelor acestuia va fi realizată la începutul anului 2005.

Criterii de comparație

Bibliotecile raportează în mod frecvent rezultatele online, acestea fiind accesibile pe website-ul proiectului. Pe baza unor date anuale mai importante: numărul de împrumuturi, mărimea populației beneficiare, bugetul, achizițiile etc. pot fi făcute comparații între biblioteci. În cadrul proiectului s-au format câteva grupuri prin care managerii de biblioteci se întâlnesc și discută despre indicatori și rezultatele lor. Avem un grup foarte activ de biblioteci publice în Stockholm și un altul în sudul Suediei.

Unele biblioteci sunt mult mai experimentate în evaluarea rezultatelor decât altele și există astfel o mai mare posibilitate să învețe unele de la altele, nu doar din rezultate și din modul în care le îmbunătățesc, ci și din înșeși metodele de evaluare.

Populația beneficiară – o problemă definitorie pentru bibliotecile publice

Una dintre operațiunile importante ale primei etape a proiectului a fost definirea de către biblioteci a populației beneficiare, criteriu pe care se bazează unii dintre indicatorii utilizați. Bibliotecile de cercetare, în general, nu au avut probleme în acest sens, dar pentru bibliotecile publice au apărut anumite

întrebări. Ce înseamnă populație beneficiară pentru o bibliotecă centrală, pentru o bibliotecă filială sau pentru o bibliotecă mobilă? Trebuie luați în considerare doar locuitorii din zonă? Ce putem spune despre populația care muncește și frecventează școala în zona în care se află biblioteca pe care o utilizează, dar care locuiește în altă parte? Dar despre toți oamenii care locuiesc în zonă pe timpul verii, însă nu și iarna? În unele zone numărul populației se dublează sau se triplează în timpul anului. Definiția pe care o folosim în această problemă corespunde cu ISO 11620. Este de remarcat faptul că aceste cifre privind populația nu corespund întotdeauna cu ceea ce apare în statutele bibliotecilor publice.

ICT – o problemă pentru cele mai multe dintre bibliotecile participante

Există doi indicatori pentru biblioteca electronică. Aceasta a constituit o problemă cu care s-au confruntat unele biblioteci. Ele nu au propriul personal IT și sunt dependente de departamentul municipal IT cu care colaborează în o serie de activități în district. Este dificil pentru aceste biblioteci să țină evidența vizitelor virtuale de pe propriul website. De obicei, website-ul unei biblioteci acoperă doar una sau două pagini din website-ul autorității locale. În Suedia, cele mai multe dintre bibliotecile publice utilizează un sistem de bibliotecă de la un singur furnizor. Statisticile nu sunt foarte dezvoltate și nu întrunesc cerințele proiectului. Au existat contacte cu furnizorul, dar pe parcursul acestor trei ani nu s-au întâmplat prea multe lucruri. Este doar o chestiune de timp pentru a rezolva această problemă.

Două exemple: Biblioteca Publică din Hisingen, Gothenburg și Universitatea din Malmö

Biblioteca Publică din Hisingen este situată în afara celui de-al doilea oraș, ca mărime, al Suediei, Gothenburg. Hisingen este o insulă; populația cuprinde 120.000 de locuitori. Biblioteca are aproape 200.000 de vizitatori pe an și în jur de 100.000 de volume; ea are o sarcină specială dată de autoritatea locală, aceea de a facilita accesul la colecții pentru persoanele cu dizabilități și cetățenii străini.

Din păcate, desfășurarea proiectului a coincis cu o perioadă de reconstrucție a sectorului public suedez, incluzând și bibliotecile, motivată de micșorarea taxelor pe veniturile anuale. Această adaptare la realitățile financiare a avut efecte asupra bibliotecii din Hisingen: personalul a fost restrâns ca număr iar orele de funcționare au fost reduse. După cum a reieșit din sondajul efectuat în cadrul proiectului, vizitatorii au fost mulțumiți de programul de funcționare al bibliotecii, dar nesatisfăcuți în ceea ce privește cantitatea și diversitatea colecțiilor disponibile. Ca urmare, atenția în activitatea zilnică a bibliotecii s-a îndreptat spre literatură, muzică și film. Acesta a fost și scopul politic al prezenței bibliotecii în consiliul orașului.

Un alt rezultat al proiectului a fost și conștientizarea faptului că unele activități interne, cum ar fi achizițiile (indicatorul 9) și așezarea ordonată a cărților la raft (indicatorul 12), au un rol esențial în furnizarea unor servicii mai bune.

Sistemele computerizate de bibliotecă utilizate în bibliotecile publice suedeze nu sunt suficient de performante astfel încât să se obțină statistici adecvate în ceea ce privește serviciile electronice. Aceasta a făcut ca indicatorul de calitate (numărul 5) să fie imposibil de măsurat. Cu toate acestea, bibliotecile participante au devenit conștiente de problemă, astfel că există condițiile unei dezvoltări rapide a modulelor de statistică.

Consiliul Național pentru Afaceri Culturale din Suedia

colectează și publică anual date referitoare la indicatorii 6 și 11. Au existat discuții cu privire la posibilitatea largirii perspectivei astfel încât acești indicatori să reflecte mai bine facilitățile din biblioteca publică de astăzi. Consiliul răspunde pozitiv proiectului și îl urmărește cu interes. Poate că vor apărea astfel noi indicatori naționali.

O problemă generală pentru bibliotecile publice, care sunt deschise tuturor cetățenilor, pusă în discuție de participanții la proiect, este aceea a dimensiunii populației țintă, criteriu de mare importanță pentru rezultatele câtorva indicatori. Acest aspect ar trebui analizat în mod regulat de biblioteci întrucât influențează serviciile pe care trebuie să le ofere. O definiție comună a populației țintă este, de asemenea, esențială pentru stabilirea unui reper și pentru compararea bibliotecilor de același tip.

Beneficiul parțial care rezultă din utilizarea indicatorilor individuali nu poate reflecta, totuși, importanța întregului proiect. Analiza aspectelor privind măsurarea calității și întrebările care s-au ridicat ajută la înțelegerea importanței de a avea întotdeauna în atenție utilizatorul și a faptului că toate celelalte chestiuni ar trebui să fie subordonate acestora.

Universitatea din Malmö, fondată în 1998, este una dintre cele mai noi instituții de profil, fiind situată în partea de sud a Suediei. Aici există 11.000 de studenți la cursurile de zi și 1.300 de angajați. Organizarea bibliotecii include, de asemenea, toate serviciile IT ale universității, o combinație care este unică pentru Suedia. Serviciile de bibliotecă operează în cinci locații diferite.

Universitatea din Malmö a luat parte la proiect pe parcursul întregii perioade și a îndeplinit toate evaluările. Pentru indicatorii 1 – 4 a fost aplicat un sondaj în format web. Sondajele au fost realizate pe parcursul celor trei ani de proiect și distribuite prin e-mail la aproape 20.000 de persoane chestionate. În afara întrebărilor prestabilite, universitatea a ales un număr suplimentar de întrebări și a oferit spațiu pentru comentarii și sugestii ulterioare. Pentru cei trei ani, rata răspunsurilor a fost în medie de 6%, ceea ce este prea puțin pentru a asigura acuratețea statistică, dar suficient pentru a fi un suport în asigurarea calității activității de bibliotecă.

Iată câteva exemple de întrebări suplimentare care au fost puse:

- Ce ați făcut la ultima dumneavoastră vizită la bibliotecă?
- Frecvențați și alte biblioteci?
- De ce frecvențați alte biblioteci?
- Ce ați face dacă biblioteca ar fi deschisă și seara și noaptea?
- Ce suporturi preferați dacă informația este disponibilă atât în formă tipărită, cât și în format electronic?

În plus, au fost adresate întrebări referitoare la serviciile oferite, prin care respondenții au putut evalua importanța serviciilor și și-au putut exprima satisfacția pentru acestea.

Metoda de lucru a implicat un număr mare al membrilor personalului, nu numai în elaborarea și selectarea chestionarului, dar și în munca de evaluare și de utilizare a răspunsurilor în activitatea continuă pentru calitate și dezvoltare.

După încheierea proiectului

Proiectul se va termina la începutul anului 2005. Bibliotecile vor trebui să continue individual managementul calității – sau în cooperare cu altele. Există speranța că din acest moment ele vor ști care dintre indicatori doresc să-i utilizeze în viitor – și care nu le sunt necesari sau nu se potrivesc activității

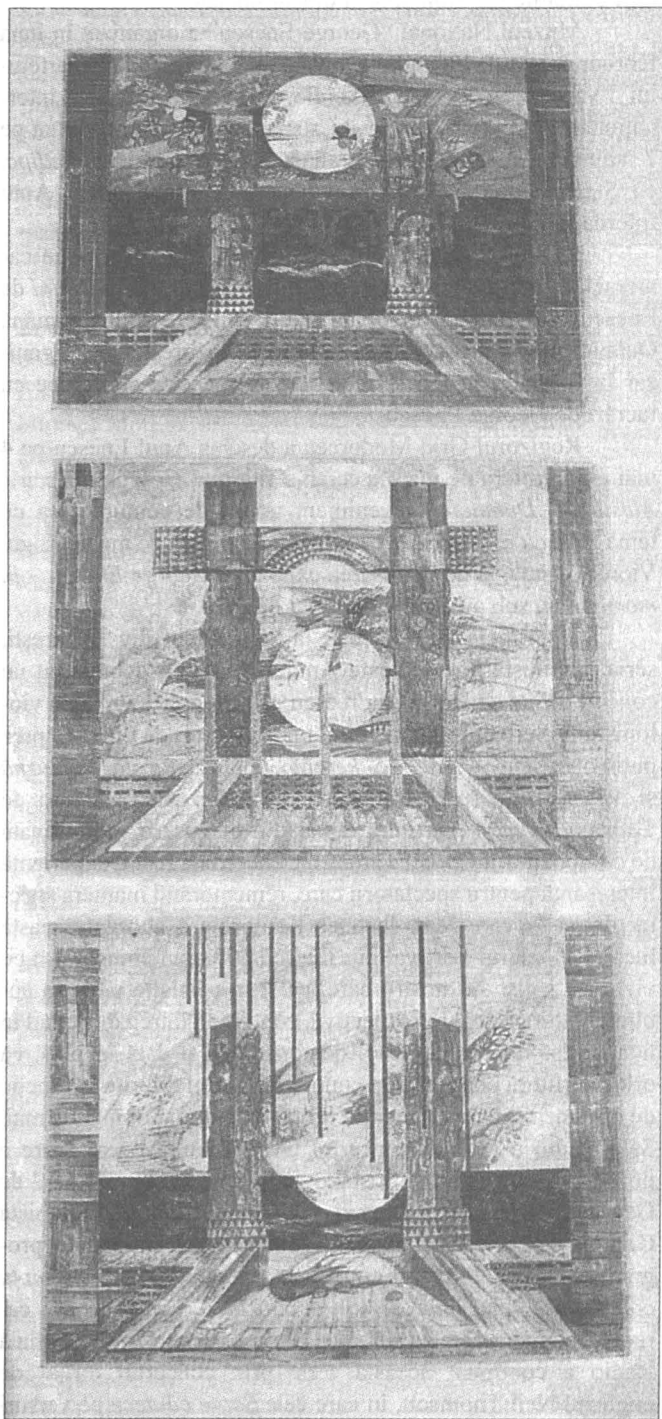
lor ori scopurilor lor.

Din discuțiile cu Consiliul Național Suedez pentru Afaceri Culturale, care este responsabil pentru statisticile bibliotecilor publice, a reieșit faptul că, în revizuirea statisticilor, vor ține cont de experiența câștigată prin proiect. Bibliotecile publice vor beneficia astfel de statisticile revizuite, care le vor reflecta cu mai multă acuratețe necesitățile.

Ghidul suedez al calității poate fi descărcat de la adresa: <http://www.biblioteksforeningen.org/>

(Din "IFLA JOURNAL" – Vol. 31 (2005) No. 2, pp. 188 – 193)

Traducere de Sînziana-I. B.-BRĂTEANU

Anul Internațional George Enescu

dr. Ion CONSTANTIN

In urmă cu cincizeci de ani, în noaptea de 4 spre 5 mai, la Paris, George Enescu se înveșnicea, după ce înveșnicise tot ce avea mai adevărat și bun într-o operă a cărei valoare l-a consacrat ca geniul muzicii românești și unul dintre cei mai reprezentativi ai muzicii secolului al XX-lea. Anul comemorativ 2005 a fost declarat *Anul Internațional George Enescu*, fiind marcat printr-o serie de manifestări organizate de instituții culturale din România și din străinătate.

Muzeul Național "George Enescu" a organizat în luna februarie, în aula Palatului Cantacuzino, un recital al cvartetului "Voces" cu lucrări camerale enesciene. Pe plan internațional, la Cagliari, dirijorul Cristian Mandeal a prezentat pe 7 ianuarie a.c., în premieră italiană, opera enesciană *Oedipe*, cu Ștefan Ignat în rolul principal, inaugurând astfel Anul Internațional.

În ultima săptămână a lunii februarie, o formație camerală a Filarmonicii din Berlin a avut în program *Octetul* de Enescu. La Malaga, în Spania, dirijorul de origine română Octav Calleya, prezent des pe estradele bucureștene, a organizat la filarmonica locală recitaluri și concerte simfonice cu lucrări de George Enescu.

Regizorul Grid Modorcea a deschis Anul Enescu pe 4 mai cu premiera pe marele ecran a filmului *George Enescu – Alesul lui Dumnezeu*, eveniment urmat de comunicarea cu tema *Enescu azi*, avându-l ca invitat de marcă pe muzicologul Viorel Cosma, și de vernisarea expoziției *George Enescu – in memoriam*, sub auspiciile Galeriei FanArt.

În primele zile de mai, la Sala Radio din București, seria manifestărilor dedicate Anului Enescu a debutat cu un concert dirijat de Horia Andreescu, aducând, în compania violonistului Șerban Lupu, ineditul unor partituri de tinerețe, prea puțin cunoscute – *Arie* și *Scherzino*, apoi *Pastorală*, *Nocturnă* și *Menuet trist* (prelucrate chiar de către solist), alături de *Capriciul român* (partitură rămasă în manuscris, definitivată de compozitorul Cornel Țăranu). Concertul a fost o experiență interesantă pentru spectatorii care, rememorând maniera spectaculoasă în care Jean Jacques Kantorow a abordat această lucrare în cadrul Festivalului Enescu 2003, au comparat-o cu viziunea solistului nostru care, ca și în celelalte piese, a subliniat latura lirică, introspectivă, conturând întreg discursul în nuanțe estompate, delicate, demonstrând, o dată în plus, că orice partitură poate căpăta conotații cu totul diferite în funcție de opțiunea și temperamentul protagonistului. Tot în luna mai, Sala Radio a găzduit concertul Cvartetului "Voces" (care a propus, după Mozart și Șostakovici, *Cvartetul* op. 22 nr. 2 de George Enescu), iar a doua zi, recitalul susținut de violonista Cristina Anghelescu și pianistul Mihai Ungureanu într-un program enescian alăturând opusuri binecunoscute – *Impromptu concertant*, suita *Impresii din copilărie* și *Sonata III* "în caracter popular românesc". Pe 6 mai, Orchestra Națională Radio a continuat această serie prin concertul dirijat de englezul Neil Thomson, în care cele *Șapte cântece* pe versuri

Corneliu Baba – George Enescu

de Clement Marot au fost tălmăcite de mezzosopra Carmen Opreșanu. În *Simfonia concertantă* a fost reascultat violoncelistul lituanian David Geringas care, spre deosebire de evoluția sa în aceeași partitură în Festivalul Enescu 2003, a cucerit de această dată prin virtuozitatea extremă și mai ales prin bogăția coloristică, oferind apoi, la bis, o miniatură dedicată de Pablo Casals lui Enescu.

O adunare solemnă dedicată comemorării lui George Enescu s-a desfășurat, în ziua de 5 mai a.c., în aula Academiei Române. Manifestarea a fost organizată de Academia Română, în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Au rostit alocuțiuni acad. Eugen Simion, președintele Academiei Române, Mona Muscă, ministrul Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu, președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, compozitorul Pascal Bentoiu, acad. Ștefan Niculescu și prof. univ. Cornel Țăranu, membru corespondent al Academiei Române. Acad. Eugen Simion a desenat imaginea lui George Enescu așa cum se desprinde din interviurile sale, cuprinse în cele

două volume alcătuite de Laura Manolache. Din aceste confesiuni aflăm că, în fiecare zi, își repeta un crez: "îndeplinirea datoriei. În realizarea acestui lucru se cuprinde și bunătatea și loialitatea, cinstea, corectitudinea, exactitatea. Să ne facem toți datoria și lumea va căpăta sensul ei suprem". La rândul său, Adrian Iorgulescu a arătat: "Meritul principal al lui George Enescu este că a împins muzica noastră cultă din penumbra miraculoasă a folclorului în lumina eclatantă a modernității. Printr-o extraordinară capacitate de asimilare, el a depășit tiparele, modalitățile de exprimare ale vremii, le-a însușit după care le-a surclasat, subordonându-le unui stil personal inconfundabil, polifonic și heterofonic, eterogen și omogen, național și universal, tradițional și novator. Vizionarismul său, diversitatea surselor și ideilor componistice, tratate într-o manieră unitară, fac din George Enescu un adevărat autor de sinteză". Compozitorul Pascal Bentoiu, unul dintre cei mai profunzi și subtili cunoscători ai creației enesciene, a relevant că "Enescu este cu mult mai mare decât își imaginează mulți dintre cei care îl laudă... De multe ori s-a considerat (și încă se mai crede adesea) că producția enesciană ar avea două părți diferite: pe de o parte zona de inspirație folclorică (*Rapsodiile*, *Poema Română*, *Sonata* «în caracter popular românesc»), iar pe de alta ceea ce am putea desemna drept restul. Adică, într-o mentalitate destul de nelimpizită, ceva ce ar ține în deosebi de niște influențe franceze și germane. Țin să afirm cu toată tăria: sunt absolut sigur că așa-zisele celelalte lucrări, cele non-folclorice, cele adumbrate de suspiciunea influențelor, sunt nu numai românești, dar cele mai românești între toate, pentru simplul motiv că adâncurile de sens la care ajung dezvăluie straturile cele mai profunde ale psihismului românesc, straturi de descifrare și înțelegere cărorora, să recunoaștem, nu foarte multă lume (și nu întotdeauna) are acces...". Cornel Țăranu a vorbit de necesitatea unei mai eficiente promovări pe canalele mediatice, amintind de includerea unor programe pe canalele Mezzo, Arte și de invitarea unor ziariști străini la Festivalul din acest an. El a mai arătat că ar trebui să existe o bibliografie Enescu, fiind nevoie, totodată, de construirea unei noi săli de concert în București.

Și la Muzeul Național "George Enescu", ziua de 5 mai a fost marcată de momente deosebite. Pianista Ilinca Dumitrescu, directoarea Muzeului, alături de compozitorul Pascal Bentoiu, au prefațat deschiderea expoziției care, sub titlul *George Enescu – ultimii ani de viață*, cuprinde numeroase documente și fotografii prezentate publicului în premieră, oprindu-se prioritar asupra perioadei în care boala și oboseala și-au pus amprenta asupra chipului său, asupra scrisului devenit tremurat și chiar deformat, muzicianul admirat de o lume întreagă stingându-se în singurătate în modesta cameră din Hotelul Athala din Paris.

În ziua de 8 mai, la Cimitirul Père Lachaise din Paris a avut loc o slujbă de pomenire la mormântul marelui compozitor roman, oficiată de trei mitropoliți, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi. În cuvântul său, IPS Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, a evocat biografia lui George Enescu și a subliniat faptul că cei doi bunici ai compozitorului au fost preoți, iar tatăl său a făcut câțiva ani de seminar teologic, ceea ce explică înclinația spre spiritualitatea ortodoxă.

În 12 mai, la Universitatea de Arte din Iași, IPS Daniel a oficiat o slujbă de pomenire și a ținut o predică impresionantă, în prezența unor oameni de cultură, clerici, studenți,

profesori universitari. IPS Daniel a regăsit în destinul creator al lui George Enescu miracolul împletirii celor două filoane ale Moldovei creștine și creatoare de muzică folclorică, arătând că marele muzician "a fost mândru de calitatea sa de român și, în același timp, a fost smerit și a învățat valorile altora. Numai în această Liturghie a valorilor noi putem deodată a preamări pe Dumnezeu, a cinsti neamul nostru și umanitatea întreagă". Compozitorul și profesorul universitar Viorel Munteanu, rectorul Universității de Arte din Iași, a evocat și el locul lui Enescu în cultura noastră, amintind gânduri cu o încărcătură religioasă ale marelui artist.

În zilele de 27 – 28 mai 2005 s-a desfășurat la Chișinău cea de-a XIII-a ediție a "Zilelor Ghibu", având ca temă comemorarea lui George Enescu. Au participat oameni de cultură și artă, muzicologi, istorici, publiciști din România și Republica Moldova. Au rostit alocuțiuni și mesaje de salut: Iulian Filip, șeful Direcției Cultură a municipiului Chișinău, Constanța Ghibu, președintele Fundației Culturale "Onisifor și Octavian Ghibu", Vlad Mircoș, din partea Ministerului Culturii și Turismului al Republicii Moldova, Constantin Rusnac, președintele Comitetului Național UNESCO al Republicii Moldova, Ghenadie Ciobanu, președintele Uniunii Compozitorilor din Moldova, Aurelian Dănilă, președintele Uniunii Teatrale din Moldova, Arcadie Suceveanu și Ion Hadârcă, din partea Uniunii Scriitorilor din Moldova, Ion Țăranu, consilier al Ambasadei României în Republica Moldova ș.a.

Pe fondul muzical al creației enesciene (*Oedip*, *Poema Română*, *Rapsodii*, *Simfonii*), a căror prezentare a fost făcută de Ghenadie Ciobanu, s-a asigurat proiecția CD-ului *George Enescu. Muzicianul. Românul. Geniul*, realizat de către Biblioteca Metropolitană București, Serviciul Memorie Comunitară.

În continuare s-a desfășurat simpozionul *Universalitatea muzicii*, având ca moderator pe dr. Violina Galaicu, șeful secției muzică a Institutului de Artă al Academiei Republicii Moldova. Au fost prezentate următoarele comunicări: *Itinerarii enesciene în mari centre muzicale ale lumii* (dr. Ion Constantin, Biblioteca Metropolitană București), *Relațiile Enescu – Ghibu* (Anca Mircioiu, Cluj), *Anii de început ai creației lui G. Enescu* (prof. dr. Georgeta Filitti, Biblioteca Metropolitană București), *Enescu și tentația mitului* (Constantin Crețu, Liceul "Mircea Eliade"), *Enescu și integrarea noastră europeană* (Ghenadie Ciobanu), *Urme dacice în creația lui G. Enescu* (Andrei Vartic, publicist), *Enescu și Basarabia* (conf. univ. dr. Aurelian Dănilă), *G. Enescu și autorii de muzică din stânga Prutului: filiații și paralelisme* (dr. Violina Galaicu), *Primul turneu al lui George Enescu la Chișinău* (Ion Negrei, istoric, redactor-șef al revistei "Cugetul"), *Activitatea Anastasiei Dicescu la Conservatorul din Chișinău* (doctorandă Diana Dicusar), *Mihail Sadoveanu și George Enescu* (Lazăr Ciobanu, istoric literar), *Enescu în viața mea* (Agneta Roșca, scriitoare).

Programul a continuat cu spectacolul-concurs pe teme muzical-poetice *George Enescu*, în prezentarea dr. Veronica Postolachi, susținut de studenți ai Academiei de Muzică și elevi de la liceele "Mircea Eliade", "Ciprian Porumbescu", "Onisifor Ghibu", "S. Rachmaninov".

În cadrul salonului de carte au fost prezentate expozițiile de documente și fotografii: *Enescu – superbă întrupare a geniului românesc*, *Onisifor Ghibu – mesager al lui George Enescu în Basarabia*, și au fost lansate lucrările: *Bibliografia*

Enescu – însăși muzica: marea, imensa muzică, Editura Chișinău-Prim, Aurelian Dănilă, *Opera din Chișinău*, Editura Prut Internațional, 2005.

Programul a mai cuprins vernisajul de pictură *Rapsodie de primăvară* de Cezar Secrieru și vizionarea filmelor documentare: *Enescu la răspântie de vremi*, coproducție româno-franceză (Ada Brumaru, Nicolae Mărgineanu) și *George Enescu și Veturia Ghibu* (Paul Orza, TVR).

În perioada 4 – 20 septembrie 2005, sub președinția de onoare a lui Ioan Holender, directorul general al Operei din Viena, s-a desfășurat la București cea de-a XVII-a ediție a Festivalului și Concursului Internațional “George Enescu”. Manifestarea a debutat, la Sala Mare a Palatului, prin concertul susținut de Filarmonica “George Enescu”, avându-l la pupitru pe Horia Andreescu. În program s-au regăsit *Rapsodia Română nr. 1 în la major op. 11*, *Simfonia nr. 1 în mi bemol major* de George Enescu și *Triplul concert pentru pian, vioară, violoncel și orchestră în do major op. 56* de Beethoven. Soliști au fost Dmitri Sitkovetsky, Alexander Rudin, Brigitte Engerer. Festivalul a fost lansat în 1958, pentru a omagia viața și lucrările marelui compozitor român, reunind, de-a lungul anilor, nume precum Yehudi Menuhin, David Oistrach sau Sviatoslav Richter. Anul acesta, programul Festivalului a cuprins atât lucrări enesciene, cât și prezentarea în premieră a unor concerte de Bach, Beethoven sau Brahms. În cadrul Festivalului, pe scena Ateneului Român și a Sălii Palatului, și-au dat concursul artiști de mare valoare, fiind difuzate, totodată, o serie de CD-uri, DVD-uri și broșuri cu muzica și despre viața lui George Enescu. În program s-au aflat concerte susținute de șase orchestre simfonice din străinătate și cinci din România, șapte orchestre de cameră din țară și străinătate, patru cvartete, două cvintete, patru formații corale din România; opusuri enesciene, spectacolul *Oedipe* – prezentat de orchestra și corul Operei Naționale din București sub bagheta lui Michael Boder, cu soliști români în distribuție și Esa Ruutunen în rolul titular – și 44 de lucrări contemporane românești; integrale Bach (concerte și suite pentru orchestră), Beethoven (concertele pentru pian) și Brahms (concertele pentru pian); concerte de jazz și spectacole de balet ale Teatrului “Eifman” din Sankt Petersburg. Așteptate cu multă curiozitate, “nocturnele” de la Ateneu au propus lucrări celebre de Bach în interpretarea unui renumit ansamblu englez – King’s Consort – care, în integrala *Suitelor pentru orchestră*, a entuziasmat prin calitatea muzicienilor, prin suplețea și eleganța frazării, perfecțiunea dialogului polifonic, excelențele intervenții solistice, în special la instrumentele de suflat “de epocă”, într-un adevărat “foc de artificii” aplaudat de o sală arhiplină.

Programul a mai cuprins conferirea de medalii comemorative acordate de Ministerul Culturii participanților de onoare la ediția din acest an și lansarea unui volum de 120 de pagini, scris de Mihai Cozma, în ediție bilingvă (română-engleză). Au fost realizate interviuri în exclusivitate cu artiștii participanți și transmisiuni în direct ale concertelor Festivalului, pe România Muzical, România Cultural și canalele Televiziunii Române. De asemenea, au fost transmise corespondențele și reportajele celor 25 de “cronicari” din străinătate, printre care reprezentanți ai Mezzo, Euronews, Delta RFI.

Încă din 3 septembrie, a demarat programul “Piața Fes-

tivalului”, care a funcționat în Piața Revoluției, cuprinzând manifestări culturale diverse: concerte, recitaluri, expoziții de pictură, lansări de carte, filme etc., cu participarea unor formații profesionale, a elevilor și studenților din liceele și academiile de muzică.

În ziua 4 septembrie, Institutul Cultural Român și Muzeul Național “George Enescu” au lansat, în Aula și Sala Cantacuzină a muzeului, cele șase caiete *George Enescu – muzica de cameră*, coeditate de cele două instituții. Cu aceeași ocazie a avut loc vernisajul expoziției *George Enescu – Portrete din arhiva Muzeului*. Expoziția cuprinde desene de Silvan Ionescu, Fortuna Brulez, Rodica Ciocârdel-Teodorescu, apoi Kern Daisy, Iuri Leonidovici Katz, H. Dimitriu, Gruia, Sean Cosmovici, picturi de F. Coman, Horea Cucerzan, Dragoș Morărescu, nelipsind binecunoscutul tablou semnat de Corneliu Baba. Au vorbit pianista Ilinca Dumitrescu, directoarea Muzeului Național “George Enescu”, Tania Radu, vicepreședinte al Institutului Cultural Român, prof. univ. dr. Grigore Constantinescu și criticul de artă Adrian-Silvan Ionescu. Caietele *George Enescu – muzica de cameră*, îngrijite de Șerban Lupu și prefăcute de Ilinca Dumitrescu, cuprind atât lucrări cunoscute și interpretate, cât și piese inedite.

La 8 septembrie, a fost deschisă expoziția de fotografie semnată de Eugen Oprina, incluzând imagini deosebit de sugestive și plastice din edițiile precedente.

În zilele de 9 și 10 septembrie, în cadrul Festivalului, a avut loc Simpozionul internațional de muzicologie “George Enescu”. În deschidere, în Aula Academiei Române au vorbit: acad. Eugen Simion, președintele Academiei, Adrian Iorgulescu, ministrul Culturii și Cultelor, Octavian Lazăr Cosma, vicepreședintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Valentina Sandu-Dediu, prorectorul Universității Naționale de Muzică București, Ioan Holender, președintele festivalului și Laura Manolache, coordonatoarea simpozionului. Secțiunile simpozionului, intitulate “George Enescu – estetică și stil”, “George Enescu în luminile presei” și “Documente inedite”, s-au desfășurat în Aula Palatului Cantacuzino UCMR, Sălile “Fr. Chopin” și “G. D. Kiriac” ale UNMB, fiind moderate de Cornel Țăranu, Ștefan Zorzor, Ruxandra Arzoiu, Helmut Loos (Germania), Ada Brumaru, Shupo Sokol (Albania), David Gallagher (Marea Britanie) și Gheorghe Firca. Au prezentat comunicări personalități din țară și din străinătate, dintre care menționăm: Harry Hallbreich (Belgia), Alain Paris, Pierre-Yves Artaud și Serge Blanc (Franța), Haiganus Schimek, Lukas Haselbück și Martin Schimek (Austria), Jürg Siepermann, Tibor Szasz și Franz Metz (Germania), Biljana Milanovic (Serbia), David Williams și Rufina E. Leytes (SUA), precum și Aurel Stroe, Viorel Cosma, Grigore Constantinescu, Despina Petecel, Dumitru Avakian ș.a.

În perioada 29 octombrie – 13 noiembrie 2005, Festivalul “George Enescu” continuă la Heidelberg și Mannheim, această ediție desfășurându-se sub patronajul primarului general al orașului Heidelberg, doamna Beate Weber.

Prin programul complex și deosebit de interesant ce a avut loc în acest an, Festivalul “George Enescu” a constituit o adevărată sărbătoare a muzicii, pusă sub semnul omagierii maestrului care, în urmă cu o jumătate de veac, a intrat în nemurire.

Conferința internațională "Solidaritatea – 25 de ani. Istorie și actualitate"

În organizarea Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului și a Fundației Europene "Nicolae Titulescu", în zilele de 12 – 13 octombrie 2005, a avut loc la București Conferința internațională **Solidaritatea – 25 de ani. Istorie și actualitate**, la care au luat parte istorici și oameni de cultură din România și Republica Polonă, membri ai corpului diplomatic și reprezentanți ai mass media.

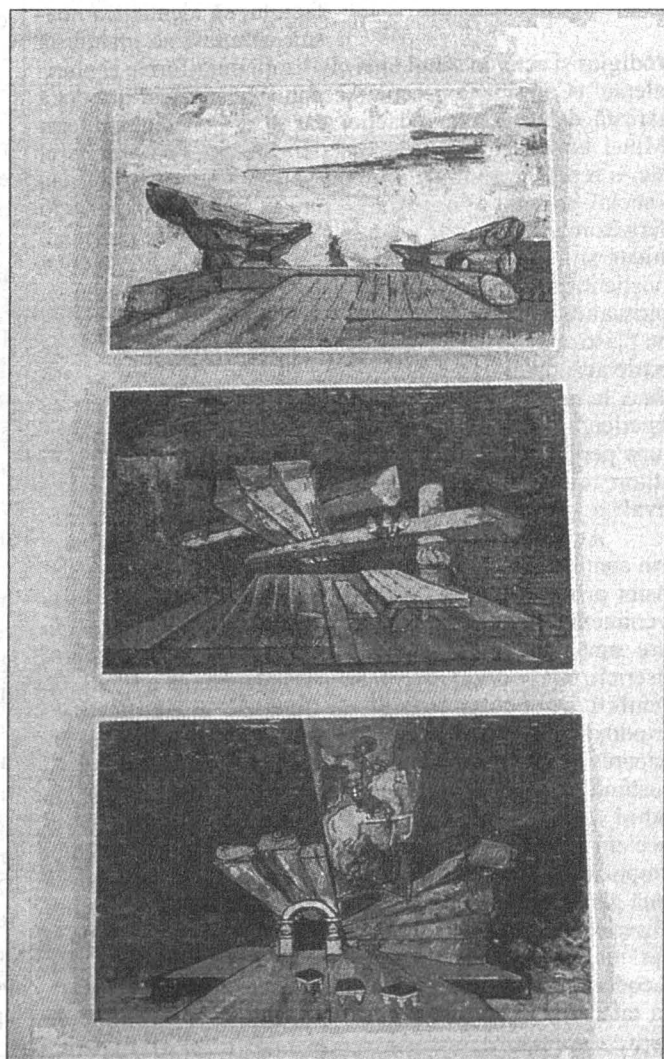
În deschiderea conferinței, desfășurată la sediul Fundației Europene "Nicolae Titulescu", în ziua de 12 octombrie, au rostit alocuțiuni: acad. Gheorghe Vlăduțescu, vicepreședinte al Prezidiului Academiei Române, Jacek Palszowski, ambasadorul Republicii Polone la București, prof. dr. Radu Ciuceanu, directorul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, prof. dr. Jerzy Holzer, director al Institutului de Studii Politice din cadrul Academiei Polone de Științe, acad. Florin Constantiniu, prof. dr. Ioan Scurtu, directorul Institutului de Istorie "Nicolae Iorga" și dr. George G. Potra, directorul Fundației Europene "Nicolae Titulescu". Vorbitoarii au subliniat semnificația aniversării unui sfert de veac de la înființarea Sindicatului Liber "Solidaritatea", rolul pe care această mișcare l-a avut în procesul de disoluție a regimului totalitar comunist nu numai din Polonia, dar și din celelalte țări din Europa Centrală și Răsăriteană. În mod deosebit s-a relevat faptul că această conferință marchează un nou moment important în dezvoltarea colaborării culturale și științifice dintre România și Republica Polonă, după ce, în urmă cu numai două săptămâni, tot la Fundația Europeană "Nicolae Titulescu", a avut loc lansarea a două cărți de autori români, referitoare la relațiile româno-polone.

În 13 octombrie s-a desfășurat masa rotundă dedicată aniversării a 25 de ani de la înființarea Sindicatului Liber "Solidaritatea", având ca moderator pe prof. dr. h. c. mult. Vladimir Iliescu de la Universitatea din Aachen și Universitatea din Craiova. Au susținut comunicări: prof. dr. Jerzy Holzer, directorul Institutului de Studii Politice din cadrul Academiei Polone de Științe, prof. dr. Andrzej Friszke de la aceeași instituție, acad. Florin Constantiniu, general (r) dr. Constantin Olteanu, fost ministru al Apărării Naționale (1980 – 1985), ambasador Gh. Năstăsescu, ministrul-consilier dipl. Nicolae Mareș ș.a. Din comunicările și luările de cuvânt s-a desprins caracterul complex al rezistenței anticomuniste din Polonia, ceea ce a conferit mișcării "Solidaritatea" o amplă cuprindere, în medii și categorii diverse din întreaga societate. S-a subliniat rolul bisericii catolice de catalizator al societății civile poloneze, în acest context relevându-se contribuția esențială pe care Papa Ioan Paul al II-lea a avut-o în sprijinirea Sindicatului Liber "Solidaritatea". Cu perseverență și abilitate, Papa Ioan Paul al II-lea nu a încetat să acționeze, prin mijloacele sale, pentru eliberarea de sub comunism a țărilor din Europa Răsăriteană, privilegiind Polonia, ale cărei probleme le cunoștea, și știa că poate servi de model și factor de emulație al unei mutații generale. S-a putut ajunge, astfel, la "masa rotundă" din primăvara anului 1989, care a avut o însemnătate crucială pentru tranziția la societatea democratică din Polonia. În context s-au făcut referiri interesante la poziția autorităților de la București, din acea vreme, față de mișcarea "Solidaritatea".

În cea de-a doua parte a zilei de 13 octombrie s-a desfășurat sesiunea de comunicări *Relațiile româno-polone în secolul al XX-lea*, având ca moderator pe prof. dr. Jerzy Holzer. Au fost prezentate următoarele comunicări: dr. Dana Honciuc, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Academia Română – *Relații româno-polone în perioada Statului Național-Legionar*; dr. Daniel Hrenciuc, Centrul de istorie și civilizație europeană, Iași, Academia Română – *Polonezii din Bucovina în perioada regimului comunist*; Alina Ilinca, Consiliul Național pentru Studiul Arhivelor Securității – *Un român se alătură Solidarității: Cazul Iulius Filip*; dr. Ion Constantin, Biblioteca Metropolitană București – *Aspecte privind relațiile româno-polone în perioada anilor '80*. În legătură cu temele abordate au făcut completări: prof. dr. Radu Ciuceanu, prof. dr. Constantin Geambașu, șeful Catedrei de limbi slave de la Facultatea de limbi străine a Universității București, prof. dr. Vasile Buga, prof. dr. Vasile Boroneanț ș.a.

Comunicările și dezbaterile ce au avut loc s-au bucurat de un viu interes în rândul celor prezenți, evenimentul constituind un moment de referință în raporturile cultural-științifice dintre România și Republica Polonă.

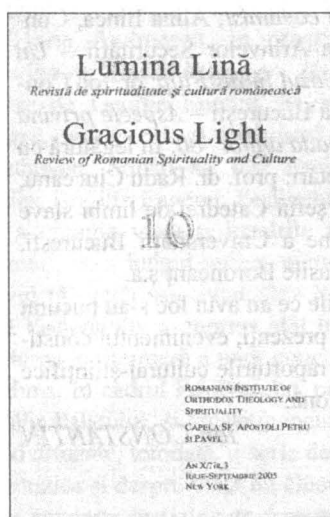
Ion CONSTANTIN

Repere culturale

Nina VASILE

“Lumina Lină” a diasporei românești

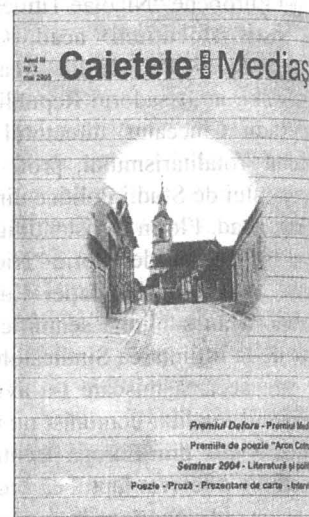

prodigios și activ în sânul unei civilizații multiforme și plurivalente” (Carmina Popescu). Accentuarea spiritual-ortodoxă marcată de centrarea redacției dar și a Cenaclului literar “Mihai Eminescu” în jurul Bisericii Sf. Ap. Petru și Pavel este, o repetăm, formula cea mai potrivită pentru a proiecta – social vorbind – o prezență românească remarcabilă în afara României; aceasta pentru că ceea ce poate da coeziune, unitate și forță acțiunii românilor în străinătate, este tocmai conștientizarea și practicarea vie, ne-fanatică, desigur, a spiritualității (în ce ne privește, ortodoxă). Creația literară sau plastică a artiștilor români are, de asemenea, o strălucire aparte având “în spate” / înăuntru / chiar vizibil, semnul spiritual, la limită – explicit – al credinței ortodoxe. Credem că experiența de 10 ani a “Luminii Lină” este în plină ascensiune pentru cei care o elaborează, și, sperăm, pentru mulți cititori români din metropola americană. Au nevoie de așa ceva!

Acestea fiind spuse, le putem exemplifica pe scurt prin conținutul ca atare al revistei. Fiind un număr aniversar, găsim privite retrospectiv obișnuitele articole referitoare la evenimentele culturale ce se desfășoară cu diferite ocazii în care sunt implicate, fie comunitatea românească din jurul Bisericii, cum e cazul Floriilor din primăvară (25 aprilie), fie membrii Institutului Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă din New York care au sărbătorit și ei 5 ani de participare la Congresul Internațional de Studii Medievale (susținut la Western Michigan University), fie scriitorii din cadrul Cenaclului “Mihai Eminescu” care au aniversat cei zece ani de existență a revistei lor prin deschiderea primului Simpozion Internațional “Zilele Lumină Lină” (având ca temă generală “Literatura română din diaspora”). Secțiunea “Bisericii”, ca particularitate spirituală ortodoxă, cuprinde în fapt mai multe eseuri. Primul este cel al Pr. Prof. Dr. Theodor Damian: “Sufletul omului: între pierdere și câștig”. Un citat din Saint-John Perse este unul dintre centrele de

“Caietele de la Mediaș”

La Mediaș se organizează de cinci ani “Zilele Revistelor Culturale din Transilvania și Banat”. Cu această ocazie, în 2004, tema Simpozionului, numită “Literatură și politică”, a reunit în dialog redactori ai revistelor culturale, poeți, prozatori, critici. Între numele prezente acolo: Al. Cistelecă, Ion Mureșan, Adrian Popescu, Ioan Moldovan, Liviu Apetroaie, iar revistele participante au fost: “Vatra”, “Euphorion”, “Steaua”, “Tribuna”, “Discobolul”, “Târnava”, “Familia”, “Transilvania”, “Mișcarea Literară”, “Convorbiri Literare”, “Poezia”, “Dacia Literară”. Enumerarea lor ca atare e semnificativă nu doar pentru numărul revistelor din cele două zone, dar și pentru importanța evenimentului organizat la Mediaș. Simpozionul a fost completat de organizarea *Concursului Național de Poezie Aron Cotruș* dedicat tinerilor creatori; în cadrul lui, conform nominalizărilor făcute de revistele literare, s-au acordat scriitorilor consacrați Premiile **Mediaș** – pentru Aurel Pantea și Ion Mureșan – și **Dafora**, lui Gheorghe Perian (pentru cartea *A doua tradiție*). Toate materialele scrise care au fost implicate în cadrul “Zilelor Revistelor Culturale din Transilvania și Banat” au fost fructificate într-o nouă apariție, în 2005 (am putea spune, cu întârziere), a “Caietelor de la Mediaș” (anul III, nr. 2, mai 2005), revistă pe care tocmai o prezentăm, cu toate că informația este oarecum datată. Poate că, totuși, oricât de târziu revedem întâmplările culturale ale orașelor noastre, dacă sunt rare și semnificative, merită să ne aplecăm asupra lor, cunoscându-le. Așadar, se regăsesc în paginile ei discuțiile pe tema Simpozionului din 2004; am remarcat faptul că “Literatură și politică” a însemnat, de fapt, o abordare a relației între scriitor și politică, între scriitorul “de artă” și ipostaza lui ca ziarist politic (dat fiind că, la noi, scriitorul trăiește din scrisul “ziaristic” să-i spunem așa, iar nu din romanele, și cu atât mai puțin, din poeziile lui...); altă relație discutată a fost cea dintre politician și cărțile lui de memorii (exemple fiind Radu Vasile dar și Emil Constantinescu). Din interviurile cu cei doi premiați **Mediaș**, reținem o posibilă temă viitoare a cărei idee se află în răspunsul lui Ion Mureșan referitor la poezie: “Eu cred că în România încă sunt prea puțini poeți pentru cât de bolnavă e societatea”. Unul dintre cei mai apreciați poeți români actuali, Ion Mureșan, insistă asupra fap-

greutate ale textului: “Nu există altă istorie decât aceea a sufletului”. “Scăunelul lui Daniil Sihastrul”, semnat Andrei Vartic, completează extrem de frumos ideea importanței “sufletului” marcând ființarea lui ca “microtheos”, viu prin practicarea meditației creștine sub forma rugăciunii inimii (de aici legătura cu scăunelul lui Daniil). În fine, am mai putea cita aici prezentarea unor cărți: *Povestea vorbelor de duh. Studii și articole de paremiologie* – Pr. Prof. Al. Stănciulescu-Bârda (S. Alexandru), precum și *Sfânta Mănăstire Voroneț. Icoane* scrisă de monahia Elena Simionovici (Dr. Carmen Cornelia Bălan). Pentru secțiunea “Cronică de artă” sunt prezentați artiști valoroși bine cunoscuți în presa americană de specialitate: Șerban Chelariu, pictor poet, și Viorica Colpaci, ale cărei sculpturi și desene au făcut să fie declarată “artistă novatoare” în metropola mondială a artei (New York). “Istoria literară” ni-l reamintește pe Nicolae Labiș prin Aurelia Roman, cândva colegă de studii universitare cu poetul “luptei cu inerția”. În limba engleză găsim recenzie la cartea Aurorei Cornu: *Romanian Fugue in C Sharp*, dar și poeme ale lui Ion Pachia Tatomirescu, Elena Liliana Popescu, Theodor Damian, Mihaela Albu, Florica Bațu ș.a. Ajunși aici remarcăm și secvența “Poezie / Proză” a revistei “Lumină Lină”. În limba română apare proza dintr-un roman nepublicat, *Amintiri din război* de Ion Georgescu-Delavale; Dumitru Ichim din Canada semnează o parabolă: “Născut sub zodia Salcâmului”. Dintre scriitorii străini sunt prezentați poeți din Mexic: Ali Chumachero și Arturo Santana. Iată, deci, reperatele unei lecturi bogate dar mai ales sub semnul unei comunități românești din străinătate care, acolo, în New York, este unită, spornică, autentică, prin energia imprimată de suflul spiritual – creștin-ortodox – ce credem că este posibil în primul rând prin intermediul Pr. Prof. Dr. Theodor Damian.

tului că acolo unde există un poet, indiferent cât de prost scrie, el “neutralizează o parte din răul de pe strada lui, din răul de pe palierul lui, din răul din casa lui”. Iată aici ceea ce a numit “rolul social al poetului”, o intuiție pe care o recunoaștem în toate manifestările culturale din orașele țării, dar și la nivelul proiectelor culturale ale celor mai noi generații; aici am putea cita din articolul Argentinei Tătaru prezent în “Caietele de la Mediaș”: “Folosind același format, arta plastică, teatrul, chiar și muzica clasică încearcă timid, dar tenace, să-și lărgască teritoriul, ieșind curajos din intimitatea sălilor de expoziție și de spectacole, cu intenția de a purta bătălia pentru public, în plină stradă. Acest gen de provocare pare să incite, iar publicul începe să cedeze, puțin câte puțin, prin presiune asupra lui, se fracționează, descoperind și alte dimensiuni ale vibrației”. (“5W+H”). O altă secțiune interesantă este numită “Par lui même”: prezentări ale cărților făcute de autorii lor; dăm ca exemplu pe Gheorghe Perian vorbind despre poezia naivă – a doua tradiție – de la începutul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea; alte nume fiind: Al. Cistelecă despre “11 dialoguri (aproape teologice)”, Nicoleta Sălcudeanu despre “Patria de hârtie”, Aurel Pantea despre “Simpatii critice” ș.a.

Și pentru că “Zilele Revistelor Culturale din Transilvania și Banat” au fost, de fapt, zilele *Concursului Național de Poezie Aron Cotruș*, găsim desigur, în paginile “Caietelor...”, poezii și proze ale participanților scriitori dar și ale tinerilor premiați la concurs. Găsim, de asemenea, cronici literare, aniversări ale scriitorilor din Mediaș, literatură maghiară (Nagy Laslo), note de lectură, eseuri (“Ortodoxism, naționalism și etnicism în filozofia lui Mircea Eliade și Emil Cioran” – Ion Mihai Ionescu; “Steinhardt și Noica – două experiențe de detenție în Gulagul românesc” – Diana Veza).

Catalog

Toma George MAIORESCU, *Între Kilometrul Zero și Golgota*
Editura Hasefer, București, 2005, 304 p.

Dacă Golgota crucificării lui Joshua-Isus se proiectează în conștiința umană drept drumul suferinței și al martiriului individual, Holocaustul se configurează, într-o metaforă de sinteză, în drumul supliciei și al morții multiplicată la "poporul ales".

Mesajul Golgotei e unic: memoria sacrificiului în numele iubirii poate să purifice spiritul uman, să-l mântuiască.

Numai prin dragoste ne putem salva din sclavia păcatului și putem spera că vom replămădi uniunea spirituală a lumii. (Toma George Maiorescu)

Duiliu Constantin ZAMFIRESCU, *Stejarul de la Faraone*

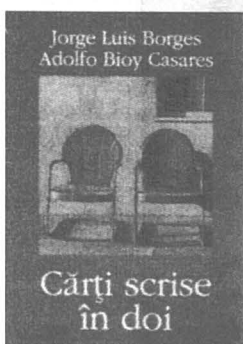
Prefață de Georgeta Filitti, Editura Paideia, București, 2005, 250 p., 10 [f.] il.

Nepotul scriitorului Duiliu Zamfirescu și fiul diplomatului Alexandru D. Zamfirescu, Duiliu Constantin Zamfirescu s-a născut la Berlin, în 7 noiembrie 1923.

În anul 1949 își încheie studiile universitare, luându-și diploma de inginer "în fața unei comisii formate din profesori vechi care nu aveau încă, în criteriile lor de evaluare a candidatului, originea lui socială", după cum mărturisește.

În anul 1979 a luat calea străinătății, stabilindu-se la Paris, unde îl puteți întâlni și astăzi.

... Este sub "șocul Occidentului" bietul cetățean proaspăt aterizat din răsăritul continentului, când trebuie să-și schimbe în grabă câteva relee din creier pentru a putea trăi, lucra și gândi într-o atmosferă și mentalitate nouă...

Jorge Luis BORGES, Adolfo Bioy CASARES, *Cărți scrise în doi*

Traducere, postfață și note de Ileana Scipione, Editura Polirom, Iași, 2005, 463 p.

Mă simt atât de în largul meu, încât uit că lucrez cu Bioy Casares: căci de lucrat, lucrează cu adevărat al treilea, bărbatul pe care l-am numit când Bustos Domecq, când Suárez Lynch. Uităm că suntem trei și gândim în totală libertate. (Jorge Luis Borges)

Ne-am lăsat duși, fără doar și poate că pentru a ne amuza, de valurile comicului. Muza comică e uneori o tovarășă prea credincioasă. Fiecare dintre narațiunile noastre s-a transformat într-o barocă succesiune de poante. Dar nu mă căiesc. Nu sunt puțini cititori care s-au amuzat cu cărțile lui Bustos Domecq; dar Borges și eu am petrecut clipe minunate scriindu-le. (Adolfo Bioy Casares)

Pashalis M. KITROMILIDES, *Iluminismul neoelen. Ideile politice și sociale*

Traducere din limba greacă de Olga Cicanci, cuvânt înainte de acad. Răzvan Theodorescu, Editura Omonia, București, 2005, 479 p., 8 [f.] il.

Viața spirituală a elenismului în secolul 18, în general, și îndeosebi în anii 1770 – 1821, se caracterizează prin inițiative de înnoire și îmbogățire cu modele și valori europene. Această epocă este îndeobște numită "Iluminismul neoelen". E vorba de un moment de înălțare și speranță, pe care îl însușă aspirația libertății. Studiul de față încearcă o considerare globală a ideilor Iluminismului, așa cum au fost ele adaptate la condițiile societății grecești și ale învățământului grec și așa cum au fost exprimate în textele literaturii grecești culte. În epicentrul analizei se află evoluția ideilor politice și sociale. Interpretările propuse aici prezintă Iluminismul ca pe o examinare critică a societății grecești și a tradiției ei culturale... (Omonia)

Cronica Bucureștilor întocmită, din document și sentiment, de Gheorghe PARUSI

Editura Compania, București, 2005, 312 p.

Cîteva secole de viață bucureșteană palpită aici grație documentelor. O iscusită alegere a montat cronologic secvențe suculente ale traiului din marele oraș între 1512 și 1947. Ies la iveală casa, biserica, familia, portul, ceremonia, limba, petrecerea, precum și ecoul evenimentelor țării în existența localnicilor.

Prin ocheanul sutelor de viniete întrezărim împletirea de rural și urban, de Orient și Occident, creșterea țîrgului, scăderea vegetației, perpetuarea moravurilor.

O selecție complementară de amintiri și evocări dă glas unui adevărat «club» al celor ce-și iubesc fără măsură orașul de naștere sau de adopție... (Compania)

Stelian TĂNASE, Clienții lu' Tanti Varvara. Istorii clandestine

Editura Humanitas, București, 2005, 515 p.

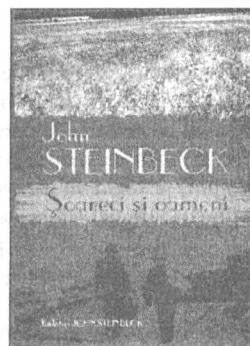
Pentru neobositul falsificator al istoriei care a fost regimul comunist, piatra de încercare s-a dovedit a fi propriul său trecut. Stăpân absolut pe documente și pe conștiințele martorilor, PCR a fost în cele din urmă incapabil să-și scrie propria istorie; mai precis, a rescris-o de atâtea ori încât aceasta devenise un simplu joc de puzzle în care conturul pieselor se modifica de la un an la altul până la indistinție. Cu bine cunoscuta sagacitate a cercetătorului dublată de un recunoscut talent de romancier, Stelian Tănase abordează în Clienții lu' Tanti Varvara ("Tanti Varvara" e numele dat Siguranței în jargonul militanților) tocmai perioada tulbure de la începutul mișcării comuniste din România, urmărind să despartă apele, să deslușească realitățile ascunse sub învelișul legendei...

(Humanitas)

John STEINBECK, Șoareci și oameni

Traducere din limba engleză de Frida Papadache, prefață, tabel cronologic și notă asupra ediției de Octavian Roske, Editura RAO, București, 2005, 160 p.

O parabolă a singurătății și speranței, Șoareci și oameni surprinde destinele emoționante a doi oameni care nu au altceva pe lume decît prietenia lor și un vis pe cît de mareț, pe atît de greu de realizat. Lunganul și naivul Lennie, împreună cu protectorul și raționalul George visează să aibă într-o zi propria fermă, dar pentru asta au nevoie de bani. Așa că încearcă să-și caute de lucru și să facă niște economii. Speranțele lor încep să se năruie în momentul în care Lennie, mereu atras de tot ceea ce este firav, devine victima propriilor impulsuri și a forței sale fizice, uneori incontroabile. (RAO)

Serghei ALEXEIEV, Veacul lui Ivan cel Groaznic

În românește de Mihai Prepeliță, Editura Printech, București, 2004, 121 p.

La hotarul anului 1530 în familia marelui cneaz rus Vasili al III-lea se născu un fecior. I-au pus numele Ivan. Pe atunci Rusia trecea printr-un șir de încercări extrem de grele. S-au scurs abia cinci-zeci de ani de când țara se eliberase de hoarda de aur, care ținuse mai bine de două secole.

Popoarele care locuiau pe teritoriul statului nostru doreau să-și vadă patria înfloritoare și puternică.

A contribuit, în mare măsură, la consolidarea și propășirea Statului Rus, marele cneaz Vasili al III-lea. De acum încolo acest rol îi reveni fiului său.

Despre Ivan al IV-lea, care s-a ales cu porecla de Ivan cel Groaznic, despre timpul domniei sale vă voi povesti în cartea de față...

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

Agenda culturală

Întâlnire cu Bucureștiul de altădată

In perioada 7 – 9 octombrie a.c., la Centrul Administrativ al sectorului 2 s-a desfășurat prima ediție a **Târgului Anticarilor**, o inițiativă menită să reînvie trecutul uitat al unui București cu parfum interbelic.

Concepută pe două mari coordonate (târgul cu vânzare amenajat în parcul din fața Primăriei și expozițiile de cartofilie, cărți vechi și obiecte uitate), manifestarea a fost o reușită, participanții beneficiind de sprijinul generos al organizatorilor.

Biblioteca Metropolitană București a fost prezentă prin două proiecte culturale: **Bucureștii lui Anton Pann** și **Bucureștii de la jumătatea secolului al XIX-lea – începutul secolului XX**. Îmbinând frumusețea ilustratelor vechi cu tehnica modernă (prezentare pe calculator), cele două proiecte, apreciate de participanții și vizitatorii Târgului, au fost realizate de Serviciul de Memorie Comunitară, oferind o veritabilă excursie virtuală într-un București dispărut de mult, care mai trăiește doar prin amintirile bunilor și litografiile de epocă. Impactul celor două proiecte a fost cu atât mai mare cu cât totul era însoțit de un fond muzical adecvat.

Cărțile vechi, obiectele cu aer venerabil, hărțile administrative ale orașului (cea mai veche fiind de la jumătatea secolului al XVIII-lea), toate s-au constituit într-un amestec inedit, care a readus în memoria celor prezenți o Capitală profund românească, total diferită de aerul cosmopolit pe care îl respiră Bucureștiul actual.

De aceea socotim că este o inițiativă meritorie care sperăm că se va concretiza și într-o a doua ediție. (F. P.)

Lansarea a două cărți despre istoria Poloniei și relațiile româno-polone

In organizarea Fundației Europene "Nicolae Titulescu" și a Institutului Polonez din București, în ziua de 29 septembrie 2005, a avut loc o dublă lansare de carte: *Din istoria Poloniei și a relațiilor româno-polone* de Ion Constantin (Editura Biblioteca Bucureștilor) și *România și Polonia 1932 – 1939. Relații politice și diplomatice* de Daniel Hrenciuc (Editura Universității Suceava).

"Aflat în situația privilegiată de diplomat în țara de istoria căreia se ocupă și în același timp de specialist în istoria contemporană a Europei răsăritene, Ion Constantin oferă un ghid convingător ce poate interesa nu doar lumea specialiștilor, ci și publicul larg cultivat", consideră prof. univ. dr. Georgeta Filitti în prefața la lucrarea *Din istoria Poloniei și a relațiilor româno-polone*. Reperelor esențiale care configurează istoria statului polonez li se adaugă schematica trecere în revistă a relațiilor bilaterale.

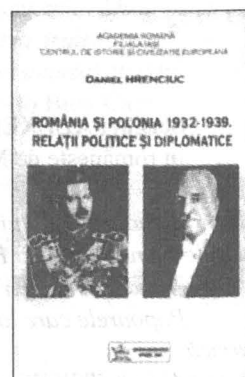
Lucrarea lui Daniel Hrenciuc, *România și Polonia 1932 – 1939. Relații politice și diplomatice*, analizează complexitatea raporturilor dintre Regatul României Mari și Republica a II-a Polonă, reflectând strategiile, mutațiile, orientările, discontinuitățile și tensiunile politico-diplomatice intervenite în relațiile bilaterale corespunzătoare evoluțiilor contextului general european.

Lansarea a avut loc la sediul Fundației Europene "Nicolae Titulescu" din București, șos. Kiseleff nr. 47, în prezența unui public cuprinzând membri ai corpului diplomatic, istorici, scriitori, cadre didactice și studenți, reprezentanți ai mass media. Au fost de față: ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Polone la București, dl. Jacek Paliszewski și ambasadorul desemnat al României în capitala polonă, dl. Gabriel Bărtaș.

Au rostit alocuțiuni despre cele două cărți: dl. George G. Potra, directorul Fundației Europene "Nicolae Titulescu", dl. Roland

Chojnacki, directorul Institutului Polonez, prof. univ. dr. Georgeta Filitti, prof. univ. dr. Radu Ciuceanu, director al Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului din cadrul Academiei Române, prof. univ. dr. Vladimir Iliescu de la Universitatea din Aachen – Germania. Vorbitorii au relevat valențele științifice ale celor două cărți, contribuția pe care o reprezintă la mai buna cunoaștere a trecutului, culturii și civilizației poloneze, precum și a tradițiilor relațiilor româno-polone. S-a subliniat faptul că lucrările lansate susțin, implicit, ideea dezvoltării parteneriatului dintre România și Republica Polonă. Un argument peremptoriu în acest sens este faptul că, din punctul de vedere al suprafeței și resurselor economice, tehnologice și umane, ca poziție geostrategică și potențial militar, România și Polonia sunt cele mai mari țări din Europa Centrală și de Est. Între cele două țări nu există probleme, ele având obiective strategice comune în direcția integrării depline în structurile politice, economice și de securitate occidentale. În context s-a evidențiat necesitatea înființării cât mai curând a Institutului Cultural Român la Varșovia, ceea ce ar crea premise solide pentru dezvoltarea tot mai puternică a legăturilor culturale dintre România și Republica Polonă.

Manifestarea a constituit o reușită deplină, bucurându-se de o reflectare corespunzătoare în mass media. (I. C.)

Calendar

octombrie 2005

- ♦ 1 octombrie 1865. 140 de ani de la nașterea lui **Dumitru Evolveanu**, critic literar (1 oct. 1865 – 28 iul. 1938)
- ♦ 1 octombrie 1945. 60 de ani de la nașterea actorului **Tudor Gheorghe**
- ♦ 2 octombrie 1875. 130 de ani de la moartea lui **Petrache Poenaru**, inginer, matematician, scriitor, traducător, publicist și pedagog (10 ian. 1799 – 2 oct. 1875)
- ♦ 2 octombrie 1880. 125 de ani de la nașterea lui **Nicolae M. Condiescu**, prozator (2 oct. 1880 – 15 iun. 1939)
- ♦ 2 octombrie 1905. 100 de ani de la moartea lui **José Maria de Heredia**, poet francez (22 nov. 1842 – 2 oct. 1905)
- ♦ 2 octombrie 1935. 70 de ani de la nașterea scriitorului **Paul Goma**
- ♦ 3 octombrie 1385. 620 de ani de la menționarea documentară a **primului județ din Țara Românească – Jaleș**
- ♦ 3 octombrie 1895. 110 ani de la nașterea lui **Serghei Esenin** (3 oct. 1895 – 27 dec. 1925)
- ♦ 4 octombrie 1880. 125 de ani de la moartea lui **Jacques Offenbach**, compozitor și dirijor francez (20 iun. 1819 – 4 oct. 1880)
- ♦ 4 octombrie 1940. 65 de ani de la moartea lui **Petre Andrei**, sociolog, filosof (21 iul. 1891 – 4 oct. 1940)
- ♦ 5 octombrie 1830. 175 de ani de la moartea lui **Dinicu Golescu**, cărturar iluminist și memorialist (7 feb. 1777 – 5 oct. 1830)
- ♦ 7 octombrie 1885. 120 de ani de la nașterea lui **Niels Bohr**, fizician danez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică pe anul 1922 (7 oct. 1885 – 18 nov. 1962)
- ♦ 7 octombrie 1885. 120 de ani de la nașterea lui **Mihai Carp**, scriitor (7 oct. 1885 – 16 iul. 1967)
- ♦ 7 octombrie 1995. 10 ani de la moartea lui **Bazil Gruia**, poet (5 ian. 1909 – 7 oct. 1995)
- ♦ 8 octombrie 1930. 75 de ani de la nașterea **Mariiei Carpov**, filolog, critic literar
- ♦ 9 octombrie 1835. 170 de ani de la nașterea lui **Camille Saint-Saëns**, compozitor francez (9 oct. 1835 – 16 dec. 1921)
- ♦ 10 octombrie 1870. 135 de ani de la nașterea lui **Ivan Bunin**, scriitor rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1933 (10 oct. 1870 – 8 nov. 1953)
- ♦ 10 octombrie 1985. 20 de ani de la moartea lui **Orson Welles**, cineast american (6 mai 1915 – 10 oct. 1985)
- ♦ 11 octombrie 1875. 130 de ani de la nașterea poetului **Șt. O. Iosif** (11 oct. 1875 – 22 iun. 1913)
- ♦ 11 octombrie 1885. 120 de ani de la nașterea lui **François Mauriac**, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1952 (11 oct. 1885 – 1 sept. 1970)
- ♦ 12 octombrie 1935. 70 de ani de la nașterea tenorului italian **Luciano Pavarotti**
- ♦ 14 octombrie 1465. 540 de ani de la prima menționare documentară a Bucureștiului ca **reședință domnească a lui Radu cel Frumos**
- ♦ 14 octombrie 1845. 160 de ani de la nașterea lui **Carol Göbl**, editor și tipograf român (14 oct. 1845 – 13 ian. 1916)
- ♦ 14 octombrie 1890. 115 ani de la nașterea lui **Constantin C. Nottara**, compozitor, dirijor, critic muzical (14 oct. 1890 – 1951)
- ♦ 16 octombrie 1885. 120 de ani de la nașterea lui **Mihail Sorbul**, dramaturg (16 oct. 1885 – 20 dec. 1966)
- ♦ 17 octombrie 1915. 90 de ani de la nașterea dramaturgului american **Arthur Miller** (17 oct. 1915 – 10 febr. 2005)
- ♦ 17 octombrie 1935. 70 de ani de la moartea lui **Constantin I.**

- Nottara**, actor, regizor, profesor (5 iun. 1859 – 17 oct. 1935)
- ♦ 18 octombrie 1875. 130 de ani de la nașterea lui **George Ranetti**, publicist, scriitor (18 oct. 1875 – 2 mai 1928)
- ♦ 18 octombrie 1955. 50 de ani de la moartea lui **José Ortega Y Gasset**, eseist și filosof spaniol (9 mai 1883 – 18 oct. 1955)
- ♦ 19 octombrie 1605. 400 de ani de la nașterea lui **Sir Thomas Browne**, filosof și scriitor englez (19 oct. 1605 – 19 oct. 1682)
- ♦ 19 octombrie 1745. 260 de ani de la moartea lui **Jonathan Swift**, scriitor irlandez (30 nov. 1667 – 19 oct. 1745)
- ♦ 19 octombrie 1935. 70 de ani de la moartea scriitorului **Gib I. Mihăescu** (23 apr. 1894 – 19 oct. 1935)
- ♦ 19 octombrie 1935. 70 de ani de la nașterea artistei plastice **Dora Pop**
- ♦ 19 octombrie 1980. 25 de ani de la moartea scriitorului **Teodor Mazilu** (11 aug. 1930 – 19 oct. 1980)
- ♦ 20 octombrie 1865. 140 de ani de la moartea lui **Alexandru Donici**, fabulist și traducător (19 ian. 1806 – 20 oct. 1865)
- ♦ 20 octombrie 1895. 110 ani de la nașterea profesorului și editorului **Alexandru Rosetti** (20 oct. 1895 – 27 feb. 1990)
- ♦ 20 octombrie 1930. 75 de ani de la nașterea scriitorului **Ioan Griogorescu**
- ♦ 20 octombrie 1935. 70 de ani de la nașterea lui **Iustin Bratu**, sculptor
- ♦ 21 octombrie 1915. 90 de ani de la moartea lui **Virgil Onițiu**, prozator, publicist și traducător (21 feb. 1864 – 21 oct. 1915)
- ♦ 21 octombrie 1945. 60 de ani de la nașterea regizorului rus **Nikita Mihalkov**
- ♦ 21 octombrie 1980. 25 de ani de la moartea lui **Pamfil Șeicaru**, ziarist, prozator (18 apr. 1894 – 21 oct. 1980)
- ♦ 22 octombrie 1885. 120 de ani de la nașterea lui **Velimir Vladimirovici Khlebnikov**, poet rus (22 oct. 1885 – 28 iun. 1922)
- ♦ 22 octombrie 1975. 30 de ani de la moartea lui **Arnold Joseph Toynbee**, istoric englez (14 apr. 1889 – 22 oct. 1975)
- ♦ 25 octombrie 1825. 180 de ani de la nașterea lui **Johann Strauss-fiu**, dirijor și compozitor austriac (25 oct. 1825 – 3 iun. 1899)
- ♦ 26 octombrie 1850. 155 de ani de la nașterea lui **Grigore Tocilescu**, arheolog, istoric, folclorist (26 oct. 1850 – 17 sept. 1909)
- ♦ 26 octombrie 1860. 145 de ani de la inaugurarea, în prezența domnitorului Al. I. Cuza, a **Universității din Iași**
- ♦ 26 octombrie 1895. 110 ani de la nașterea pictorului **M. H. Maxy** (26 oct. 1895 – 19 iul. 1971)
- ♦ 27 octombrie 1985. 20 de ani de la moartea scriitoarei **Alice Botez** (22 sept. 1914 – 27 oct. 1985)
- ♦ 28 octombrie 1920. 85 de ani de la nașterea lui **Andrei Ciurunga**, scriitor (28 oct. 1920 – 13 aug. 2004)
- ♦ 28 octombrie 1965. 40 de ani de la moartea pictorului **Lucian Grigorescu** (1 feb. 1894 – 28 oct. 1965)
- ♦ 29 octombrie 1930. 75 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului **Radu Cosașu**
- ♦ 29 octombrie 1975. 30 de ani de la moartea lui **Tiberiu Popoviciu**, matematician, creatorul școlii românești de analiză numerică (16 feb. 1906 – 29 oct. 1975)
- ♦ 30 octombrie 1885. 120 de ani de la nașterea lui **Ezra Pound**, poet american (30 oct. 1885 – 1 nov. 1972)
- ♦ 30 octombrie 1955. 50 de ani de la moartea sociologului **Dimitrie Gusti** (13 feb. 1880 – 30 oct. 1955)
- ♦ 31 octombrie 1960. 45 de ani de la moartea lui **Mircea Florian**, filosof (1888 – 31 oct. 1960)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

Contents

Constantin BACALBAȘA – [Bucharest in 1877]	2
Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – Gastronomy	6
Ana Maria ORĂȘANU – Memory of Houses – Frederick and Cecilia Storck Museum	10
Patrimony	11
History of the Book – JEAN BAYET	12
Contemporary Autographs – Vasile ANDRU	14
Radu VLĂDUȚ – Notes on Bucharest Metropolitan Library's Branches	16
Horia FRUNZĂ – News from Bucharest Metropolitan Library's Youth Centre	18
EBLIDA Hot News. July – August 2005 – Library and Information Society Issues	19
Liviu BUTUC – Short History of Communication in Romania (V)	20
Christina JÖNSSON ADRIAL, Johan EDGREN, Jan NILSSON, Susanna MÅNSBY – Together We Shape Better Libraries: the Swedish Quality Handbook Project	27
Ion CONSTANTIN – George Enescu's Commemoration Year	30
International Conference 'Solidarity Labour Union – 25 Years. History and Present'	33
Nina VASILE – Cultural Reviews	34
Catalogue	36
The 1 st Bucharest Antiquaries Fair	38
Two Books on Poland's History and the Romanian-Polish Relations	38
Calendar	39

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4

sector 1, cod poștal 010352

Tel: 212.83.11 / Fax: 211.36.25

E-mail: abidob@email.ro / bibliobuc@yahoo.com

ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redactor șef: Ion HOREA

Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE

Tehnoredactare computerizată: Elena CONSTANTINESCU

CUPON

ABONAMENT LA

"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista "Biblioteca Bucureștilor" pe o perioadă de luni.

Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 010352.

Anexez chitanța de plată a sumei de lei în contul dvs.

nr. RO38 RNCB 5010 0000 3771 0001 BCR Sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR". Prețul unui număr este de 20.000 lei / 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 240.000 lei / 24 RON.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

JOSÉ ORTEGA Y GASSET

1883 – 1955

50 de ani de la moarte

“... Cine vrea să evite concluzia pesimistă că nimeni n-o să mai comande și că, așadar, lumea istorică va reveni la haos, va trebui să se întoarcă la punctul de plecare și să se întrebe serios: Este chiar atât de sigur, pe cât se spune, că Europa se află în decădere și renunță la comandă, adică abdică? N-o fi cumva această aparentă decadență criza binefăcătoare care îi va permite Europei să fie cu adevărat Europa? Evidenta decădere a națiunilor europene nu ar fi a priori necesară, dacă într-o bună zi vor fi posibile Statele Unite ale Europei, pluralitatea europeană substituită prin reala sa unitate?”

ALEXANDRU ROSETTI

1895 – 1990

110 ani de la naștere

“... Cu un zâmbet etern, circulând în toate mediile, dela Curte la cafenea, din cercul academic și politic în acela al tânărului scriitor proletar, suportând cu delicateță infinită cele mai omeneste insistențe și stabilind o punte prudentă între adversarii literari, adunându-i laolaltă în aceleași colecții, păstrându-și cu fineță libertatea și nerenunțând la producția unora de dragul altora, entuziasmându-se copilărește de unele opere, el a putut umple rafturile culturii noastre în câțiva ani cu cărți imposibil de sperat în alte condiții. Omul este de o personalitate frapantă, erou plin pentru un roman posibil, prin arta de a stăpâni aristocratic, de a folosi și totuși, de a trăi fratern în lumea turbulentă a literelor”.

G. Călinescu